

T. C.

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ÖĞRETMENLERİNİN DERS İÇİ TUTUM ve
DAVRANIŞLARI İLE KULLANDIKLARI ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN,
ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BECERİ ÖĞRENİMLERİ ile SPOR
ALİŞKANLIĞI KAZANIMLARI ÜZERİNE ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALİL EVREN ŞENTÜRK

YRD.DOÇ.DR.HACALET MOLLAOĞULLARI

TEMMUZ, 2012

MUĞLA

T.C.

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ÖĞRETMENLERİNİN DERS İÇİ TUTUM ve DAVRANIŞLARI
İLE KULLANDIKLARI ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN, ORTAÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİNİN BECERİ ÖĞRENİMLERİ ile SPOR ALIŞKANLIĞI KAZANIMLARI
ÜZERİNE ETKİLERİ

HALİL EVREN ŞENTÜRK

Sosyal Bilimler Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 01.08.2012

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 27.07.2012

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Hacı Mehmet MOLLAOĞULLARI

Jüri Üyesi : Prof.Dr. Salih UŞUN

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Hüseyin ÖZKAN

Enstitü Müdürü : Prof.Dr.Namık Kemal ÖZTÜRK

TEMMUZ, 2012

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 05 / 01 / 2012 tarih ve 538 / 2 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24. maddesine göre, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Halil Evren ŞENTÜRK'ün "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ders İçi Tutum Ve Davranışları İle Kullandıkları Özel Öğretim Yöntemlerinin, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beceri Öğrenimleri İle Spor Alışkanlığı Kazanımları Üzerine Etkileri" adlı tezini incelemiş ve aday 27 / 07 / 2012 tarihinde saat 14:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin kabul olduğuna oy birliği ile karar verildi.

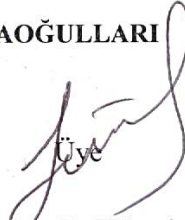
Tez Danışmanı

Yrd.Doç.Dr. Hacalet MOLLAOĞULLARI

Üye

Prof.Dr. Salih UŞUN

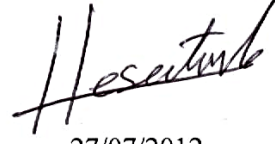

Üye

Yrd.Doç.Dr.Hüseyin ÖZKAN

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ders İçi Tutum Ve Davranışları İle Kullandıkları Özel Öğretim Yöntemlerinin, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beceri Öğrenimleri İle Spor Alışkanlığı Kazanımları Üzerine Etkileri” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

27/07/2012

HALİL EVREN ŞENTÜRK

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı : ŞENTÜRK

Adı : Halil Evren

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ders İçi Tutum Ve Davranışları İle Kullandıkları Özel Öğretim Yöntemlerinin, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beceri Öğrenimleri İle Spor Alışkanlığı Kazanımları Üzerine Etkileri

Y. Dil : Effects of Physical Education Teachers' Behaviours and Teaching Styles in Lesson on Skill Learning and Sport Habits of Highschool Students

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

(X)

( )

( )

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fakülte : Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih : 27.07.2012

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : MOLLAOĞULLARI, Hacalet

Ünvanı : Yrd.Doç.Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE

TEZİN SAYFA SAYISI: 132

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ
- 2.SPOR ALIŞKANLIĞI
- 3.BECERİ ÖĞRENİMİ

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER :

1. BEDEN EĞİTİMİ
2. SPOR
- 3.SPOR ALIŞKANLIĞI
- 4.BECERİ ÖĞRENİMİ

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstract ve thesaurus'u kullanınız.

1. PHYSICAL EDUCATION
2. SPORT
- 3.SPORTS HABIT
- 4.SKILL LEARNING

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

- 1- Tezinden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum ( )
- 2- Tezinden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir ( )
- 3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezin tamamının fotokopisi alınabilir (X)

Yazarın İmzası :

Tarih : 27/07/2012

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze beden eğitimi öğretmenliği araştırıldığında karşımıza çıkan çeşitli çalışmalarda birçok formasyon alanı üzerinde durulmuş, beden eğitimi öğretmenlerinin gerek hakim olduğu alanlar gerekse de çalışma şartları ile ilgili iyileştirme niteliğinde olan öneriler bu çalışmaların sonuçlarını oluşturmuştur. Yapılan bu çalışmalar sonucunda beden eğitimi öğretiminin temel ögesi olan öğrenciye öğretilmek istenen beceriyi, hangi koşullarda, nasıl daha etkin bir şekilde öğretmek konusunda da kalıcı izli bir sportif davranışlar değişikliği yaratılabileceği konusu farklı boyutlarıyla irdelenememiştir. Tüm yönleri ile bu amaç doğrultusunda yetiştirilmiş, gerek psikolojik, gerek fiziksel, gerekse de formatif olarak yeterliğe sahip model bir beden eğitimi ve spor öğretmeni yaratmak amacı ile yapılan bu çalışmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerindeki etkilerinin belirlenmesidir.

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğinin, niteliğinin ve kalitesinin yükseltilmesi, öncelikle beden eğitimi öğretmenlerinin sahip olması gereken özelliklerin ve öğrencilerin beceri öğrenimine ve spor alışkanlıkları kazanımlarına direk etki eden ders içi tutumlarının ve kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin bilinmesi, daha sonra, bu özelliklerin, yöntemlerin ve tutumların hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla beden eğitimi öğretmeni adaylarına ve beden eğitimi öğretmenlerine kazandırılması ile mümkündür.

Hayatım boyunca göstermiş oldukları maddi ve özellikle de manevi desteği bu çalışma sürecinde de gösteren aileme ve başta tez danışmanım sayın Yrd.Doç.Dr.Hacalet MOLLAOĞULLARI olmak üzere, destekleri ile her zaman yanımda olan sayın Yrd.Doç.Dr.Hüseyin ÖZKAN, kıymetli yorumları ile çalışmaya büyük katkıda bulunan sayın Prof.Dr.Salih UŞUN ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndaki tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Halil Evren ŞENTÜRK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	v
SUMMARY	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	1
1.1.2. Alt Problemler.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Beden eğitimi ve spor kavramı.....	6
2.1.1. Beden Eğitimi	7
2.1.2. Spor.....	7
2.1.3. Beden eğitimi ve spor arasındaki farklılıklar.....	7
2.1.4. Beden eğitimi ve sporun genel amaçları.....	8
2.2. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği	10
2.2.1. Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin tanımı	11
2.2.2. Beden eğitimi ve spor öğretmenin görevleri	14
2.2.3. Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin tarihi	15
2.2.4. Beden eğitimi ve spor öğretimde ortaöğretim ders müfredatı	28

2.2.5. Günümüz beden eğitimi ve spor öğretmeni için bir model	36
3. YÖNTEM	54
3.1. Araştırmanın Modeli	54
3.2. Evren ve Örneklem.....	54
3.3. Verilerin Toplanması.....	57
3.3.1. Öğretmen anket formu	58
3.3.2. Sınıf yönetimi davranışları ölçeği.....	58
3.3.3. Sportif tutum ölçeği	58
3.3.4. Beceri öğrenimi ölçme değerlendirme uygulaması	62
4. BULGULAR	64
4.1. Beden eğitimi öğretmenlerine ilişkin bulgular	64
4.1.1. Beden eğitimi öğretmenlerinin beceri öğrenimine ilişkin bulguları	64
4.1.2. Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi tutumlarına ilişkin bulguları.....	65
4.1.3. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin sportif tutumlarına ilişkin bulguları.....	67
4.1.4. Beden eğitimi öğretmenlerinin dersiçi tutumlarına ilişkin bulguları.....	68
4.1.5. Öğretmenlerin beceri öğretimleri ortalamalarına ilişkin bulguları	71
4.2. Öğrencilere ilişkin bulgular	79
4.2.1. Öğrencilerin sportif tutumlarına ilişkin bulguları	79
4.2.2. Öğrencilerin beceri öğrenimleri.....	81
4.3. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerine ilişkin bulguları.....	82
4.3.1. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin sıklıkları	82
4.3.2. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimlerine ve spor alışkanlığı kazanımlarına etkileri ..	95
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	103

6. KAYNAKÇA	113
6.1. İnternet Kaynakları	121

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerindeki etkilerinin belirlenmesidir.

Yapılan çalışmalar sonucunda beden eğitimi öğretiminin temel ögesi olan öğrenciye öğretilmek istenen beceriyi, hangi koşullarda, nasıl daha etkin bir şekilde öğreterek yaşantısında da kalıcı izli bir sportif davranışlar değişikliği yaratılabileceği konusu farklı boyutlarıyla irdelenememiştir. Tüm yönleri ile bu amaç doğrultusunda yetiştirilmiş, gerek psikolojik, gerek fiziksel, gerekse de formatif olarak yeterliğe sahip model bir beden eğitimi ve spor öğretmeni yaratmak amacı ile yapılan bu çalışmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerindeki etkilerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın evrenini 2011 - 2012 eğitim-öğretim yılında Muğla Milli Eğitim İl Müdürlüğüne bağlı Muğla il merkezinde yer alan 14 ortaöğretim kurumundaki tüm beden eğitimi öğretmenleri ve öğrencileri, örneklemini ise araştırma niteliklerine müsait durumda olan 11 ortaöğretim kurumunda görev yapan 19 beden eğitimi öğretmenin beden eğitimi derslerinde öğretim uyguladıkları 704 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada deneysel yöntem kullanılmış, öğretmen ve öğrencilere bazı anketler uygulanarak beden eğitimi dersleri gözlemlenmiş, pilot okullarda gerekli izinler alındıktan dersler araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Araştırmanın konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynakların sağladığı verilere farklı istatistiksel analizler uygulanmıştır.

Sonuç olarak, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerine etkilerinin olumlu olduğu bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Beden, eğitim, öğretim, yöntem, beceri, spor, alışkanlık

SUMMARY

The aim of this study is determine to effects of physical education teachers' behaviours and teaching styles in lesson on skill learning and sport habits of highschool students.

In results of many studies, subject that how to teach better skill that want to teach and how to make difference about sport habits to student who is the key element of physical education would not investigated with different formats. The aim of this study that want to make a better physical education teacher by author is determine to effects of physical education teachers' behaviours and teaching styles in lesson on skill learning and sport habits of highschool students.

The universe of this study is the all physical education teachers that work at highschools in center town of Muğla and their students. The sampling of it is teachers that work at 11 highschool that available for study and their 704 students. In this study, experimental method has used, some tests have applicated to the teachers and their students, lessons have observed, lectures have given and finally variables of this study have analysed by author.

As a result, author has determined that effects of physical education teachers' behaviours and teaching styles in lesson on skill learning and sport habits of highschool students are positive.

Key words: Physical, education, teaching, method, skill, sport, habit

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin demografik özellikleri	22
Tablo 2. Beden Eğitimi derslerine katılan öğrencilerin demografik özellikleri.....	23
Tablo 3. Farklı beden eğitimi öğretmenlerinin beceri öğrenimi değerlendirmelerinin Bonferonni testi ile karşılaştırılması	25
Tablo 4. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması.....	25
Tablo 5. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	26
Tablo 6. Öğretmenlerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	26
Tablo 7. Öğretmenlerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	26
Tablo 8. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	26
Tablo 9. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması.....	27
Tablo 10. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	27
Tablo 11. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	27
Tablo 12. Öğretmenlerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması.....	27
Tablo 13. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması.....	28
Tablo 14. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	29
Tablo 15. Öğretmenlerin spor tesisi imkanlarına göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	30
Tablo 16. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	31
Tablo 17. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	32

Tablo 18. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	33
Tablo 19. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre dersiçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	34
Tablo 20. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	35
Tablo 21. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	36
Tablo 22. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	37
Tablo 23. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre dersiçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması	38
Tablo 24. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	39
Tablo 25. Öğrencilerin TOYA uygulamasına göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	39
Tablo 26. Öğrencilerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	39
Tablo 27. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	40
Tablo 28. Öğrencilerin TOYA uygulamasına göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	40
Tablo 29. Öğrencilerin okullarındaki spor tesisi imkanlarına göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması	40
Tablo 30. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anlatım yöntemini kullanma sıklıkları	41
Tablo 31. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sözlü açıklama yöntemini kullanma sıklıkları	42
Tablo 32. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gösterim yöntemini kullanma sıklıkları	43
Tablo 33. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin alıştırma yöntemini kullanma sıklıkları	44

Tablo 34. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görevlendirme yöntemini kullanma sıklıkları	45
Tablo 35. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eşli çalışma yöntemini kullanma sıklıkları	46
Tablo 36. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yönlendirilmiş buluş yöntemini kullanma sıklıkları.....	47
Tablo 37. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin problem çözme yöntemini kullanma sıklıkları	48
Tablo 38. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bağımsız çalışma yöntemini kullanma sıklıkları.....	49
Tablo 39. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin soru - cevap yöntemini kullanma sıklıkları	50
Tablo 40. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin değerlendirme yöntemini kullanma sıklıkları	51
Tablo 41. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya yardımcı öğretim yöntemini kullanma sıklıkları.....	52
Tablo 42. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerini tercih etme sıraları ile bunların ortalamaları.....	53
Tablo 43. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin spor alışkanlığı kazanımlarına etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi	54
Tablo 44. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimlerine etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi	55
Tablo 45. Beden eğitimi öğretmenlerinin dersiçi tutumlarının öğrencilerinin beceri öğrenimlerine ve spor alışkanlığı kazanımlarına etkilerinin incelendiği korelasyon analizi	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğretmenlerin bazı değişkenlere göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	26
Şekil 2. Öğretmenlerin bazı değişkenlere göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	27
Şekil 3. Öğretmenlerin bazı değişkenlere göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	28
Şekil 4. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dersiçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	29
Şekil 5. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre dersiçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	30
Şekil 6. Öğretmenlerin spor tesisi imkanlarına göre dersiçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	31
Şekil 7. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	32
Şekil 8. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	33
Şekil 9. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik..	34
Şekil 10. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre dersiçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	35
Şekil 11. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	36
Şekil 12. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik..	37
Şekil 13. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik..	38
Şekil 14. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre dersiçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin.....	39
Şekil 15. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	40

Şekil 16. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik	41
Şekil 17. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anlatım yöntemini kullanma sıklıkları grafiği.....	42
Şekil 18. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sözlü açıklama yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	43
Şekil 19. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gösteri yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	44
Şekil 20. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin alıştırma yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	45
Şekil 21. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görevlendirme yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	46
Şekil 22. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eşli çalışma yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	47
Şekil 23. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yönlendirilmiş buluş yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	48
Şekil 24. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin problem çözme yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	49
Şekil 25. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bağımsız çalışma yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	50
Şekil 26. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin soru - cevap yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	51
Şekil 27. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin değerlendirme yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	52
Şekil 28. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya yardımlı öğretim yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik	53
Şekil 29. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerini tercih etme sıraları ile bunların ortalamalarına ilişkin grafik	54
Şekil 30. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin spor alışkanlığı kazanımlarına etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi grafiği.....	54

Şekil 31. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimlerine etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi grafiği	55
Şekil 32. Beden eğitimi öğretmenlerinin demokrat tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	56
Şekil 33. Beden eğitimi öğretmenlerinin otokrat tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	56
Şekil 34. Beden eğitimi öğretmenlerinin boşvermiş tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	57
Şekil 35. Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi tutumu değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	57
Şekil 36. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	58
Şekil 37. Beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yılı değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	58
Şekil 38. Beden eğitimi öğretmenlerinin seminerlere katılım sıklığı değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	59
Şekil 39. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin spor alışkanlıkları değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	59
Şekil 40. Beden eğitimi öğretmenlerinin akademik dereceleri değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	60
Şekil 41. Beden eğitimi öğretmenlerinin spor alışkanlıkları değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	60
Şekil 42. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimleri değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik	61

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu ortaya konmaya çalışılmış ve araştırmaya destek sağlayıcı bilgiler üzerinde durulmuştur. Ayrıca araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, amacı ve önemi ile sayıtlıları, sınırlılıkları ve konusu ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Geçmişten günümüze beden eğitimi öğretmenliği araştırıldığında karşımıza çıkan çeşitli çalışmalarda birçok formasyon alanı üzerinde durulmuş, beden eğitimi öğretmenlerinin gerek hakim olduğu alanlar gerekse de çalışma şartları ile ilgili iyileştirme niteliğinde olan öneriler bu çalışmaların sonuçlarını oluşturmuştur. Yapılan bu çalışmalar sonucunda beden eğitimi öğretiminin temel ögesi olan öğrenciye öğretilmek istenen beceriyi, hangi koşullarda, nasıl daha etkin bir şekilde öğreterek yaşantısında da kalıcı izli bir sportif davranışlar değişikliği yaratılabileceği konusu farklı boyutlarıyla irdelenememiştir. Tüm yönleri ile bu amaç doğrultusunda yetiştirilmiş, gerek psikolojik, gerek fiziksel, gerekse de formatif olarak yeterliğe sahip model bir beden eğitimi ve spor öğretmeni yaratmak amacı ile yapılan bu çalışmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerindeki etkilerinin belirlenmesidir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerine etkileri nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

1. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin arasında bir ilişki var mıdır?

2. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri arasında bir ilişki var mıdır?
3. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile ortaöğretim öğrencilerinin spor alışkanlığı kazanımları arasında bir ilişki var mıdır?
4. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile sınıf yönetimi davranışları arasında bir ilişki var mıdır?
5. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri üzerine etkileri var mıdır?
6. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin spor alışkanlığı kazanımları üzerine etkileri var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerindeki etkilerinin belirlenmesidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğinin, niteliğinin ve kalitesinin yükseltilmesi, öncelikle beden eğitimi öğretmenlerinin sahip olması gereken özelliklerin ve öğrencilerin beceri öğrenimine ve spor alışkanlıkları kazanımlarına direk etki eden ders içi tutumlarının ve kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin bilinmesi, daha sonra, bu özelliklerin, yöntemlerin ve tutumların hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla beden eğitimi öğretmeni adaylarına ve beden eğitimi öğretmenlerine kazandırılması ile mümkündür.

Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıfta bulunan bütün ögeler arasında sürekli ve anlamlı bir esgüdüm sağlayacak, öğrencide istendik davranışları geliştirecek ortamları hazırlayacak, beceri öğrenimine en iyi katkıyı sağlayacak olan özel öğretim yöntemini belirleyecek ve uygulayacak bilgi, beceri ve tutuma sahip olması gerekir. Kısaca, beden eğitimi öğretmenlerinin beceri öğretimi ve sınıf yönetimi için gerekli olan nitelikleri de tasması gerekir.

Araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerine etkilerinin araştırılması, bunlar arasındaki ilişkiyi cinsiyet, meslekî kıdem, spor bransı, hizmet içi eğitim alma durumu ve düzenli spor yapma gibi degiskenleri göz önünde bulundurarak tespit eden ilk araştırma olması ve günümüz eğitim öğretiminin acilen ihtiyaç duyduğu model beden eğitimi ve spor öğretmenin tasvir edilebilmesi bakımından önemlidir.

Beden eğitimi öğretiminin temel ögesi olan öğrenciye öğretilmek istenen beceriyi, hangi koşullarda, nasıl daha etkin bir şekilde öğretmek yaşıntısında da kalıcı izli bir sportif davranışlar değişikliği yaratılabileceği konusunun farklı boyutlarıyla ele alındığı bu araştırmanın, Milli Eğitim Bakanlığına, beden eğitimi öğretmeni ve öğretmen yetistiren öğretim kurumlara, beden eğitimi öğretmenlerine ve öğretmenlere faydalı olacağı düşünölmektedir.

Araştırmanın bundan sonra yapılacak olan araştırmalara rehber olması ve araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılmasının bu alanda diğer araştırmacılara yardımcı olacak olması bakımından da önemlidir.

Araştırmanın daha önceki araştırmalarda incelenmeyen konuları ortaya koyması, Türkiye ve yurt dışında beden eğitimi öğretmeni ve öğretmen eğitimi alanına katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4.Araştırmanın Sayıtları

- Arastırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektifliği yansıttığı,
- Araştırmada kullanılan anket formlarının objektif olarak doldurulduğu,
- Araştırmada beceri öğrenimi ölçme değerlendirme gözlemi yapılırken bilgi ve görüşlerine başvuru uzmanların objektif oldukları,
- Araştırmacının uygulama yaptığı derslerde model beden eğitimi öğretmenini tam anlamı ile uygulayabildiği,
- Seçilen örneklem grubunun evreni temsil etmede yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2011 - 2012 eğitim-öğretim yılında Muğla Milli Eğitim İl Müdürlüğüne bağlı Muğla il merkezinde yer alan 14 ortaöğretim kurumundan araştırma niteliklerine müsait durumda olan 11 tanesinde görev yapan 19 beden eğitimi ve spor öğretmeninin ders içi tutumları, sınıf yönetimi davranışları ve kullandıkları özel öğretim yöntemleri ile yine bu kurumlarda eğitim gören ve ilgili beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde öğretim uyguladıkları 704 öğrencinin beceri öğrenimleri ve spora yaklaşımları, araştırmanın konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynakların sağladığı veriler ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Araştırmadaki Temel Kavramlar

Beden eğitimi; Beden eğitimi; oyun, cimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığı ile eğitimidir (Bilge, 1989).

Spor; belirli kurallar çerçevesinde yapılan ve yarışmayı esas alan bir uygulama alanıdır (Aksoy, 1999).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni; öğretmenlik mesleğinin kutsallığını bilen, Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, Türk Milli Eğitim sistemine uygun ders veren, siyasi propaganda yapmayan, insan haklarına saygılı, fanatik düşünceleri olmayan, bunun

yanında özgür düşünen ve konuşan, doğru ve dürüst davranan kisidir (Tamer ve Pulur, 2001).

Mesleğinin gerektirdiği düzeyde pedagojik eğitim almış, genel öğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor derslerini yaptırın meslek sahibi kişidir (Özkan, 1999).

Tutum; Tutum kavramı bir yapı olarak görülmektedir, doğrudan gözlenemez çünkü tutum bir “ön düşünce biçimi” ya da “ruhsal ve sinirsel bir hazırlık” olarak nitelendirilir (Üstündağ, 2001), davranıştan önce gelir ve hareketlerimize rehberlik eder (Arkonaç, 1998).

Özel öğretim yöntemi; öğrenciyi hedefe ulaştırmak için izlenen yoldur. Yöntemle, belli öğretme teknikleri ve araçları kullanılarak öğretmen ve öğrenci faaliyetlerinin bir plana göre düzenlenmesi ve yürütülmesi amaçlanır (Fidan, 1996).

Beceri; bireyin belirli bir sportif etkinliği ustaca bir biçimde yerine getirebilme gücü ya da kapasitesi olarak tanımlanabilir (Yakupoğlu, 1996).

Spor alışkanlığı; Spora yönelen bireylerin amacı, eğlenmek, dinlenmek ve hoşça vakit geçirmekten, sağlığı korumaya, güçlü olmaya, sosyal bir çevre edinmeye ya da para kazanmaya kadar geniş bir yelpaze içinde değişmektedir (Amman, 2005).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde; beden eğitimi ve spor kavramı ile beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin tanımı, görevleri, tarihi, öğretim müfredatı konularına yer verilerek, günümüz beden eğitimi ve spor öğretmenin formasyon alanları ile alternatif bir öğretim yöntemi olan “Taktiksel Oyun Yaklaşımı Öğretimi” irdelenmiştir. Ayrıca yerli ve yabancı literatür taranarak araştırmaya doğrudan ya da dolaylı olarak katkı sağlayacağı düşünülen ilgili araştırmalara yer verilmistir.

2.1. Beden eğitimi ve spor kavramı

Beden eğitimi ve sporun tanımını çok farklı şekillerde yapabiliriz; Beden eğitimi ve spor, bireylerin beden, ruhen, fikren gelişmelerini ve bu öğeler arasında koordinasyon kabiliyetini geliştiren bir bilim dalı olarak kabul edilir. Beden eğitimi ve spor, genel olarak insan sağlığı, karakter gelişimi, morali ve verimliliği ile doğrudan ilgili bir eğitim ve sağlık faaliyetidir (Güçlü, 2001).

Beden eğitimi ve spor bireyin birçok yönden gelişimini sağlayan; fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde rol alan bir olgu, bir disiplindir. Çok yönlü gelişimi sağlaması nedeniyle beden eğitimi; eğitim, öğretim amaçlarının tümüyle gerçekleştiği hemen hemen tek alan niteliğindedir (Gülüm, 2008).

Büyük kassal etkinlikleri aracılığı ile bireyin bedensel, ruhsal, toplumsal bütünlüğü zedelemeyen kişiyi toplum yararına en iyi şekilde geliştirme eğitimi beden eğitimi ve spor olarak tanımlayabiliriz (Yavaş ve İlhan, 1997).

Beden eğitimi ve spor diğer bir tanıma göre, genel olarak ferdi yönden insan sağlığı, karakter gelişimi, morali ve verimliliği, milli yönden sağlam, güçlü, ortak duygu, davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ve varlığı ile doğrudan ilgili, etkili eğitim ve sağlık faaliyetidir (Gülüm, 2008).

İnsanların bütün yaşamlarını sağlıklı biçimde sürdürmelerinde beden eğitimi ve sporun önemli bir yeri vardır. Zihinsel gelişimin, ancak, beden eğitimi ve spor

etkinlikleri sayesinde gerçekleşen bedensel gelişme ile uyumlu ve dengeli olduğu zaman, birey ve toplum sağlıklı, uzun ömürlü, mutlu, başarılı ve verimli olabildiğini unutmamak gerekir (Güçlü, 2001).

Bugün beden eğitimi derslerine olan ilgi, beden eğitiminin eğitim potansiyelinde fiziksel sağlığa, becerilere veya arzu edilen sosyal niteliklere olan katkısının gücünde toplanmaktadır. Beden eğitimi, dengeli bir hayatın temeli olan sağlık, canlılık, güç ve sosyal münasebetlerin kurulmasıyla ilgilidir. Eğer beden eğitimiyle insanlar bu özelliklerinin gelişimini desteklemiyorlarsa, başka eğitim bölümleriyle bu kayıplarını karşılamaları zor olacaktır. Bu yüzden beden eğitimi ve sporun alışkanlık haline gelebilmesi için küçük yaşlardan bu etkinliklere başlanmalı ve çocuklara hareket etme sevdirmelidir (Gülüm, 2008).

2.1.1. Beden Eğitimi

Beden eğitimi; oyun, cimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığı ile eğitimidir.

Beden eğitiminin kişinin ruhsal, fiziksel ve zihinsel gelişimine olumlu katkısı bilimsel olarak kanıtlanınca eğitim kavramı içerisine beden eğitimi kavramı da dahil olmuştur. Beden eğitimi pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat olup, eğitim biliminde olduğu gibi insanın davranış ve alışkanlıklarına yönelmiştir. Bu nedendir ki günümüzde toplumlar sağlıklı kuşaklar yaratmak için beden eğitimi ve sporunu genel eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı parçası olarak görmektedirler. Özellikle okullar beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sevdirmesinde ve uygulanmasında önemli yer tutmaktadırlar (Bilge, 1989).

Beden eğitimi ve insan yaşamının, günümüz dünyasında iç içe girmiş iki olgu olduğunu görürüz. Hangi yaşın insanı olursa olsun bilinçli uygulanan beden eğitimi tüm yaşam süreci içerisinde kişiyi sağlıklı ve mutlu kılar. Beden eğitimi ayrıca ahlak, kültür, kişilik, sağlık ve eğitimi geliştirir (Balcıoğlu ve ark., 2003).

2.1.2. Spor

Beden eğitimi ve spor kavramları sık sık birbirlerinin yerine ya da yan yana kullanılan iki kavramdır. Sporu tanımlayacak olursak; spor belirli kurallar çerçevesinde yapılan ve yarışmayı esas alan bir uygulama alanıdır (Aksoy, 1999).

Spor oyunla yarışmayı birleştiren, bedensel yetenekleri daha fazla olduğu için, kazananları ödüllendiren, üst düzeyde oyun mücadele ve ağır kas çalışmaları gerektirdiği için sürekli ve yoğun çabayı zorunlu kılan uğraştır. Spor, ferdin tabii çevresini, beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında, araçlı veya araçsız, ferdi veya grup olarak tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziki geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1982).

2.1.3. Beden eğitimi ve spor arasındaki farklılıklar

Beden eğitimi ve spor birbirini tamamlayan eş amaçları olan iki kavram olmasına rağmen aralarında çeşitli farklılıkları da mevcuttur. Bu farklılıkları şu şekilde özetleyebiliriz.

Beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimmastiğe, spora dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir. Spor ise, oyun, eğlence, karşı karşıya gelmek için yarıştığı, insanlardan oluşan takımlar ve insanlar arasında karşılıklı olarak yapılan fiziksel çabaların tümüdür.

Beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketlerin bütünüdür. Spor ise, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi yanında, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme amacını içerir (Aracı, 2001).

2.1.4. Beden eğitimi ve sporun genel amaçları

İnsanın yaşayabilmesi için gereken tüm işlevler ve davranışlar, bireyin bedeninde oluşmaktadır. Fiziksel gelişim ile insan davranışları arasında sıkı bir bağlantı bulunmaktadır. Fiziksel gelişimde görülen bozukluklar, dengesizlikler ya da gerilemeler davranışları da etkisi altına almaktadır (Başaran, 1991).

Hareket ise, bir bütün olarak gelişmenin topluma en iyi bir biçimde uyum sağlayabilmenin merkezi konumundadır. Duyu organları yoluyla algı ve düşünceleri, düşünceler de kasları kullanarak vücudu harekete geçirmektedir. Bu bütünlük ve ilişki içerisinde kaslar duygu ve düşüncelerden, başka bir anlatımla psikolojik yapıdan, psikolojik yapıda kaslardan etkilenmektedir. Bu etkileşim, iletişim ve döngü yaşam boyu devam etmektedir. Tüm bu verilere bağlı olarak, spor yapmaya yönelik hareket etme yeteneğinin geliştirilmesi çocuğun genel gelişimine en büyük katkıyı sağlayabilmektedir (Çamlıyer ve Çamlıyer, 1997).

Bunun yanı sıra kimi araştırmalar çocuklardaki hareket gereksiniminin genç ve erişkinlerdekinin birkaç katı olduğunu, özellikle ilköğretim çağındaki çocukların derslerde oturarak hareketsiz kalma zorunluluğunun onlarda fiziksel ve psikolojik bir yük oluşturuğu, bu yükün ancak oyun ve spor gibi etkinliklere katılarak, giderilebileceği ifade edilmektedir (Özmen, 1999).

Çağdaş anlayışa uygun olarak, eğitimdeki amacın gerçekleşmesi, bireyin zihinsel eğitimi yanında bedensel eğitimi ile mümkündür. Eğitim ve beden eğitimi aynı amacı paylaşmalı ve amaçlar arasında hiçbir uyumsuzluk olmamalıdır (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden Eğitiminin amacı, uygun beden çalışmaları ile beden, duygu, akıl yönünden ve sosyal bakımdan sağlıklı vatandaşlar yetistirmeye yöneliktir (Keske, 2007). Öte yandan okul sporlarının amaçlarından birisi de performans sporları için alt yapı oluşturmaktır (Açıkada ve Ergen, 1990).

Lumpkin beden eğitiminin amaçlarını üç grupta toplamıştır.

Bilisel alan: Vücut fonksiyonlarını kavrama, sağlık, büyüme, gelişme sürecini kavrama, motor öğrenme, oyun ve emniyet kural ve becerilerini kavrama, stratejiler geliştirme ve değerlendirme,

Duygusal alan: Kendine güvenme, değer anlayışı, karakter geliştirme, iletişim becerileri, meraklılığı geliştirme, sportmenlik becerileri,

Psiko-motor alan: Vücudu ısındırma ve alıştırma becerileri, temel hareket becerileri, motor becerileri, bedeni mekanik ve yeterlilik (kardiovasküler dayanıklılık, kas gücü ve dayanıklılığı, elastikiyet, çeviklik) (Lumpkin, 1990).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurul Başkanlığının 4.12.1987 tarih ve 232 sayılı kararı ile 1987-1988 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanan Yayınlar Dairesi Başkanlığının 30.09.1997 tarih ve 6242 sayılı emri ile tekrar geliştirilerek basımı yapılan “İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları”nda genel amaçlar şöyle belirtilmiştir (MEB, 1994);

- Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme,
- Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirebilme,
- Sinir-kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme,
- İyi durus alışkanlığı edinebilme,
- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
- Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme,
- Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme,

- Milli bayram ve kurtulus günlerinin anlam ve önemini kavrama, törenlere katılmaya istekli olabilme,
- Temel sağlık kuralları ve ilkyardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
- Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak, boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme,
- Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme,
- İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme,
- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma, liderlik yapabilme,
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme,
- Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme,
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme,
- Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
- Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme.

2.2. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği

Milli Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için kişiyi en üst düzeyde yetistirmek, milletimize ve insanlığa yararlı, iyi ve verimli yurttaşlar haline getirmenin öğretmenlerin milli görevi olduğu bilinen bir gerçektir (Yalçın, 1995).

Okulu diğer kurumlardan ayıran özellik “insan üzerine çalışması ve farklılaştırma yeteneğini öğretmen yoluyla gerçekleştirmesidir” (Küçükahmet, 1999). Okulun insan kaynakları; yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve eğitici olmayan personeldir. Yetisen kuşaklarını ülkelerine bağlı, bilgili, becerikli, uyanık kişiler olarak kazanabilmesi, öğretmenlerin sosyal statüleri ve nitelikleriyle mümkündür (Kaya, 1989).

Öğretmen, öğrenci gelişimi boyutunda; öğrenciyi tanıyabilme becerisine sahip olmalı, bireysel farklılıkları görebilmeli, öğrenci gelişimi ile öğrenmesi arasında bağ

kurabilmeli, öğrenciyi güdüleyici etkinliklerde bulunabilmeli, sempatik olmalı, öğrencinin problemlerinin çözülmesinde yardımcı olabilmeli, fiziksel ve zihinsel yönden farklılığı olan öğrencilerin eğitim öğretimlerine devam edebilecekleri tedbirleri ve çevrenin olumlu yönde etkilemesini sağlayıcı tedbirleri alabilmelidir (MEB, 2001a).

Demirhan (2002), beden eğitimi öğretmenlerinde bulunması gereken özellikler ve bu özelliklerin önemine değinerek, öğretmenliğe baslarken doğru ya da seçimle atama yapıldığını, son yıllarda seçim eğiliminin arttığını, seçim eğiliminin artmasının öğretmen niteliklerini yüksek düzeyde kazanmış bireylerin sisteme dahil edilmek istenmesinden kaynaklandığını belirtmiştir.

Bir ülkede yeni nesillerin ve ülkelerin gereksinimi olan insan gücünün yetismesinden, eğitim sisteminin en önemli ögesi olan öğretmenler sorumludur. Öğretmen bir programa ve hangi dersin öğretimini yapacaksa o alana ait bilgilere sahiptir. Ancak öğretmen sınıf atmosferinde bir taraftan öğrencilerini gerekli bilgi ve becerilerle donatmaya çalışırken diğer yandan da onları etkilemektedir (Küçükahmet, 1999).

2.2.1. Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin tanımı

Beden eğitimi ve spor öğretmeni, öğretmenlik mesleğinin kutsallığını bilen, Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, Türk Milli Eğitim sistemine uygun ders veren, siyasi propaganda yapmayan, insan haklarına saygılı, fanatik düşünceleri olmayan, bunun yanında özgür düşünen ve konuşan, doğru ve dürüst davranan kişidir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi ve spor öğretmenin nitelikleri arasında; konu alanı bilgisine sahip olma, sporun bilimsel ve felsefi temellerini bilme, hareket analiz yapabilme, organizasyon becerisi, iletişim becerisine sahip olma, istekli, karşılıklı ilişki ve saygıyı benimseyen, mesleki dürüstlük ve etik davranışa sahip, motivasyon yeteneği ve sağlıklı yaşam biçimine sahip olma, bireyin gelişim özelliklerini analiz edebilme, öğretme öğrenme sürecini örgütleyebilme de sayılmalıdır (Demirhan, 2006).

Beden eğitimi öğretmenleri, yarışmalar sonunda karşılasabilecekleri hayal kırıklıklarına karşı sakin ve kendinden emin bir tavır sergilemelidir. Okul takımları ile ilgili yönetim ve toplum baskıları beden eğitimi öğretimini ihmal edecek kadar güçlü duruma gelmemeli ya da kişisel ilgi öğrencilere verilmesi gereken ilginin yerini almamalıdır. Öğrenciler daima güler yüzlü, elestiriye açık, hoşgörülü, gerektiğinde espri yapabilen, adil, dengeli, tarafsız, dürüst, yardımsever, sevecen, önyargılı olmayan özelliklere sahip öğretmen görmek isterler (Nebioğlu, 2004).

Demirhan (2003), beden eğitimi öğretmenliğinin dünyadaki gelişimini ve bugünkü durumunu incelediği çalışmasında, okullardaki beden eğitimi derslerinin hedefleri, etkinlikler, beden eğitimi öğretmenlerinde bulunması gereken nitelikler ve değişik ülkelerdeki beden eğitimi öğretmeni yetistirme programları incelenmiştir. Beden eğitimi programlarının sürekli yenilenmesi ve geleceğe ışık tutmasının gerekliliği, dünyanın neresinde yetistirilirse yetistirilsin beden eğitimi öğretmenlerinin kazanmaları gereken niteliklerin, hizmet sunacakları kitlenin ulaşması gereken hedeflerle tutarlı olması gerektiğini vurgulamıştır.

Buna göre; Demirhan ve ark. (2001) tarafından Beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken nitelikler ise aşağıdaki gibidir:

- Mesleki bilgi ve becerilerde yeterli olma,
- Kendini kontrol etme,
- Ders islerken sportmen olma,
- İyi bir görüntüye sahip olma,
- Öğrencileri her konuda anlama,
- İnsani ilişkilerde iyi olma,
- Elestiriye açık olma,
- Sabırlı olma,
- Espri anlayışına sahip olma,
- Kendine güveni olma,
- İyi görgüye ve alışkanlığa sahip olma,

- Spor yapmaya istek uyandırma,
- Ders islerken bütün öğrencilerle ilgilenme,
- Özgür düşünce gelistirmesi ve bunu tesvik etme,
- Öğrenci performansını değerlendirirken objektif davranma,
- Dersi ilginç hale getirme,
- İyi bir disiplin anlayışına sahip olma,
- Öğrenci görüşlerine açık olma,
- Doğaçlama yeteneğine sahip olma,
- Genis bakış açısına sahip olma,
- Ders islerken öğrenci ilgi ve isteklerine de yer verme,
- Becerileri iyi yapanları ödüllendirme,
- Öğrencilerin derse yeterince katılmalarını sağlama,
- Öğrenci düzeyine uygun ders isleme.

Etkili bir öğretim için sınıf atmosferinin tüm iletişime açık olması gerekir. Öğretmen-öğretmen, öğretmen-öğrenci etkilesimi yanında öğrenci-öğrenci etkilesimine de imkan hazırlanmalıdır (Küçükahmet, 2001).

Öğretimde planlı ve yöntemli çalışılmazsa, bütün etkinlikler rastlantıya bırakılmış olur. Bu bakımdan öğretimde yöntem gereklidir. Öğretimde yöntemi, yerinde ve zamanında en iyi ve ustalıkla kullanabilecek öğretmendir. Gerçek öğretmen, iyi yöntem bilen ve uygulayabilen öğretmendir (Kemertaş, 1999).

Bir konu öğretilmeye çalışılırken bu bilgilerin öğrenciye nasıl ve hangi yöntemler kullanılarak aktarılacağı çok önemlidir. Çünkü eğer doğru yöntem kullanılmadan anlatılırsa konu ne olursa olsun öğretilmek istenenin öğrenciye tam olarak öğretilmesi mümkün olmayacaktır (Keske, 2007).

Eğitimde asıl üretici öğretmendir. Öğretmen kendi iradesiyle öğrencilerin zihinlerini etkilemedeki becerisi öğrencilerin görev, emir ve standartları kendi istekleriyle koydukları zaman hissedilmeye baslar (Suhomlinski, 1995). Öğretim yöntem ve stratejileri boyutunda çağdas bir öğretmen, öğreteceği konunun özelliklerine

göre öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilmeli, eğitim ortamını daha verimli hale getirebilmek için kendine özgü taktikler geliştirebilmeli ve bilgi iletişim teknolojilerinden yararlanabilmelidir (MEB, 2001b).

2.2.2. Beden eğitimi ve spor öğretmeninin görevleri

2.2.2.1. Ders uygulamaları

Her beden eğitimi öğretmeni öğretim yılı başında o öğretim yılı ve dönemlerine ait çalışmalarını gösterir şahsi bir dosya hazırlamalı, bu dosyada aşağıda yazılı evraklar bulunmalıdır.

- a. O yıla ait ünitelendirilmiş yıllık planlar.
- b. O yıla ait zümre toplanı tutanakları.
- c. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders içi ve ders dışı çalışma takibi kitabı.
- d. Ders planları.
- e. Öğretmen not defteri.
- f. Sınıf geçme yönetmeliği.
- g. İl Milli Eğitim Müdürlüğüne onaylanmış, 6 saatlik ders dışı çalışma planı.

2.2.2.2. Spor kolu faaliyetleri

Ders saatleri dışında spor kolu faaliyetleri olarak; sınıflar, gruplar ve okullar arası çeşitli spor karşılaşmalarına yer verilmeli, bu çalışmalarda ders yılı başında hazırlanacak programda istenilen hedeflere ulaşmaya çalışılmalıdır. Ayrıca aşağıda belirtilen defter ve dosyalar tutulmalıdır. Bunlar; karar defteri, spor kolu demirbaş malzeme defteri, spor kolu tahmini bütçe taslağı, gelir – gider defteri, karşılaşma sonuçları defteri, gelir makbuzu, senet ve fatura dosyası ile sağlık raporu dosyasıdır.

2.2.2.3. İzcilik faaliyetleri

İzcilik faaliyetlerinin, ilgili yönetmelik yıllık ve dönem çalışma programlarına göre yürütülmesini sağlamalı, ilkokullardaki küçük izci faaliyetleri ile de ilgilenmelidir. İzciliğe ait bilgiler teorik olarak okulda verilmekle beraber, bunların yapılacak gezi, tatbikat ve kamplar sırasında öğrencilerle benimsetilmesine çalışılmalıdır. Her

bakımdan faydası büyük olan ve kısa ve uzun süreli kamp faaliyetlerine yer verilmelidir.

2.2.2.4. Okul dışı faaliyetleri

Beden eğitimi öğretmeni, öğrencilerin beden eğitimi, spor ve izcilik faaliyetleri yolu ile yetiştirilmelerinin sağlanması için diğer öğretmenler ve yöneticilerle işbirliği yapmalı; imkansızlıklar içinde bile yaratıcı faaliyetleriyle öğrencilerini aktif duruma getirebilecek bir unsur olmalıdır.

2.2.2.5. Ders alanlarının bakımı

Okullarda beden eğitimi ve spor çalışmaları yapılan spor salonu ve bu amaç ile kullanılan alanların bakım ve temizliğinden beden eğitimi ve spor öğretmenleri sorumludur (Harmandar, 2004).

2.2.3. Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin tarihi

Sporun, insanlık tarihi kadar eski olduğu söylenebilir. Fakat formal olarak yapılması ve kurumlara girmesi insanların örgütlenmesi ile başlamıştır. 20.yüzyılda da ise profesyonel anlam kazanmıştır. Eski çağlarda; sağlıklı olmak, avlanmak ve savaşmak için gerekli olan kondisyon spor yapılarak sağlanmaktadır. Roma, Eski Yunan, Çin, Mezopotamya, Babil, Sümer, Suriye, Hindistan ve İran sportif etkinlikler bakımından en çok göze çarpan uygarlıklardı.

Olimpik sporun M.S. 395 yılında yasaklanmasından sonra, 15.yüzyılda Avrupa'da orta sınıfın verdiği mücadele ile yola tekrar açılmaya başlamıştır. Rönesans ve reform hareketleri ise sporun yeniden etkili şekilde gündeme gelmesini sağlamıştır. Daha sonra spor İtalya'dan Avrupa'ya yayılmış ve laikleştirilmiştir. Aynı dönemde “Jahn turner” ve “Profesyonellik” sapmaları ortaya çıkmıştır. Zamanla, egemen sınıflar trübüne çekilmiş ve spor mesleği ortaya çıkmıştır. A.B.D. ve Fransa'daki gelişmeler ile sanayi devrimi de buna etkindir. Yeni Çağdan önce İtalya'da, sonra Almanya, Fransa ve İspanya'da spor okullara girmiş ve yeni araç-gereçle yapılmaya başlanmıştır.

1723'te Bozdow adlı bir papaz Almanya'da sporun yeniden başlamasına önyak olmuş, 14-15. yüzyıllarda İngiltere Kralı Edward spor karşılaşmalarına kural getiren ilk yönetici sıfatını kazanmıştır. Fransa'da 14. Lui zamanında spor derli toplu yapılmaya başlanmıştır. İngiltere, Fransa ve Almanya'yı takiben 17. Ve 18. yüzyılda İsveç'te jimnastik yaygınlaşmıştır. 18. yüzyılın başlarında ise günümüzde yapılan sportif etkinliklerin ilk modellerini bulmaktayız.

İnsanın kendine özgü bir eylem birimi olan beden egzersizleri, tarih süreci içerisinde her farklı doğa, kültür, tarih ve toplumsal koşullar içerisinde gelişip yayılmıştır. Bu egzersizlerin eğitim düşüncesinde yer alması ve bu bağlamda kuramsal temellerin oluşması yine o toplumların ekonomik ilişkileri, politik sistemleri ve en önemlisi de toplumların insan anlayışı ile bağlantılı olmuştur.

Sportif etkinlikler öncelikle Almanya, Fransa, İngiltere ve ABD'de spor kulüplerinin yanında, özellikle eğitim kurumlarında ulusal bilince sahip, daha başarılı bireyler yetiştirmenin yollarından biri olarak düşünülmüş ve spor etkinlikleri bir hayli desteklenmiştir. 1860'lardan sonra ise spor profesyonelleşmeye başlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde isesporun gelişimine bakıldığında öncelikle Meşrutiyet dönemlerinin incelenmesi gerekir. Meşrutiyetteki en önemli gelişme, İstanbul'da spor kulüplerinin açılmasıdır. Bunlar; Beşiktaş, Altınordu, Galatasaray, Fenerbahçe, Süleymaniye, Vefa, Beykoz, Nişantaşı, Türkgücü ve Anadoluhisarı'dır. İstanbul'daki gelişmelerin yanında, İzmir'de Altay, Ankara'da İdmanbirliği kurulmuştur.

Ayrıca, İsveç'te eğitim gören Selim Sırrı Tarcan 1911'de Maarif Mektepleri Umum Müfettişliği'ne tayin edilmiş ve bu dönemden sonra okullara spor dersi koyma çalışmaları başlamıştır. Selim Sırrı Tarcan Türkiye'de çağdaş anlamdaki ilk spor hareketini geliştirmiş ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Türkiye temsilcisi olmuştur.

Dünya'daki ve Türkiye'deki gelişmelerden yola çıkılarak; günümüzde değişik spor anlayışı yapılanmalarından sporun farklı olarak algılanışına ilişkin değişik sorular sorulabilir ve değişik yanıtlar alınabilir. Örneğin İnsanlara “Niçin koşuyorsunu?” sorusu sorulduğunda sorunun yanıtı çok değişik olabilir. Bu bağlamda “Niçin yarışyorsun?” sorusuna verilecek yanıtlarda değişik boyutlarda ele alınabilir. Çünkü insanların yaşam biçimleri, dünyaya bakış açıları, ekonomik durumları ve hareket etmekten ne anladıklarına kadar birçok etmen yanıtta etki edecektir. Ayrıca, sporda başarı ya da başarısızlık ne demektir? Sportif etkinlikler bireyin gerçek yaşama girip toplumsallaşmasına ne denli katkı sağlayacaktır? Sporda eşitlik ya da kaybetmenin-kazanmanın insanda bıraktığı iz olumlu mudur olumsuz mudur? gibi sorular sorulduğunda da farklı yanıtlar alınacaktır.

Soruların türü ya da sorulara verilen yanıtlar ne olursa olsun insanlar serbest zamanlarını değerlendirmek, sağlıklı olmak, maceraya atılmak, performans gelişimini sağlamak, estetik yapıya sahip olmak gibi amaçlarla spor yapmaktadırlar. Sağlıklı ve dinç olmak için yapılan sportif etkinlikler günümüzde baskın olan yön olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü yaşamda birçok risk etmeniyle karşı karşıyayız.

Bunlar 5 başlık altında toplanabilir;

- Uygunsuz beslenme
- Sigara kullanımı
- Egzersiz azlığı
- Alkol kullanımının ortaya çıkardığı zararlar
- Yüksek tansiyon ilaçlarının eksik kullanımının yol açtığı sorunlar.

Bu olumsuzlukların ortadan kaldırılmasında uyku düzeni, kahvaltı yapma, fiziksel etkinlik, alkol ve sigaradan kaçınma, diyet ve kilo kontrolü etkili olabilir.

Diğer yandan, sporun anlamıda farklı açılardan ele alınmaktadır;

Yakın zamana kadar yapılan sportif etkinlikler salt bedenini eğitimi olarak algılanarak, bilişsel ve duyuşsal gelişimin ihmal edildiği söylenebilir.

Oysa spor, insanın salt bedenini değil, insanın bütünlüğünü eğitmek için gerekli bir araç ve eylemdir. Bu anlamda spor, eylem yetisi, kendine güveni sağlama, sorumluluk alma, yaratıcı olma, performans, oyun, macera, sağlık ve zindelik ile toplumsal özellikleri geliştirme şeklinde ele alınabilir. Gerek okulda, gerekse okul dışında yapılan sportif etkinlikler de nitelikler çerçevesinde bazen oyun, bazen performans, bazen sağlık, bazen de macera öncelik kazanabilir. Sporu yapanın yaşı, amacı ve özelliklerine göre öncelikler değişebildiği için adı geçen tanımlarda da farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Spor, insanın bedeni ya da fikri yeteneklerini bir bütün olarak dengeli ve sağlıklı bir şekilde geliştirmek amacıyla yarışma tarzında yapılan etkinliklerdir.

Annals'a göre spor, bireyin topluma uyumunu sağlamakta, kişilerin ruh ve beden sağlıklarını güvence altına almaktadır. Bu görüş hekimler ve psikologlar arasında yaygındır.

Mandell'e göre ise spor; kitlelerin afyonu, zaman içinde onun simgesi durumuna gelmiş Olimpiyat Oyunları'da bir tür suspansuvarlı milliyetçiliktir. Diğer bir yaklaşıma göre de; çağdaş kişiliğin oluşumundaki beden, ruh ve kafa unsurlarının koordineli eğitimine spor denmektedir.

Bilim, sanat, gerçek sporculuk gibi her insanı olumlu hareketin bir felsefeye dayandığı, çağımız gerçeklerindedir. Gerçek spor ve Olimpizm felsefesi de; antik çağ felsefesi gibi, eğitsel ve pedagojik amaçlar güder. Ne bir din, ne bir toplumsal öğreti (doktrin), ne de bir toplumsal-ekonomik sistemdir. Spor özü gereği bir oyundur. Amaç insandır, şampiyonlar yetiştirmek, madalyalar kazanmak ve rekorlar kırmak değildir. Bütün bunlar; spor, amacına uygun yapıldığında ortaya çıkacak yan ürünlerdir. Çünkü spor, bir şampiyonluk olayı değil, insana özgü bir yarışma ve kültür olayıdır.

“Tüm ülkelerde spor yapmaya ve sporu izlemeye duyulan ilgi ve beğenin artması, çağdaş toplumsal yaşayışın en ayırt edici özelliklerinden biridir”. Konuya toplum bilimsel açıdan yaklaşan Strenk’e göre ise spor; ülkelere saygınlık kazandırmak, çeşitli olay ve durumlara tepki göstermek, bir ülkenin ya da sistemin propagandasını yapmak, belli ülkeleri uluslar topluluğuna kazandırmak ya da ondan soyutlamak için çok yararlı ve etkili bir siyaset ve diplomatik silahtır.

Görüldüğü gibi spor değişik bakış açıları ve tanımlarla karşımıza çıkmaktadır. Burada önemli olan sporun ne amaçla yapıldığıdır. Örneğin, spor hekimliği açısından sağlık önplanda tutulurken, antreman bilimi açısından performans ön plana çıkmaktadır. Toplum bilim açısından ise serbest zamanların değerlendirilmesi olarak ele alınmaktadır.

Özellikle okul sporu boyutunda sporun anlamı yada diğer bir anlatımla amacı; Bilir (1987) tarafından 6 başlık altında toplanmaktadır (Demirhan ve ark., 2001) Bunlar:

- Sağlık, dinçlik, bedensellik.
- Eğlence, yaşantı geçirme, etkile(n)me.
- Estetik, gösteri, açıklama, biçimlendirme.
- Verim (performans) etkinlik, kendine güven.
- Gerilim, macera.
- Birliktelik, kurumsallık, toplumsallık.

Bilindiği gibi bedensel hareketlerin ve becerilerin çocuk ve gençlerin genel eğitimlerinde önemli bir araç olarak görülmesi ve bir sisteme dönüştürülmesi, tarihin derinliklerine kadar uzanır. Bu olgunun tarih süreci içerisinde en bilinçli ve belirgin olanını Eski Yunan Uygarlığında görmekteyiz. Bugünkü batı uygarlığının temel dayanaklarından birini oluşturan eski Yunan uygarlığında yüksek düşünce, felsefe ve sanat etkinliklerinin yanı sıra insanın genel eğitiminde başlı başına bir yeri ve değeri olan “Cimnastik” kavramıyla ifade olunan bedensel etkinlikler bugünkü modern beden kültürünün ve sporların başlangıcını oluşturur (Gülüm, 2008).

Eski Yunan Eğitim düşüncesi ve ideali Faideia'da yer alan güzel ve iyi insan yaratmada bir araç görülen cimnastik günümüze değin hep anlam ve içerik değiştirerek gelmiştir. Böyle bir değişimi Beden Kültürünün her alanında görebiliriz. “Beden kültürü insanlığın maddi ve manevi kültürünün bir parçası olarak, giyimkuşam, vücut bakımı ve dinlenme etkinliklerinden başlayarak, insanın özgür istenciyle yaptığı amacı serbest oyun eylemleriyle, planlı programlı yaptığı her türlü vücut egzersizleriyle dans, ifade ve eğlence biçimleriyle eylemlerini kapsar” (Grössing, 1993).

Türkler ve Osmanlılar da savaş amacıyla yapılan spor, Osmanlı döneminin ortalarından sonra dinsel tekke ve vakıfların bünyesinde örgütlenmiş ve daha sonra Tanzimat batıcılığı ile genel eğitim düzeninin bir parçası olarak laikleşmiş ve yeni arayışlar içerisine girilmiştir (Bilir, 1987).

Türkler Orta Asya'da aletli veya aletsiz olarak savaşa hazırlayıcı idmanlara önem vermişler, programlı çalışmalar yapmışlardır. Bu arada binicilik, güreş, okçuluk, cirit atma, av, koşu ve çevgen gibi sporlarda gençlerin yetiştirilmesi önem kazanmıştı. Osmanlılarda da at ve ok meydanları, pehlivan tekkeleri kurulmuş, buralarda yeniçeriler eğitilip savaşa hazırlanmıştır. Osmanlılar ata binmekte, ok ve cirit atmada hüner sahibiydiler. Osmanlılarda zamanla gelişen cemiyet yardımı karakterini taşıyan “Tulumbacılık” teşkilatının hazırlık için yaptığı faaliyetleri de beden eğitimi çalışmalarının da sayılabilir. Yurdumuzda bugünkü anlamıyla beden eğitimi Tanzimat'tan sonra başlamıştır (Abalı, 1974).

Yeniçağda beden eğitimini sistemli bir hale getiren ilk ülke Almanya olmuştur. Almanların daha ziyade aletli beden eğitimi sistemi, geniş ölçüde alet kullanmaya dayanmıştır. On dokuzuncu yüzyılın başlarında Pehr Hanrik Ling ile oğlu Hjalmar İsveç jimnastiğini kurmuştur. Avrupa ülkeleri daha ziyade İsveç cimnastiğinden İkinci Dünya Savaşına kadar askeri alanda faydalanmışlardır. Yine 19. yüzyılın başlarında Danimarka ve İngiltere'de beden eğitim usulleri geliştirilmiş, programlar yapılarak çeşitli başarılar sağlanmıştır (Abalı, 1974).

Ülkemizde tarihsel açıdan beden eğitimi ve spor alanındaki gelişmeleri Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası olarak iki başlık altında inceleyeceğiz.

2.2.3.1. Cumhuriyet öncesi beden eğitimi dersinin gelişimi

Türkler çocuklarının güçlü ve iyi bir asker olarak yetişmelerine önem verirlerdi. Osmanlılar da atalarında olduğu gibi beden eğitimi, savaş eğitimi amacıyla talim şeklinde yapılmıştır.

Osmanlı'da beden eğitimi ve spor saraydaki okullarda, askerî teşkilâta (kışlada), halka eğitim veren tekkelerde yapılmıştır. Beden eğitimi dersi İlk kez 1864 yılında Harbiye ve Askeri İdadi'lerde öğretim programında yer almıştır (Gülüm, 2008).

Saray mektebi olan Enderun'da talim olarak yapıp II. Mahmut zamanında müzik ve beden eğitimi akademi şekline gelerek binicilik, güreş, atlama, cirit, okçuluk gibi talimler yapılmıştır (Akkutay, 1984).

Tanzimat dönemi Osmanlı'nın batıya açıldığı dönem olduğu için bu dönemde eğitim ve spor alanında çok yenilikler olmuştur. 1863'den itibaren geçmiş sistem atılarak yerine tamamen yeni olan lüzumlu alet ve tesisler inşa edilerek 1868'de Galatasaray Sultanisi'nde eğitime geçiriliyor. Fransız eğitim sistemi alındığı için o dönemin hocalarının tamamı Fransız olup beden eğitimi hocası Morieux'tur. Galatasaray Lisesinde haftada yarım saat "JohanAmaros" stili cimnastik öğretmiştir (Bilge, 1989).

Beden eğitimi ve sporun Türkiye'ye girişi ve gelişimi, batı ülkelerine göre bakıldığında batı ülkeleriyle kıyaslandığında oldukça geç olduğu görülmektedir. 1884 yılından itibaren Bahriye Mektebinde, 1914 yılında Medrese ve Rüştîyelerde okutulmaya başlanır (Abalı, 1974).

Meşrutiyetin kurulması ile eğitimde ciddi gelişmeler yaşanırken, bunun bir uzantısı olan beden eğitimi ve spor derslerini de olumlu etkilemiş ve sivil okullarda beden eğitimi ve spor derslerinin yaygınlaşmasına yol açmıştır. İlk olarak, Mekteb-i

Sultanide (Galatasaray Lisesinde) beden eğitimi dersi konulmasından sonra6, 1910-1911 yıllarında Maarif Nazırı Emrullah Efendi zamanında ilk lise açılarak haftada bir saat olarak Terbiye-i Bedeniye adı altında beden eğitimi dersi konulmuştur61. 1912’de de Mekteb-i Sultaninin altı sınıfında da terbiye-i bedeniye dersinin haftada 2 saat olarak işlenmeye başladığı görülür. 1915’de ise, kız ve erkek sultanilerde haftada birer saat terbiye-i bedeniye dersi işlenmiş. Darülmuallim ve Darülmuallimat’da (Kız ve erkek öğretmen okulu) haftada iki saat terbiye-i bedeniye dersi konmuş, hocaları 1914’le 1918 arası Selim Sırrı Bey ve Hantura Hanımdı, haftada 23 saat ders verirlerdi. 1915’deki medreselerde de bu dersler verilmiştir (Bilge, 1989).

Türk beden eğitimi ve spor tarihinde Galatasaray lisesinin çok önemli bir yeri vardır. Türk spora yön verecek eğitimci ve sporcular buradan yetişmiştir. Örneğin; Selim Sırrı TARCAN, Faik ÜSTÜNİDMAN, Vildan Aşır SAVAŞIR. Ayrıca birçok batı tarzındaki spor branşlarının da bu okulda başladığı bilinmektedir (Çelenk ve ark., 2000).

Beden eğitimi ve spor okul programlarına ilk olarak Galatasaray lisesinde girmiştir. Eğitimcilerimizden Selim Sırrı Tarcan, beden eğitimi ve sporun ders olarak okul programlarımıza ilk olarak Galatasaray lisesi ile girdiğini şu şekilde anlatmaktadır (Bilge, 1989).

“Antrenman ve spor, cimmastik adı altında okulların programlarına ilk önce Galatasaray’da idhal edilmiş ve onu müteakip Bahriye Mektebi’nde, Maçka Askeri idasisi’nde ve daha sonra Daruşafaka’da cimmastik yapılmaya başlanmıştır.”

Türk beden eğitimi ve spor tarihinde önemli bir yer tutan Selim Sırrı Tarcan Meşrutiyet’in ilanından sonra, “Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti”ni kurmuş, kız okullarında da beden eğitimi spor dersinin görülmesi için çalışmıştır. Ayrıca Tarcan 1916 yılında Türkiye’de ilk idman bayramını da düzenleyen kişi olarak tarihimizde yer alır (Çapan, 1999).

Selim Sırrı Tarcana'a göre beden eğitim "halka, ayağa kalkmayı ve dik yürümeği öğretmekti." Beden hareketlerinin eğitime ve modernleşmeye olan ilgisini pek az kişi anlayabilmiş olmasına rağmen hiç kimse ona karşı çıkmamıştır. O beden eğitimini halka kabul ettirmekle kalmadı, okul programlarına da girmesini sağlamıştır (Bilge, 1989).

Beden eğitimi, spor derslerinin işlenişini etkileyen iki farklı görüşün bu dönem içinde ortaya çıktığını görüyoruz. Bu görüş ayrılığı Faik Üstün idman ve öğrencisi Selim Sırrı Tarcan arasındadır. Faik bey, beden eğitimi spor tarihimizde ağır, cesaret, beceri, sıkı disiplin isteyen Alman jimnastiği taraftadır. Selim Sırrı ise vücuda fazla yüklenmeyen, daha kolay, herkesin yapabileceği hareketlerden oluşan ve içinde insan sağlığını iyileştirici hareketlerin de olduğu İsveç jimnastiğinin öğretilmesi gerektiğini savunur. Günümüzde de bu iki farklı görüşün beden eğitimi ve spor derslerinin işlenişini etkilemeye devam ettiğini görebiliriz (Bilge, 1989).

2.2.3.2. Cumhuriyet sonrası beden eğitimi dersinin gelişimi

1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği Yasası) ile tüm öğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde toplanmış ve okul programları üzerinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Varış'a göre eğitim programlarındaki değişikliklerin özünü lâiklik, batıya dönüş ve müspet ilimler ve ulusal bütünlük oluşturmuştur (Bilge, 1989).

Cumhuriyetle birlikte bütün eğitim ve öğretim kurumlarında üniversiteler hariç beden eğitimi dersi mecburi tutulmuştur. 14 Ağustos 1923'de İcra vekiller heyetinin programının 6. maddesi, beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bir okulun açılması ve izcilik faaliyetlerine önem verileceği ve programla ilgili esasların uygulamaya konulacağı belirtilmiştir (Çapan, 1999).

Eğitim programlarındaki değişikliklerdeki batıya dönüş ile beraber Okyar hükümeti, beden eğitimi ve spor konusunda başarılı bazı gençleri yurt dışına

yollamışlardır. Bunlardan günümüzde bilinenler; Nizamettin Kırşan; İsveç, Vildan Aşır Savaşır ile Suatbey; Belçika'ya gönderilmişlerdir (Bilge, 1989).

Cumhuriyetin kuruluşundan sonraki öğretim programlarına baktığımızda ilk uygulanan programın 1924 İlkokul programı olduğunu görürüz. Bu program dahilinde beden eğitimi dersi 3. sınıfa kadar 2 saat 4 ve 5. sınıflarda 1 saat “terbiye-i bedeni” ismi ile konulmuştur (Çelenk ve ark., 2000).

Cumhuriyetin kuruluşuyla beraber eğitimdeki gelişmelere paralel olarak beden eğitimi ve sporun halka inmesi açısından farklı tedbirler alınmıştır. Bunlardan birisi 1926 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Halk Terbiyesi Şubesi (Halk Eğitim Merkezi) kurulmuştur. Eğitsel kol faaliyetleri arasında spor, gezi ve eğlence, çevreyi tanıma ve tanıtmaya, sosyal münasebetler gibi konular bulunmaktadır. Halen: Boş zamanların iyi bir şekilde değerlendirilmesi gibi organizeli faaliyetler de bulunmaktadır (Atabaioglu, 1985).

Cumhuriyetten günümüze ilköğretimde aralarda taslak niteliğinde olanların dışında 1926, 1936, 1948 ve 1968 olmak üzere belli başlı dört program uygulamaya konmuştur. Bugün ilköğretimde uygulanan programda özellikle sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulaması nedeniyle 1970’li yıllardan beri sürekli değiştirilmiş ve geliştirilmiş olup halen de geliştirme çalışmaları devam etmektedir (Bilge, 1989).

İlköğretim programı niteliğinde olan 1924 yılında ilkokul programından 2 yıl sonra 1926 yılında ilkokul programı yürürlüğe girmiştir. Bu programa göre beden eğitimi çalışmaları cimnastik adı altında tüm sınıflara haftada 2 saat olacak şekilde düzenlenmiştir (Çelenk ve ark., 2000).

Atatürk’ün talimatıyla beden eğitimi ve sporun yaygınlaşması amacıyla 19 Şubat 1932 yılında kurulmakta olan halk evlerinin yapması gereken çalışmalar arasına spor da eklenir. “Halk evlerinin genel amaçlarından biri olan spor ve beden hareketleri, ulusal eğitimin vazgeçilemeyecek temeli ve önemli bir bölümüdür. Bu nedenle Türk gençliğinde ve Türk halkında spor ve beden hareketlerine sevgi ve ilgi uyandırmalı,

bunlar bir kitle hareketi, ulusal bir etkinlik hâline getirilmelidir.” Diyen büyük önder, daha o yıllarda sporu kitle hareketinin de ötesinde bir “ulusal hareket” olarak düşünmüştür. Böylece onun ne kadar ilerici olduğu, sporda da gözler önüne serilmektedir (Gülüm, 2008).

Beden eğitimi derslerinin okullara girmesi ile oluşan beden eğitimi öğretmeni ihtiyacını karşılamak üzere 5 Temmuz 1932 tarih ve 105 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararı ve Milli Eğitim Bakanlığının onayı ile “ Beden Terbiyesi” bölümü açılmıştır. Beden eğitimi öğretmenleri bu konuda eğitim veren yüksek okul mezunlarından yetişmeye başlamış, Dr. Raşit Galip Bey Millî Eğitim Bakanı iken, Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü’ne bağlı olarak beden terbiyesi şubesi, 1933 Şubat ayında eğitim ve öğretime açılmıştır. Öğrenim süresi 3 yıl olup ilk mezunları erkek öğrencilerdir. Kız öğrenciler 1936 yılında öğrenime alınmışlardır (Özalp ve Atanal, 1977).

1935 yılında ise toplanan bir komisyon 1926 yılında uygulamasına başlanan “İlk Mektepler Müfredat Programı”nda gerekli değişiklikleri yaparak 1936 yılından itibaren “Yeni İlkokul Müfredat Programı”nı yürürlüğe koymuştur. İlk defa milli Eğitimin amaçlarına geniş kapsamlı olarak bu müfredatta yer verilmiştir 1936 ilköğretim programı da cimmastik dersi adı ile 3. sınıfa kadar haftada 2 saat 4 ve 5. sınıflarda ise 1 saat işlenmesine karar verilmiştir. 1936 programında ilköğretimin, fikir, beden ve karakter gelişimini sağlamak gibi bir hedef belirtilmiştir (Gülüm, 2008).

17 Nisan 1940 tarihli ve 3803 sayılı Kanun ile Köy Enstitüleri öğretime başlar. Yaparak yaşayarak öğrenmenin esas alındığı köy enstitülerinde beden eğitimi aktivitelerine de özel bir önem verilmiştir. Haftada; birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda birer saat beden eğitimi dersi işleniyordu. Ayrıca her sabah bütün öğrencilerin katılımıyla yarım saati geçmeyecek şekilde cimmastik yaptırılıyordu. Köy enstitüleri programına göre beden eğitimi ve ulusal oyunlar dersinin amaçları şu şekilde ifade edilmiştir; öğrenciyi, yaşadığı çevrenin şartlarına göre çeşitli doğa zorluklarını yenebilecek kuvvet ve kudrette; gözü pek, çevik, disiplinli yurt müdafaasında önemli rol

alabilecek karakterde yetiştirmektir. Bir diğ er amacı ise; öğrencinin ziraat ve iş alanlarından yararlanarak vücutlarını geliştirmek, türlü sebeplerle oluşmuş mevcut bozukluklarını gidermek, ulusal oyunları oynama gibi esas hareketlerle vücutlarına güzel ve sağlam bir vücutta görülen karakteri kazandırmaktır. Bu dersin cimnastik, spor ve oyunlardan faydalanılarak işlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur (Gülüm, 2008).

1948 programında ise ilk defa “beden eğitimi” terimi kullanılmış ve müfredata dahil edilmiştir. Beden eğitimi dersi 3. sınıfa kadar haftada 2 saat, 4 ve 5. sınıflarda ise 1 saat işlenmeye başlanmıştır. 1948-1949 öğretim yılında yürürlüğe konmuş ve Cumhuriyet tarihimizin en uzun yürürlükte kalan Müfredat Programı özelliğini kazanmıştır Bu genel programdan sonra köyler için programda bazı değişiklikler yapılmıştır. 1948 köy ilköğretim programında Müzik ve Beden Eğitimi dersleri için başlı başına bir saat ayrılmamıştır. Bu dersler için derslerden önce 20 dakikalık bir zaman uygun görülmüştür. Köy okullarında haftada 26 saat ders yapılmaktaydı. Bunların 6 saati Tarım-iş çalışmalarına 20 saati de diğ er derslere ayrılmıştır⁶⁸. Daha sonraki programlarda zorunlu bir ders haline gelmesine rağmen ders saatleri ve içeriği sürekli değiştirilmiştir (Çelenk ve ark., 2000).

1953 öğretim Programında Beden Eğitimi ve Müzik derslerinin amaç ve ilkeleri de daha kapsamlı bir biçimde açıklanmaya çalışılmış, ayrıca bu derslerin haftalık ders saat sayıları arttırılmıştır (Gülüm, 2008).

1961 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğü 1948 programını inceleyerek yapılan değişiklikleri bir raporla belirlemiş, öğretmenlerden de bir genelge ile program hakkındaki görüşlerini istemiştir. 1962 yılında değiştirilecek ana hatlar belirlenmiş ve bir program taslağı hazırlanmış, son şeklini almıştır. Bu program 1962- 1963 öğretim yılında beş yıl süreyle bazı okullarda denenmek şartıyla bir kanunla yürürlüğe girmiştir. 1964-1965 yılında program uygulama alanı genişletilmiş ve altıncı yılında yapılan uygulama ve geliştirme çabaları değerlendirilmiştir. 1962 programında ise beden eğitimi 3. sınıfa kadar haftada 2 saat, 4 ve 5. sınıflarda ise birer saat işlenmeye başlanmıştır (Çelenk ve ark., 2000).

Diğer programlardan farklı olarak 1968 programında beden eğitimi dersi tüm sınıflar için 3 saat olarak programlanmıştır. Psikomotor becerilerin üzerinde durulmuş olup becerilerin kazandırılmasında yapılması gerekenler maddeler halinde belirtilmiştir (Çelenk ve ark., 2000).

1968 yılı programından sonra 1980’li yıllarda program geliştirme çalışmalarında yeni bir arayış başlamıştır. Bu anlayışta öncelikle program geliştirme konusunda bir model oluşturmaya öncelik verilmiş ve bakanlık 1982 yılında üniversitelerle ortak bir çalışma yaparak amaç-davranış, işleyiş, değerlendirme boyutlarını içeren bir model kabul etmiştir (Özalp ve Atanal, 1977).

1987 yılından 2006- 2007 öğretim yılına kadar Beden Eğitimi dersi 1987 yılında geliştirilen “İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları” çerçevesinde yürütülmüştür. Bu programda ilköğretim birinci kademesinde haftada 3 saat olan beden eğitimi dersi, ilköğretim 2. kademesinde 2 saat olarak işlenmekteydi (MEGSB, 1987).

Son olarak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 28. 08. 2006 tarih ve 349 sayılı kararı ile 04/12/1987 tarih ve 232 sayılı Kararı ile kabul edilen öğretim programlarından “İlköğretim Beden Eğitimi (1–8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı”na ait olan kısmının, 2006–2007 Öğretim yılından itibaren 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılmasına ve hazırlanan yeni öğretim programının uygulamaya konmasına karar vermiştir (Gülüm, 2008).

Türk milli eğitim sistemimizdeki köklü değişimlerin temelini atan ve Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, beden eğitimi ve spora verdiği önemi, ders olarak örgün eğitim içinde yer almasını sağlaması, ayrıca her yaştaki kişiye de spor imkânının sağlanması gereğini şu şekilde belirtmiştir (Tezcan, 1982).

“Türk sosyal yapısında spor hareketlerini düzenlemekle görevli olanlar, Türk çocuklarının spor hayatını yüceltmeyi düşünürken sadece gösteriş için herhangi bir

yarışmada kazanmak amacıyla spor çizmezler. Esas olan bütün yaştaki Türkler için beden eğitimi sağlamaktır.”

Beden eğitimi ve spor ile ilgili Atatürk'ün demeçlerinden de anlaşılacağı gibi cumhuriyetle birlikte beden eğitimi derslerine verilen önem artmış ve üniversiteler dışında tüm örgün eğitim kurumlarında ders olarak yer almaya başlamıştır (Bilge, 1989).

2.2.4. Beden eğitimi ve spor öğretimde ortaöğretim ders müfredatı

Okul spor eğitiminde uygulanan etkinliklerin hangi yaşta ne oranda sunulacağı insanın gelişim özellikleri ile yakından ilişkilidir. Bu bakımdan, ilköğretim, lise ve okulöncesi dönemlerde programlar geliştirilirken çocukların yaş dönemlerine göre fiziksel, bilişsel, devinişsel ve duyuşsal (duygusal-toplumsal) gelişim özelliklerine göre etkinliklerin oranları belirlenebilir. Örneğın, ilköğretim döneminde oyun, sağık ve hareket ön plandayken, ortaöğretimde performans önplana çıkabilir. Genel toplumda ise sağık, performans ve hareket ağırlıklı olmasına karşın oyun, serbest zamanların değerlendirilmesi ve estetik, dans ve ritmin yaklaşık aynı oranlarda gerekli olduğu ya da uygulandığı söylenebilir (Özalp ve Atanal, 1977). Demirhan ve arkadaşları (2001) ise okul sporunun değışik anlamlarını genel hedefler başlığında aşağıdaki biçimde sıralanmaktadır;

- Sağıkla ilişkili fitness (dinçlik, fiziksel uygunluk)
- Rekreatyonel (yeniden yaratma) etkinlik.
- Toplumsal verimlilik.
- Entelektüel yeterlik.
- Kültür.

Gelişmiş Avrupa ülkelerinin okul programları incelendiğinde Kurz tarafından sıralanan adı geçen 6 temel yapının okulların genel hedefleri arasında yer aldığı görülmektedir. Bu genel niteliklerin kazanımı ise aşağıda yer alan ana başlıkları kapsayan derslerdeki etkinliklerle olanaklı kılınmaktadır.

İngiltere ve Galler'in eğitim programları incelendiğinde ana konu başlıkları aşağıdaki yaklaşımlar biçimindedir (DFE,1995):

- Oyun (Futbol, kriketi tenis) vb.
- Jimnastik hareketleri (Denge, dönme, yuvarlanma, araçlı hareketler, vb)
- Dans (Hız, ritm, alan kullanımı folk, vb)
- Atletik etkinlikler (Koşma, fırlatma, atlama, mesafe kavramı, vb)
- Açıkalan ve macera etkinlikleri (Orientiring, park gezileri oyun alanları, vb)
- Yüzme.

Programda birinci düzey için (5-7 yaş)sadece oyun, jimnastik ve dans, diğer düzeylerde ise varolan 6 etkinlik bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerin'de eyaletlere göre değişiklik olmasına karşın temel ilkelerin benzer olduğu göze çarpmaktadır.

Harrison ve Blakemore (1992, s.576-578), okul düzeylerine göre alanları ve oranlarını aşağıdaki gibi ele almaktadır:

İlköğretim birinci devresi; %25 fiziksel uygunluk, %20 eğitimsel hareketler, %20 düşük düzeyde örgütlü oyunlar, %10 temel beceriler, %10ustalık ve araç gerektirenetkinlikler;

İlköğretimin ikinci devresi (9-11 yaş); %25 spor becerileri, %25 fiziksel uygunluk etkinlikleri, %15 düşük düzeyde örgütlü oyunlar, %15 ustalık ve araç gerektiren etkinlikler, %10 temel beceriler, %10 ritmik etkinlikler;

İlköğretimin üçüncü devresi ve lise; %40 takım sporları, %25 bireysel ve ikili sporlar, %10 uygunluk programı, %10 su oyunları, %5 açık alan ve macera etkinlikleri, %5saldırı ve savunma sporları.

Lise son sınıfta ise; %35 bireysel ve ikili sporlar, %25 takım sporları, %10 dans, %10 su oyunları, %10 dinçlik(fitnes) programı, %5 açık alan ve macera etkinlikleri, %5 saldırı ve savunma sporları.

Katkıda bulunan alanların hangi düzeyde ne oranda ağırlık vereceği konusuna Bağırhan (1992)'da Şu Şekilde yaklaŐmaktadır:

İlköğretim birinci devresi için %35 oyun, %25 sağlık, %20 hareket, %10 verim (performans), %5 serbest zaman (erkin zaman) ve estetik-dans-ritm %5.

İlköğretim ikinci devresinde; hareket %25, oyun %20, sağlık %20, verim %15, serbest zaman %10, estetik-dans-ritm %10.

Bu çerçevede ilköğretim toplam olarak ele alındığında oyun %27.5, sağlık %22.5, hareket %22.5, verim %12.5, serbest zaman %7.5 ve estetik-dans-ritm %7.5.

Lise için ise verim %35, hareket %15, estetik-dans-ritm %15, serbest zaman %15 ve oyun %5'tir.

Bu çerçevede Bağırhan bireyin ilköğretim ve ortaöğretim için önerdiği alan ağırlıklarının toplamında da verime %20, sağlığa %20, harekete %20, oyuna %20, estetik, dans ve ritm'e %10, serbest zaman %10 ağırlık vermektedir.

Sportif etkinlikler aracılığıyla bireyin gelişimine katkıda bulunan Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sistemi içerisinde yer alan programlar incelendiğinde spora ilişkin derslerin ilköğretim ve lise programlarında lise birinci sınıfa kadar zorunlu, daha sonra ise zorunlu ve seçmeli olarak yer aldığı, ayrıca ders dışı serbest zamanların rekreatif amaçlı değerlendirilmesi, okullar arası yarışmalar ve Őenlikler Şeklinde ele alındığı görülmektedir.

Programın genel hedefleri kısaca; Atatürk'ün ve düşünürlerin spor konusundaki söyledikleri szölerin açıklanması, organ sistemlerini geliştirme, sinir, kas ve eklem eşyuyumunu sağlama, iyi duruş alışkanlığı edinme, sporla ilgili temel bilgi ve alışkanlık kazanma, ritm ve müzik eşliğinde hareket yapma, ulusal etkinliklere katılmaya istekli olma, sporun sağlık ve serbest zamanların değerlendirilmesine katkısını bilme ve uygulama, ilk yardım bilgisi kazanma, doğayı sevme ve açık alandan yararlanma,

işbirliği ve liderlik yapma, görev ve sorumluluk alma, kendine güven duyma, çabuk karar verme, dostça oynama, kazanma- kaybetmeyi kabullenme, hileye karşı durma, demokratik davranma ve kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme (TC.MEB,1988) şeklinde özetlenebilir.

Bu hedeflere ulaşabilmek için; atletik etkinlikler, cimnastik etkinlikleri, ritm etkinlikleri, sağlık bilgisi ve ilkyardım, oyunlar, güreş, halk dansları ve ulusal tören etkinliklerine yer verilmektedir. Batı ülkeleri ile karşılaştırıldığında programın açık alan ve macera etkinlikleri ile yüzme boyutunun eksik kaldığı söylenebilir.

Konuya, hareket ve sporun alt alanları olarak yaklaşıldığında; anaokulu döneminde daha çok denge, el-göz eşyumu gibi algısal motor beceriler, koşma, tırmanma, itme ve sürünme gibi kaba motor beceriler ile hareket içinde kendini ifade etme ve tanıma, oyunlar ile anlamlı hareket formları öncelikli olurken,

İlköğretimin ilk devresinde (6-8 yaş); algısal-motor gelişimi geriye koşma ve yuvarlanma gibi temel hareket örüntülerinin gelişimi, zaman, alan ve çevre içinde vücudundan haberdar olma ve vücudun gelişimi, çeviklik dayanıklılık, esneklik ve kas kuvvetinin gelişimi, temel güvenlik, fiziksel etkinlik hakkında basit bir içerik ve olumlu tutum gelişimi, vücut yönetimi, gelişim ve sağlık temelinde eğitsel ve sportif oyunlar, dans ve ritmik etkinlikler ile temel becerilerin öğretimi öncelikli olarak ele alınmaktadır.

Değişik yazarların önerileri incelendiğinde; anaokulu dönemi etkinlikleri arasında; kendiliğinden hareketler, enerjik hareketler, büyük kas hareketleri ile yaratıcı oyun örüntüleri yer almaktadır. İlköğretimin birinci devresi etkinlikleri arasında; büyük kas hareketleri ile yaratıcı hareketlere dikkatini verme aerobik dans, halk dansları, şarkılı oyunlar ile yaratıcı oyunlar gibi ritmik etkinlikler, aletli ve aletsiz kendini test ve takla gibi jimnastik hareketleri, yakalama, kıvrılma ve fırlatma gibi temel beceriler, düşük düzeyde organize oyunlar ve eğitici hareketler yer almaktadır.

İlköğretimin ikinci devresinde (9-11 yaş); arılaştırılmış özel motor becerilerin gelişimi, fiziksel uygunluğun yüksek düzeyde gelişimi, örgütlü etkinlikler ile toplumsal

iletişimin gelişimi, özel gruplar içinde benlik kaygısının gelişimi ve oyunda kural ve stratejilere uyma ve yerine getirme etkinlikleri yer alır. Etkinlikler içinde; ritmik etkinlikler, jimnastik etkinlikleri, temel becerileri basit oyunlar, sportif oyunlar, macera etkinlikleri ile dinçlik (fitnes) etkinlikleri bulunmaktadır.

İlköğretimin üçüncü devresi ve lise; fiziksel uygunluk, temel becerilerde genişleme, okul sonrasında da sportif etkinliklere devam etme konusundaki gerekçeleri anlama, fiziksel, toplumsal, duygusal ve kendine güvenin gelişimi, yaşam boyu spor ve yarışma etkinlikleri, bu etkinliklere ilişkin bilgi, motivasyon ve diğer temel gereklilikleri anlama, dinçlik ile kendine güven, bireysel ve toplumsal sorumluluk alma etkinlikleri yer almaktadır. (Lumpkin, 1990; Bağırğan, 1992; Harrison ve Blakemore, 1992).

Görüldüğü gibi spor eğitimin açıklamaları ve amaçları incelendiğinde özde benzerlikler olmasına karşın farklı yaklaşımların ortaya çıktığı söylenebilir.

Ayrıca günümüzde konuyla ilgili eğitim veren ve çalışma yapan kurumların adları ve bu kurumların yaptıkları çalışmalar incelendiğinde de, gelecekte biçimlenecek yapı hakkında yapılan tartışmalarda yazarlar;

Spor Bilimleri, Spor Teknolojisi, Spor, Spor Eğitimi, Hareket Bilimi, İnsan Hareketi, Egzersiz ve Spor Bilimi, Kineziyoloji, Egzersiz Bilimi gibi sözcükleri sık yinelemektedir (Harrison ve Blakemore, 1990, Lumpkin, 1990).

Bu çerçevede spor felsefesi, spor eğitimi, spor hekimliği, spor yönetimi, spor tarihi, spor biyomekaniği, beceri öğrenimi, motor gelişim, egzersiz fizyolojisi, özürllüler için spor, spor sosyolojisi ve spor psikolojisi gibi alanlar sporun alt çalışma alanları olarak görülebilir. Bunlara ek olarak beslenme, biyokimya, bilgisayar, antropoloji, arkeoloji, sanat, müzik ve edebiyat ilgi duyulan alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Lumpkin, 1990, 46-54).

Uygulamalı alanlar, diğere bir değişle temel hareketler ve spor dalları, ise bu kuramsal çerçeveyi desteklemektedirler. Daha öncede belirtildiği gibi günümüzde spor çeşitlilik göstermekte; performans, sağlık, güzellik, kondisyon, hobi, toplumda yer edinme, başarı, reklam vb amaçlarla yaygın olarak yapılmaktadır. Ne amaçla yapılırsa yapılsın; sporda amaç insan olduğuna göre, spor yapmak aynı zamanda bir kültür olayıdır. Kültürle(n)me ise eğitimle olanaklıdır. Eğitimin gerçekleştirilmesinde de akademik yapılanma öne çıkmaktadır.

Diğere bir değişle; gerçek öğretmenler, gerek diğere sportif etkinlikleri yürütecek eğitimciler,gerekse spor bilimcilerin yetiştirilmesinde çoklu meslek alanlarından yararlanılarak eğitim yapısı oluşturulmuş ve başta fizyoloji, biyomekanik, psikoloji, anatomi, sosyoloji, eğitim bilimleri, felsefe, tarih ve yönetim bilimi alanlarından yararlanılmıştır. Günümüzde de yararlanılmaya devam edilmektedir.

Kısaca özetlenen bu yaklaşım ve tartışmalardan sonra doğal olarak, "Gelecekte neler olacak?" sorusu akla gelmektedir.

Dünyada ve Türkiye'deki gelişmeler incelendiğinde okul spor eğitiminin diğere derslere göre her geçen gün değer yitirdiği söylenebilir.

Bunun başlıca nedenleri olarak; liseye ve yüksek öğretime geçişteki sınav sistemleri, alan çalışanlarındaki nitelik eksikliği, teknolojik gelişmelerin ortaya koyduğu yeni iş alanlarındaki çekicilik, serbest zamanların değerlendirilmesi için kitlelere sunulan yeni seçenekler, toplumsal ve kültürel yapı ile okul yönetimlerinin spora olumsuz bakışları sayılabilir.

Ancak, bu olumsuzluklara karşın toplumun serbest zamanlarını değerlendirmede sportif etkinliklere olan yönelimi artmıştır. Yakın zamanda bu durum okullarıda etkileyebilir.

Buradan hareketle, gelecekte sportif etkinliklerin nasıl olacağı konusunda aşağıda yer alan kestirimlerde bulunulabilir (Mcneil, 1985; Lumkin, 1990)

Okul programları;

- İlköğretim okulları ve liselerde spor öğretmenlerine talep artacak
- Testleri de kapsayan fiziksel uygunluk etkinlikleri okul yaşı ve yukarı yaşlardakiler için daha fazla ilişkilendirilecek.
- Spor eğitimcileri daha fazla bilgisayar ve teknoloji ürünü araç-gereçler kullanmak zorunda kalacaklar.
- Okul antrenörleri (koçları) için sertifika gerekli olacak.
- Spor eğitimcileri bir ve birden fazla antrenörlük belgesine sahip olacaklar.
- Anlaşmazlık ve şikayetler antrenörleri ve öğretmenleri rahatsız etmeye devam edecek.
- Öğretmen eğitiminde basamaklılık ve becerili olmaya öncelik verilmesi geçerliğini sürdürecektir.
- Becerilerin kuramsal boyutla ilişkilendirilmesi daha da önem kazanacak.
- Öğrenilenlerin yaşamla ilişkisinin kurulması daha fazla değerlendirilecek.
- Etkin öğrenme yaygınlaşacak.
- Etik boyut üzerine daha fazla durulacak.
- Yenilikçi öğretim yöntemleri öne çıkacak.

Spor ve dinçlik (fitnes) mesleği;

- Spor ve dinçlik öğretmenleri ve yöneticileri, geleneksel beden eğitimcilerinin tersi olarak, eğitim sağlama ve önderlik etmede çok fazla etkin olacaklar.
- İleri yaşlardaki kişiler için planlanmış programlar çarpıcı şekilde artacak.
- İş sahipleri, çalışanları için sporsal dinçlik etkinlikleri sağlamayı çoğaltacaklar.
- Açık alan, su sporları, kendini koruma becerileri ve karma etkinliklere ilgi artacak.
- Teknolojik programlar ve olanaklar, sportif dinçlik araç-gereci ve sporu anlamlı şekilde etkileyecek.
- Çocuklar ve ergenler için egzersiz programları ve okul sonrası spor etkinlik programları artacak.

- Tüketiciler, uygun sporlar, beslenme, fiziksel dinçliğe yönelik tüketim ve onları satın almada çok ayırıcı olacaklar.
  - Yoğun iş yarışı yüzünden, yüksek lisansı ve yeniden sertifikalandırma, bu mesleklerdeki yönetici ve öğretmenler için gerekli olacak.
- Yükseköğretim;

- Öğretmen yetiştirme programları beş yıl olabilecek.
- Giriş sınavları gelecekte de gerekli olacak.
- Dinçlik (fiziksel Uygunluk) yönetimi, spor bilimleri, rekreasyon, spor yönetimi ve diğer geleneksel olmayan etkinlikler öğrencilere çekici gelecek.
- Seçmeli spor eğitimi programlarında odaklanan aerobik, vücut geliştirme, fiziksel uygunluk, açık alan sporları ile yaşam boyu spor etkinlikleri artarak devam edecek.
- Mesleğe yönelimde deneyim öne çıkacak.
- Öğretim yöntemlerinde esneklik artacak, çoklu öğretim yöntemleri ortadan kalkacak.
- Öğretim elemanları spor bilimlerinin alt dallarında daha da uzmanlaşacaklar.
- Daha fazla bilimsel üretim gerekli olacak.

Performans (verim) sporu;

- Bütün antrenörlere sertifika gerekli olacak.
- Spor dallarının bütün düzeylerinde yarışma vurgusu şiddetle artacak.
- Kadınların spora katılımı artacak ancak, erkek sporcular ve diğer destekleyiciler karar vermede daha büyük etkiye sahip olacaklar.
- Devlet desteğiyle yapılan sporlarda üniversiteli sporcular kendileri için daha fazla ekonomik kazanç (şimdilik A.B.D.'ye özgü) yönelecekler.
- İlaç kullanımı spor dallarının bütün düzeylerinde kontrolsüz şekilde devam edecek.
- Teknolojik gelişmelerin kullanımı sporcuların beceri düzeyini yükseltecek.

- Zorlukla elde edilen kazanıma karşın ahlak ve değer gelişimi desteklenecek (Demirhan, 2006)

2.2.5. Günümüz beden eğitimi ve spor öğretmeni için bir model

Çağın gereksinimlerini yakalamış beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerine etkilerinin yadsınamayacağı günümüzde, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi cinsiyet, meslekî kıdem, spor bransı, hizmet içi eğitim alma durumu ve düzenli spor yapma gibi değişkenleri göz önünde bulundurarak tespit edilmesi ve günümüz eğitim öğretiminin acilen ihtiyaç duyduğu model beden eğitimi ve spor öğretmenin tasvir edilebilmesi bakımından incelenmesi gereken formasyon alanları ve alternatif bir öğretim yöntemi olan “Taktiksel oyun yaklaşımı öğretimi” bu bölümde incelenmiştir.

2.2.5.1. Model B.E.S. öğretmenin formasyon alanları

Öğrenim gördüğü üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olarak başladıkları meslek hayatlarında beden eğitimi öğretmenleri, kendilerini değiştirip geliştirmedikçe yetişmekte olan yeni nesillerin beceri öğrenimleri ve spora yaklaşımlarının sekteye uğraması bu olumsuz sürecin olağan sonuçlarındandır. Eğitim bilimlerinin spor ayağında yapılan mevcut yayınlara ek olarak her geçen gün bilim insanları yeni yayınlarla beden eğitimi öğretmenlerinin ihtiyaç duyduğu iyileştirmeleri tartışmaktadırlar. Bu çalışmalara uzak kalan ya da ulaşamayan beden eğitimi öğretmeni mesleğinde yetersiz olacağı gibi spor yapmayan bir topluma hizmet etmiş olmaktadır. Bu bağlamda model beden eğitimi öğretmenin gelişmeleri sürekli takip etmek durumunda olduğu formasyon alanları irdelenerek güncel çalışmalar başlıklar halinde yansıtılmaya çalışılmıştır.

2.2.5.1.1. Beden eğitimi ve sporda eğitim psikolojisi

Toplumsal bir kurum olan okulda, sürekli birbiriyle etkileşim ve iletişim halinde olan birçok birey vardır; öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler, hizmetliler, veliler gibi. Bu bireylerin iletişimlerdeki kalite, doğrudan ve dolaylı olarak, okulun genel kalitesi üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Okuldaki bireyler arasında nitelikli bir iletişim

örüntüsü varsa, herkes birbirini doğru bir şekilde anlayacağından, bireylerin birbirinden beklentileri netleştirilip açıklığa kavuşturulacak ve böylece eğitim amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için gereken en birincil koşullardan biri sağlanmış olacaktır (Sarı, 2007).

Yapılan araştırmalar, genel anlamda okul yaşamında memnuniyet düzeyinin daha sıcak öğretmen öğrenci ilişkileri sonucunda daha da geliştirilebileceğini göstermektedir (Malın ve Lynnakya, 2001). Okulda en yoğun iletişim kurdukları bireylerden biri olan öğretmenleriyle olumlu iletişim kurabilen, beklediği iletileri ve dönütleri alabilen öğrenciler olumlu davranışlarını artırırlar (Hoşgörür, 2002). Sartori'ye göre de (2001) öğretmenler daha iyi bir ortam sağlayabilmek için; öğrencileri ile iyi iletişim kurmalı ve onları katı disiplin yöntemleri ile kontrol etmeye çalışmak yerine insancıl yöntemlerle kontrol etmeye çalışmalıdır.

Çocuğun ya da gencin toplumsallaşması sürecinde önemli bir işlevi olan akran etkileşimi, birey için önemli bir bilgi kaynağıdır. Çocuk akran grubunda, yetişkin yaşamında öğretilmesinden kaçınılan yasak (tabu) konuların burada rahatça tartışılması ve konuşulması olanağını bulur. Evde çeşitli söz ve hareketleri eleştirilen ve direnişle karşılaşan birey, bu ortamda kendini rahat hisseder, hoşça zaman geçirir. Akran grubunun bir başka işlevi de, çocuğun toplumsal ufuklarını, görüş açısını genişletmesi, farklı deneyimler edinmesini sağlamasıdır. Normlara bağlanmak ve bu normlara uymak yine bu akran gruplarında kazanılan davranışlardır. Bunun yanı sıra akran gruplarında birey, aileden bağımsız hareket etme, liderlik, otoriteyi tanıma, farklı sosyal sınıflara ait davranış kalıplarını öğrenme, cinsiyet rollerini öğrenme, işbirliği yapma gibi yaşantılar kazanır (Tezcan, 1988).

Bilgin (1996)' nin “ Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi” ne yönelik yaptığı araştırmada öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sayısı ve demokratik tutumları arasında ters orantı olduğu çocuk sayısı arttıkça demokratik tutumlarının da azaldığı görülmüştür. Aynı araştırmada mesleklerinde belli bir tecrübe bilincine ulaşmış, 26–30 yas arası öğretmenlerin bu

meslek için en ideal dönemde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin; demokratik tutum ve boş vermiş tutum boyutları içerisinde, mezun oldukları kuruma göre manidar bir fark göstermemelerine karşın, kız meslek lisesi mezunu öğretmenlerin, diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere nazaran yüksek otokratik tutum sergilemelerinde, meslek hayatına erken yaşlarda başlamalarının ve diğer kurumlardaki kadar nitelikli bir eğitim sürecinden geçmemelerinin etkisi olabileceği ifade edilmiştir.

2.2.5.1.2. Beden eğitimi ve sporda sınıf yönetimi

Öğretmenlerin okul ve sınıf ortamında çeşitli rolleri bulunmaktadır; ancak bunlardan en önemlisi sınıf yöneticiliğidir. Sınıf yönetiminin zayıf olduğu bir sınıf ortamında etkili öğrenme ve öğretimin olması beklenemez. Eger öğrenciler düzensiz ve saygısızlar, hiçbir kural ve düzenleme onların bu davranışlarına çözüm olmuyorsa bir kaos durumu söz konusudur. Bu tip durumlar hem öğrenci hem de öğretmenin zarar gördüğü durumlardır. Öğretmen, öğrencilerin öğrenmesi için çaba gösterir ancak öğrencilerin çoğu öğrenebileceklerinden daha az öğrenirler. Buna karşın iyi bir sınıf yönetiminin olduğu bir sınıfta öğrencilerin öğrenmesinin artacağı bir ortam oluşur. İyi bir öğrenme ortamının oluşması ve sınıf yönetiminin gerçekleşmesi için üst düzeyde bir çabanın gösterilmesi gerekir ve bunu gösterecek kişi de öğretmendir (Marzano ve ark., 2003).

Günümüz eğitimi öğretmenlere birçok görev yüklemiştir. Kounin (1970) öğretmenlerin öğrenciyle alakalı olan; öğretici, yönetici ve kisisel olmak üç çeşit rolünden bahseder (Groosman, 1990). Tüm bu rollerin yanı sıra beden eğitimi öğretmenin sınıfındaki etkinliği arttırmak için bazı özel becerileri de öğrenmesi ve uygulaması gerekmektedir (Ballinger, 1993).

İyi bir sınıf yönetimi, öğretimin her safhasında ve her bir ders için gereklidir. Ancak beden eğitimi dersleri yapısı ve doğası gereği diğer derslerden farklı olarak ele alınması gerekir. Çünkü beden eğitimi derslerini, dersin yapıldığı ortam, derslerde kullanılan araç gereç, öğretmen ve öğrencilerin kıyafetleri ilk bakışta diğer derslerden ayıran özellikler olarak görülebilir. Bunun yanında öğrenciler, beden eğitimi dersinde

diğer derslere nazaran daha çok hareket etme imkânına ve özgürlüğüne sahiptir. Tüm bunların bir sonucu olarak beden eğitimi sınıflarında meydana gelen istenmeyen öğrenci davranışları da diğerlerinden ayrılmaktadır (Ünlü, 2008).

Bu açıdan bakıldığında, beden eğitimi derslerindeki kuralların, beklentilerin ve izlenecek yolların da beden eğitimi dersindeki düzenlemeye uygun olarak oluşturulması gerekir. Sınıfta çalışılabilir bir sistem oluşturulması, düzgün ve etkili bir uygulama gerçekleştirilebilmesi için son derece önemli olan sınıf kuralları ve beklentiler, beden eğitimi öğretmeni tarafından özellikle okulun başladığı ilk günlerde öğrencilere benimsetilmelidir (Fink ve Siedentop, 1989).

Bunun yanında, birçok beden eğitimi öğretmeninden kalabalık öğrenci gruplarına, yoğun bir içeriği, daha az zaman, daha küçük bir alanda ve daha az ekipmanla öğretmesi istenmektedir. Beden eğitimi öğretmenleri, bu şartlar altında etkinliklerine devam edebilmek için izledikleri yolları ve öğretim stillerini gözden geçirmeli ve sürekli değişen isteklere karşı uygun bir şekilde adapte olabilmeliler. Beden eğitimi öğretmenleri zamanı ve enerjilerini etkili bir şekilde kullanabiliyorlar mı? Öğrencilerin ihtiyaçlarına odaklanabiliyorlar mı? Öğrencilerin kişisel ihtiyaçlarını karşılayabiliyorlar mı? Tüm konularda kendilerini sorgulamalı ve bunun yanında bireysel çalışmaları ve deneyimli öğretmenlerin becerilerini kullanarak öğretim becerilerinin gelişmesinin yanında streslerinin ve tükenmişlik duygularının azalmasını sağlayabilirler (Ballinger, 1993).

Öğretmenlerde meydana gelen bu sürekli stres durumunun öğrencilerin yanlış davranışlar içerisinde olması; öğretmenlerin tükenmişliğine, isten düşmelerine ve kendilerini yetersiz algılamalarına sebep olabilmektedir (Peron,1995). Ayrıca öğretimin etkili bir şekilde gerçekleşmesi yolunda da önemli bir engeldir (Ballinger,1993). Bu açıdan beden eğitimi dersinde yönetim ve disiplin önemli bir unsurdur.

2.2.5.1.3. B.E.S.'da öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme

Amaç, öğrenme sürecine ilginç araçlar sunularak katkıda bulunmaktır. Yöntem görsel ve isitsel duyu organları ile ilgilidir. Öğretmen, ortamı düzenleyici, öğrenci ise dinleyici ve gözleyici üstlenmişlerdir. Öğretmen merkezli öğretim stili kullanılır. Öğretim yardımcıları ve araçları kullanmak, öğrenme sürecine katkıda bulunur. Diğer öğretim yöntemleri ile öğrenmeye tesvik edilemeyen öğrenciler, film, sema ve tablo gibi araçlar ile motive edilirken, yüksek motivasyona sahip öğrenciler de bu sayede bilgilerini daha da artırabilirler. İyi seçilmiş öğretim yardımcıları, beden eğitiminin öğretiminde oldukça etkili olabilir. Bu nedenle bunların, amaca ve öğrencilerin seviyesine uygun olmaları önemlidir (Tamer ve Pulur, 2001).

2.2.5.1.4. Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri

Öğretme yöntemi, öğrenciyi hedefe ulaştırmak için izlenen yoldur. Yöntemle, belli öğretme teknikleri ve araçları kullanılarak öğretmen ve öğrenci faaliyetlerinin bir plana göre düzenlenmesi ve yürütülmesi amaçlanır.106 Bir başka deyişle yöntem “Bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yol” olarak tanımlanabilir (Demirel, 2004).

Öğretim yöntemleri Clark and Starr’a (1981) göre, öğretmenlerin istenilen öğrenmeyi sağlamak için yaptıkları uygulamaları içerir. Bir başka deyişle öğretim amaçlarına ulaşmak için öğretmenlerin öğretim araçlarını, materyallerini, konuyu, öğretim tekniklerini kullanmalarını ve bunları organize etme biçimlerini ifade etmektedir.

Yöntem, bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur (Oğuzkan, 1993).

Hiçbir ders için hiçbir yöntem sihirli değnek değildir. Su derste su, bu derste bu yöntem kullanılmalıdır, denilemez. Öğretmen kendi kisisel çabaları ve duyarlılığıyla

sınıfına en uygun gelen yöntemleri seçecek ve yine sınıftan aldığı sinyallerle değişikliklere gidecektir. Önemli olan husus, öğretmenin konunun en iyi öğretimini sağlayacak, yöntem zenginliğine gitmesidir (Küçükahmet, 1983).

Beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin sıklıkla kullandıkları 12 adet özel öğretim yöntemi paragraflar halinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Anlatım yönteminde öğretmenin kendine hakim olması, vücut, jest ve mimik hareketlerine yer vermesi, ses tonunu iyi ayarlaması içtenlikle davranması gerekmektedir (Safran, 1997).

Sözlü açıklama yöntemi, ders sırasında aktivite ile ilgili açıklama yapmak, bir kavram veya becerinin analiz edilmesi bu yöntemin amacıdır (Keske, 2007).

Gösteri yöntemi, bir izleyici kümesinin (sınıfın) önünde, bir isin, bir davranışın nasıl gerçekleştirileceğini göstermek ya da bir ilkeyi, bir beceriyi açıklamak için başvurulan bir öğretim tekniğidir (Sözer, 1998).

Alıştırma yöntemi beden eğitimi derslerinde en fazla kullanılan yöntemlerden birisidir. Bu yöntemle yapılan çalışmada ağırlık etkinliğinin yapılmasına ayrılır. Öğrenciler kullanacakları araçlar ve hareketlerle ilgili bilgi edinebilirler; yeterince alıştırma yapmaya zaman ayırabilirler (Nebioğlu, 2004).

Görevlendirme (bireysel yaklaşım) yöntemi, öğrencilere, beceri öğrenmeleri, kavramları keşfetmeleri veya problem çözmeleri için bağımsız öğrenme fırsatı tanımaya amaç edinen yöntemdir. Görevlendirme yönteminde öğretmen görevi planlar, öğrenci ise verilen görevi uygular. Bu yöntemde öğrenci merkezli öğretim stili kullanılmaktadır (Nebioğlu, 2004).

Eşli çalışma yönteminin amacı öğrencilere bilissel, duyuşsal ve psikomotor alanda bağımsız öğrenim deneyimi sunmaktır. Öğretmenin rolü ortamı hazırlamaktır.

Öğrenci ise uygulayıcı ve yardımcı rolleri üstlenmiştir. Öğrenci merkezli öğretim stili uygulanmaktadır (Tamer ve Pulur, 2001).

Yönlendirilmiş buluş yönteminde amaç, öğrencilere çevrelerini keşfedebilme, problemlere çözüm bulabilme, değişen şartlara karşı esnek olabilme ve onlara uyum gösterebilme ve değerler hakkında kararlar verebilme sansına sahiptirler. Bu yöntem öğretmenin geleneksel davranışında iki değişikliği gerektirir. Bunlardan birisi, komut verme yerine soru sorması ve bu sorunun cevabını kesinlikle vermemesidir (Çöndü, 1999).

Problem çözme yöntemi, Öğrenciler için problem olan bir konunun aydınlatılmasında ve o problemin çözülmesinde uygulanan metoda problem çözme yöntemi denir. Problem çözme, istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü imkanlar arasından seçme ve kullanmadır. Bu yöntem, bir problemin çözümünde, genelleme ve sentez yapmada kullanılır. Daha çok araştırma yoluyla öğretme yaklaşımında, bilissel alanın uygulama düzeyinde ki davranışların kazandırılmasında ve duyusal alanın analiz ve sentez özelliklerini geliştirmede kullanılır (Demirel, 1997).

Bağımsız çalışma yönteminin amacı, seçmeli ve bireysel olarak yönlendirilmiş öğretim fırsatları sağlamaktır. Öğrencinin rolü konuyu belirlemek ve uygulamaktır. Öğrenci merkezli öğretim stili kullanılır (Tamer ve Pulur, 2001).

Soru - cevap yöntemi, en eski öğretim yöntemlerinden biridir. Geleneksel olarak uygulandığında, bir konunun öğretmen tarafından sorular sorulup öğrencilerce cevaplar verilerek islenmesi anlamına getir (Çilenti, 1988).

Değerlendirme yönteminde amaç, ders içi ve ders dışı deneyimler ile öğrenciler için kendini değerlendirme fırsatları sağlamaktır. Öğretmen yönetme ve değerlendirme rolünü üstlenirken öğrencinin rolü ise öğretmene cevap vermektir. Öğretmen merkezli öğretim stili kullanılır (Keske, 2007).

Medya yardımlı öğretim yönteminin amacı, öğrenme sürecine ilginç araçlar sunularak katkıda bulunmaktır. Yöntem, görsel ve isitsel duyu organları ile ilgilidir. Öğretmen, ortamı düzenleyici, öğrenci ise dinleyici ve gözleyici üstlenmişlerdir (Keske, 2007).

2.2.5.1.5. Beden eğitimi ve spor öğretmenin beceri öğretimi

Günümüzde spora olan ilginin artması ve spordan beklentilerin çoğalması beceri kavramının bu alandaki önemini ortaya çıkarmış ve çalışmaların beceri üzerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur. Yüzme, su kayağı, sörf su sporlarıdır. Bunları su sporları adı altında sınıflamamız günümüz sporuna bir katkı yapmaayacaktır, çünkü her birini öğrenmek, uygulamak ve başarmak için gereken beceri farklı farklıdır. Becerinin göreve bağlı olarak tanımlanması ve farklı beceriler gerektirdiği görüşü günümüzde birçok araştırmacıyı beceri sınıflandırması ile ilgili çalışmalar yapmaya yönlendirmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalardan ortaya çıkan temel beceri sınıflamaları becerilerin niteliklerini esas almaktadır. Bu esaslara göre yapılan ve en önde gelen temel beceri sınıflamaları, açık – kapalı, ince – kaba, süreksiz – seri – seri başlıklarını taşımaktadır (Yakupoğlu, 1996).

2.2.5.1.6. Beden eğitimi ve sporda ölçme değerlendirme

Eğitim bilimlerini oluşturan en önemli halkalardan biri de “ölçme ve değerlendirmedir”. Bir eğitim sisteminin başarısı hakkında bilgi veren en önemli gösterge öğrenci davranışlarıdır. Eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme etkinlikleriyle yapılacak gözlemler sayesinde öğrenci davranışlarının hangi düzeyde olduğu, ne tür yetersizliklerin bulunduğu hatta istenmeyen davranışların olup olmadığı belirlenebilir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme eğitim sürecinin vazgeçilmez bir ögesidir (Popham, 2000).

Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz parçası olan beden eğitimi, aynı zamanda kişinin eğitimidir. Başka bir deyişle öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, fert ve toplum önünde sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli

bir kişilik olmalarını sağlar. Beden eğitimi derslerinde kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkların tamamının değerlendirilmesi gerekir (Başoğlu, 1995).

Öğrencinin sadece fiziki yeteneklerinin ölçülerek not verilmesi, kişinin sadece bedeni gelişimiyle ilgili verileri ortaya koyacaktır. Oysa zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden sağlıklı ve dengeli bir gelişim, beden eğitimi ve sporun başta gelen amaçlarındandır. Bu alanlarla ilgili bilgi ve becerilerin gelişimi de değerlendirilerek öğrenciye not verilir. Ancak değerlendirmede, not bir amaç değil, eğitim süreci içinde bir araç olarak ele alınır. Öğrencilerin ders dışındaki tüm etkinlikleri göz önüne alınmalıdır (Baykul, 1999).

2.2.5.2. Model B.E.S.Ö. için alternatif bir öğretim yöntemi (TOYA)

‘Söylersen (anlatırsan), unuturum...Gösterirsen, öğrenirim...Oyuna katılırsam, hatırlarım.’

Yukarıda alıntılanan söz, öğrencilerin oyun oynamak istediklerinde oyunun her aşamasında daha etkin olarak yer almayı arzuladıklarına işaret etmektedir. Öğrencilerin oyuna etkin olarak katılmaları ve oyun oynayabilmek için gerekli kararların verilmesi sürecinde yer almaları, hem oyun duyusu hem de fiziksel beceri gelişiminin sağlanmasında önemlidir. Öğrenciler, tecrübe kazandıkça (becerilerini geliştirdikçe) oyun içerisinde daha iyi karar verebilirler ve oyuna daha etkin ve verimli katılırlar.

TOYA ilk olarak 1982 yılında Bunker ve Thorpe (1982) tarafından ortaya konmuştur. Bu modelin amacı, öğrencileri aşamalı işlem modeli ile oyun becerilerinin geliştirilmesi ve onların oyun becerileri gelişmiş oyuncular olarak yetiştirilmeleridir. TOYA modelinin anahtar rolü, taktiksel farkındalığı sağlayacak biçimde öğrencilerin oyunu anlamaya yönelik karar verme becerilerini ve oyun anlayışlarını iyi tasarlanmış oyunlar yoluyla geliştirmesidir.

“TOYA modelinin anahtar rolü, taktiksel farkındalığı sağlayacak biçimde öğrencilerin oyunu anlamaya yönelik karar verme becerilerini ve oyun anlayışlarını iyi tasarlanmış oyunlar yoluyla geliştirmesidir.”

Bu modelde öğrencilerin, bir taktiksel çözümü oyunda verilen özel durumlara nasıl aktaracağını keşfetmeleri beklenir. Bu bağlamda TOYA, öğrenen merkezli ve konu merkezli öğretim yaklaşımlarının birleştirilmesi olarak düşünülebilir. TOYA modeli aşağıdaki özelliklerle tanımlanabilir:

- Taktiksel problemin ortaya konulması (sunulması)
- Taktiksel problemi yansıtabilecek uyarlanmış oyun seçilerek öğrencinin bu çalışmaya katılması
- Öğrencilerin konu ile ilgili özel problemlere yanıt verebilecekleri sorularla yönlendirilmesi

TOYA modeli, geleneksel oyun öğretimi modelleriyle kıyaslandığında, öğrencinin gelişimine ve oyun anlayışına odaklanan bir yaklaşıma sahiptir. Bu modelde “Neden yapıyorum?” sorusu “Nasıl yapıyorum?” sorusunun önünde yer almaktadır.

Öğretim programı açısından bakıldığında bu modelde genel amaç, bilginin anlamlı olarak yapılandırılmasıdır. Başka bir deyişle, Neden oyun oynarız? sorusunun vurgulanmasıdır. Oyunu anlamının en derin düzeyde gerçekleştirilmesi, sentez, karar verme ve bilgiyi farklı oyun ortamlarında ve durumlarda kullanabilme yeteneğinin kazanılması bu modelin genel amacını oluşturur. Bu bağlamda yapılandırmacı oyun öğretiminin temel unsurlarını hatırlayarak, TOYA'nın beden eğitimi ortamında öğrencinin oyunu neden ve nasıl oynadığını anlamasının, gözlem ve fikir tartışması yoluyla gerçekleştirilmesi gerekliliğini ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Öğrenci, dışardan gelen bilgiyi her zaman içselleştiremeyebilir ve gözlem yoluyla bir öz-düşünme ortamı (kendi kendine düşünme) yaratabilir. Bu yaklaşım, öğrencinin kendisinin deneyimlediği problemleri gözlemlemesine, tanımlamasına ve değiştirmesine yardımcı olacaktır.

TOYA spor dallarına özgü oyunların öğretiminde öğrenen ve oyun merkezli bir model olup eğitimde yapılandırmacı yaklaşımla bağlantılı bir yöntemdir. Bu yöntemin temelinde, oyun becerilerinde gelişimin ve ilerlemenin sağlanabilmesi için, taktikten beceriye doğru yapılandırılan bir öğretim sıralaması vardır. Bu modelin geleneksel yöntemlerden farkı, geleneksel yöntemlerden beceriden taktik öğrenimine doğru bir öğretim sıralamasının olmasıdır.

TOYA program modelinin geliştirilmesine neden olan geleneksel oyun öğretimi modelinde yer alan problemler şunlardır;

- a) Performansa odaklanması nedeniyle, öğrencilerin çoğunluğunun oyunlarda başarı sağlayamaması,
- b) Beden eğitimi öğretmenlerinin okullardan mezun olduklarında oyunlara ilişkin bilgi ve beceri düzeylerinin azlığı,
- c) Öğretmen ya da antrenör merkezli performansın ortaya konması,
- d) Oyunların serbest zaman etkinliklerinin önemli bir parçası olduğu durumlarda iyi bir seyirci ya da iyi bir yönetici olunamaması.

TOYA modelinde düşünme ve karar verme becerisinin geliştirilmesi ulaşılmak istenen noktadır. Bu model öğrencileri soru sormaya, düşünmeye ve düşündüğünü yansıtmaya odaklanmıştır. Bu modelde öğretmenin görevi, öğrencinin beceri düzeyi ve yeteneği ne olursa olsun hoşlanacağı, etkin katılım sağlayacağı ve oyunu anlayacağı fırsatları yaratmaktır.

TOYA modelinde uyarlanmış oyun basamakları:

- **Oyun:** Bu basamakta oyuna giriş yapılır. Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun oyunu (öğretilmek istenen oyunu) en üst düzeyde temsil eden, uyarlanmış bir oyunla başlanmalıdır.
- **Oyun duyusu:** İkinci basamakta öğrenciler, oynayacakları oyunun kurallarını anlamaya odaklanırlar (saha ölçüleri, sınırlılıklar, skor vb.).

- **Taktiksel farkındalık:** Öğrenciler, oyunu ilkelerine göre oynayabilmek için mutlaka oyuna özgü taktikleri (boş alan yaratma, savunma alanı vb.)gözetirler. Bu onların taktiksel farkındalıklarının artmasına yardımcı olmaktadır.
- **Uygun karar verme:** Öğrenciler oyunda karar verme işlemine (sürecine) odaklanırlar. Bu basamakta öğrencilerin oyun esnasında uygun (doğru) karar vermelerine yardım etmek amacıyla ne yapmaları (taktiksel farkındalık) ve nasıl yapmaları (uygun beceri ve eylem seçimi) gerektiği sorulmaktadır.
- **Beceri uygulaması:** Bu basamakta oyuna özgü becerilerin ve hareketlerin nasıl uygulanacağı (geliştirileceğine) odaklanılmaktadır.
- **Performans:** Sonuçta elde edilen performans oyunun ve dersin amaçlarına göre belirlenmiş özel ölçütlere dayanmaktadır. Bu performans kriterleri yeterli ve yetenekli oyuncuların yetiştirilmesine hizmet etmektedir.

TOYA modelinin bileşenleri;

- **Oyun şekli:** İlk oyun tam oyunun bir uyarlaması olmalıdır. İki ana özelliği içermelidir. Oyunun, kendi özelliğini temsil etmesi ve cazip olmasının sağlanması(abartı)dır. Oyunun uyarlanması oyunun tam oyun olarak sunulması ve taktik içeriğinin muhafaza edilmesi dikkate alınmalıdır.
- **Oyun ile ilgili uygulama (taktik odaklı):** Öğretmen, ilk oyunda öğrenciden gelebilecek soruları ve bazı zayıf taktikleri çıkarabilmelidir.
- **Beceri uygulaması (teknik odaklı-gerekli ise):** Taktik çözüm için gerekli olan beceriye ihtiyaç var ise uygulanır.
- **Oyunun uyarlanması/tam oyun:** Öğrenci ilk oyun şeklinden geri döner. Bazen yeni durumları veya kuralları oyuna ekler.

TOYA ile ilgili pedagojik ilkeler;

- **Oyun örneklendirme:** :Öğrencilere oyunlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlama fırsatı sağlar. Farklı oyun biçimlerine katılım, öğrencilerin öğrenmiş oldukları becerileri bir oyundan diğerine aktarabilmelerine de yardımcı olmaktadır.

- **Temsil etme:** Oyunun en üst düzeyde oynanan biçimindeki taktiksel yapısına uygun, uyarlanmış (oyuncu sayısını azaltma, malzemelerde değişiklik yapma vb.) oyunlar geliştirmektir.
- **Abartma:** Oyuna ait ikincil kuralları değiştirerek özel taktiksel problemlerin üstesinden gelebilmeyi içermektedir (sahanın boyunu- enini kısaltma, kaleleri genişletme vb.).
- **Taktiksel karmaşıklık:** Oyun ile öğrencinin gelişim düzeyini birbirine uygun hale getirmeyi içerir. Bazı oyun taktikleri deneyimsiz çocukların gelişim düzeylerine göre çok karmaşık olabilir. Ancak öğrencilerin taktiksel gelişimleri arttıkça ve oyuna ilişkin problemleri çözebilme düzeyi geliştikçe üst düzey taktiksel oyun anlayışları artacaktır. Bu nedenle, bütün oyun tasarımları ve biçimleri gelişimlerine uygun düzeyde olmalıdır.

TOYA nasıl işlemektedir?

Oyunları uyarlarken,

- Oyun alanında değişiklik yapabilirsiniz.
- Oyun kurallarında değişiklik yapabilirsiniz.
- Oyun süresinde değişiklik yapabilirsiniz.
- Araç kullanımında (top sayısı) değişiklik yapabilirsiniz.
- Rakibin baskısında değişiklik yapabilirsiniz.

Oyunları planlarken ve yönetirken,

- Oyun şeklinin kurulmasına,
- Oyunun gözlenmesine,
- Taktik sorunların araştırılması ve oyun ile ilgili uygulama içerisinde muhtelif çözümlerin belirlenmesine,
- Beceri öğreniminin gerçekleştirilmesine (ihtiyaç varsa),
- Oyunun oyuncuların gelişmişlik düzeyine uygun olmasına,
- Oyunda rekabet unsurunun bulunmasına,

- Uyarlanmış oyunu gözlemek ve oyun sorunlarını temel alarak beceri ve taktik öğrenimine müdahale edilmesine dikkat edilmelidir.

Oyunları öğretirken,

- Çeşitli oyun biçimlerine özel taktik ve becerilerin ilk önce öğretmen tarafından anlaşılmasına,
- Daha sonra taktik ve stratejik sorunların uyarlanmış oyunlarla öğrencilere tanıtılmasına,
- Öğretmenin bunu yapabilmesi ve oyunda neler olup bittiğini öğretebilmesi için oyun ve oyun biçimi konusunda biraz bilgisinin olmasına,
- Oyun oynanırken, oyuncularını gözlemeye ve değerlendirmeye (taktik düzeyleri ve eksiklikleri, becerileri gösterme düzeyleri hataları vb.),
- Baktınız ki problem var; oyunu durdurup sorular sormaya,
- Sorularla, başarılı olmak için nelere ihtiyaçları olduğunu ve bu konudaki kendi düzeylerini anlamalarına yardımcı olmaya,
- Çoğu oyunda başarılı bir katılımcı ve hatta antrenör/egitimci olabilmek için kişinin tepki verebilmesi, düşünmesi ve harekete geçme tarzının değişmesine önem verilmelidir.

TOYA oyun sınıflandırılması

Bunker ve Thorpe (1982) oyunları benzer amaçlarına göre dört ana sınıfta toplamıştır:

- Hedef oyunları
- Alan /Vuruş oyunları
- File/Duvar oyunları
- Mücadele/Saldırı sporları

Sınıflamalardaki oyun bölmeleri (parçaları) oyunun amacı, kuramları, oyuna ait beceriler, oyuncuların rolleri, oyun alanı ve hücum ve savunma stratejilerini içermektedir. Oyunun bu parçalarına programda yer verilmiştir. Oyunun kuramlarının sıralamasına, oyunlara ilişkin fikirlerin ve ilişkilerin transferine, bu fikirlerle ilişkilerin

hem oyunlar arasında, hem de oyunun kavramları arasında geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

TOYA ve gerçek yaşam durumuna göre (otantik) ölçme

Ölçme amacı ne olursa olsun, ölçmenin dönem başı ve dönem sonunda yapılan tipik formlarından ziyade devamlı ve düzenli yapılmasını, yani otantik (gerçekçi) olmasını önerilir. Eğer oyun öğretimin amacı öğrencilerin oyun performanslarını geliştirmek ise, ölçme bir ya da iki bileşenden ziyade performansın bütün yönlerini içermelidir. Yani performansa dahil olan bileşenlerin bağımsız ölçümü değil, bu bileşenlerin performansın bağlamını oluşturan oyun bütünlüğü içinde ölçülmesi gerekmektedir.

Özellikle taktiksel oyun yaklaşımı için bu ölçme yaklaşımı önemlidir. Çünkü taktiksel oyun yaklaşımının merkezinde duran geliştirilmiş oyun performansı, artan taktiksel farkındalıktan ortaya çıkmaktadır. Taktiksel oyun yaklaşımı bağlamında taktiksel farkındalık, oyun ortamında doğan problemleri ve çözümlerini tanıma becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle bu yaklaşım kapsamında taktiksel farkındalığı ölçebilmek için oyun bütünlüğü içinde bir ölçüm yapılmalıdır. Fakat oyun performansı motor becerilerin uygulanmasından daha fazlasını içerdiği için ölçülmesi zordur. Örneğin, voleybol oyununda öğrencilerimizin kaç defa topa temas ettiğini düşünün. Oyundaki başarılı performans topla ilişkili becerilerinden fazlasını içerir. Öğrenciler taktiksel karar vermek (hücuma geçmek, kendi alanını savunmak, uygun desteğin zamanını hesaplamak) ve bu kararları uygulamak için zaman harcarlar. Oyun performansının bu yönleri genellikle ölçülmez.

Beden eğitimi öğretmenleri öğrencinin oyun performansını ölçmek için genellikle beceri testleri kullanılır. Beceri testlerinde oyun sırasında öğrencinin ne yapip ne yapmayacağına yönelik aldığı uygun kararlar ölçülmez. Fakat oyun ortamından izole edilmiş beceriler oyun oynama becerisinin gerçek bir ölçümünü sağlamaz. Bu nedenle otantik bir ölçme ve değerlendirme gerçekleşmez.

Bir öğretmen olarak uygun öğrenme ürünleri belirlediyseniz, öğrencinizin gelişiminin farkında olmak zorundasınız. Örneğin, futbolda birinci seviyede olan öğrenci doğru ve hızlı bir biçimde topu kontrol etme ve pas verme gerekliliğini anlamalıdır. Bu durumda ölçüm için kritik noktalar (ölçütler) belirlemeniz gerekmektedir. Örneğin, öğrencinin pas vereceği takım arkadaşını araması, pas atılacak uygun öğrenci seçimi ve pas atma kalitesi (hız, doğruluk ve zamanlama). Üçüncü seviye için ise öğrencinin hücumda takım arkadaşları için alan yaratacak hareketlerin farkında olup olmadığını ölçebilirsiniz. Öğrenci topu alıyor olmasa da kaliteli bir hücum için göstereceği bu tür çabalar için ödüllendirilmelidir. Aşağıda sunulan, taktiksel oyun yaklaşımı kapsamında yapılacak ölçmeler için geliştirilen Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği oyun performansının ölçümü için belirlenen oyun bileşenlerine ve ölçütlere dayanmaktadır.

Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği (OPDÖ)

OPDÖ, öğretmen ve araştırmacıların oyun performansı davranışlarını gözleyebilmeleri ve kodlayabilmeleri amacıyla geliştirilen bir ölçektir. OPD Ölçeği , karar verme, uygun şekilde hareket etme ve becerileri oyunlardaki taktik sorunları çözmeye kullanılan davranışları içerir. OPDÖ'nin geliştirilmesindeki amaç, oyun kategorilerinde mümkün olduğu ölçüde uygulanan oyun performansının gözlemlenebilen bileşenlerini tanımlamaktır.

Oyun performansı bileşenlerini örneklerle gösterelim: Badminton'da bir oyuncu, sonraki vuruş için kortun ön veya arka alanına kolay hareket edebilmek için vuruşlar arasında kortun ortasına gelebilmelidir. Bu orta kort alanı oyuncu için temel pozisyon alanıdır. Softball oyununda dış saha oyuncusu, vurucunun sağlak veya solak olmasına göre pozisyonunu ayarlayacaktır. Tüm oyunlarda karar verme süreci olur. Örneğin, voleybol oyuncusu pasörden gelecek olan pas öncesi uygun smaç vurması gerektiğine karar vermek zorundadır. Bu kararı verdikten sonra smaç becerisi başarılı veya başarısız olabilir. Bir beceri etkili olmasa bile, oyuncuya ne yapması gerektiğine dair doğru karar vermesi nedeniyle kredi verilmelidir. Destek, tüm oyunlarda, özellikle akıcı oyunlarda

önemlidir. Basit bir şekilde, bir futbol oyuncusu, uygun pozisyonda topu pas verecek kişi yoksa pas veremez ve takım topa sahip olmada zorlukla karşılaşır. Yardım açısından bakıldığında oyunda adam tutma önemlidir. Yine futbolda, rakip oyuncuyu durdurmak üzere harekete geçen savunma oyuncusu durdurmayı kaçırmaması durumunda, arkasında duran başka bir savunma oyuncusu (bir takım arkadaşı) olmalıdır. Son olarak, koruyucu (rakibi tutma veya markaja alma), özellikle hücum oyunlarında, etkin alan savunmasında hayati önem taşır. Buna en iyi örnek basketbolda adam adama savunmadır.

Oyun Performansını Değerlendirme Ölçeği (OPDÖ)

Oyuna Katılım = Uygun kararların sayısı + Uygun olmayan kararların sayısı + Etkili beceri uygulama sayısı + Etkili olmayan beceri uygulama sayısı + Uygun destekleme hareketlerinin sayısı

$$\text{Karar Verme İndeksi (KVI)} = \frac{\text{Uygun kararların sayısı}}{\text{Uygun olmayan kararların sayısı}}$$

$$\text{Beceri Uygulama İndeksi (BUI)} = \frac{\text{Doğru beceri uygulama sayısı}}{\text{Doğru olmayan beceri uygulama sayısı}}$$

$$\text{Destek İndeksi (DI)} = \frac{\text{Uygun olan destek davranışları sayısı}}{\text{Uygun olmayan destek davranışları sayısı}}$$

$$\text{Oyun performansı} = \frac{\text{KVI} + \text{BUI} + \text{DI}}{3}$$

Ölçeğin hazırlanmasında Griffin, Mitchell ve Oslin (1997) tarafından geliştirilen Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği temel alınmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, ölçme araçları, verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerine etkilerinin araştırılmasını amaçlayan “İliskisel Tarama” araştırmasıdır. İliskisel tarama, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya değişim derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır (Karasar, 2003). Bu yöntemle beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, “cinsiyet, mesleki kıdem, spor bransı, hizmet içi eğitim alma durumları, çalıştıkları okul düzeyi, çalıştırdıkları okul takımlarında derece alma durumu ve düzenli olarak spor yapma” değişkenleri açısından ilişkilendirilmesi olarak incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini Merkez ilçedeki Muğla Milli Eğitim İl Müdürlüğü’ne bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve öğrencileri oluşturmıştır. Araştırma için gerekli izin ilgili yazışmalar neticesinde Muğla Valiliği kanalı ile Muğla Milli Eğitim İl Müdürlüğü’nden alınmış ve araştırma 11 ortaöğretim kurumunda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sürecinde ortaya çıkabilecek olumsuzluklar dikkate alınarak toplam 19 öğretmen, 738 öğrenciye ölçme araçları uygulanmıştır. Araştırma örnekleminin belirlenmesinde Muğla merkez ilçesindeki ortaöğretim kurumlarının beden eğitimi öğretmeni olan okulları seçilmiştir. Bu amaçla belirlenen kurumlarda görev yapan 19 beden eğitimi öğretmeni belirlenmiş, ilgili öğretmenlerin görevlendirildiği tüm 9.sınıf öğrencileri çalışmaya katılmışlardır. 738 öğrenciden 24 tanesi ölçeklerde sağlıklı ölçüm alınmadığı ya da anketlerin geri gelmemesi gibi nedenlerden dolayı araştırma dışı

birakılmıstır. Bu sekilde arastırma toplam 19 öğretmen 704 öğrenci üzerinde yürütölmüştür.

Araştırma örnekleminin “cinsiyet, mesleki kıdem, spor branşı, hizmet içi eğitim, çalıştıkları okul düzeyi, çalıştırdıkları takımlarında derece alma ve düzenli olarak spor yapma durumlarına” göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 1. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin demografik özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Erkek	11	57,9
	Kadın	8	42,1
	Toplam	19	100,0
Yaş grupları	-35	5	26,2
	36 – 40	4	21,1
	41 – 45	4	21,1
	46+	6	31,6
	Toplam	19	100,0
Meslek yılları	-10	4	21,1
	11 – 15	4	21,1
	16 – 20	3	15,8
	21+	8	42,0
	Toplam	19	100,0
Düzenli spor yapma alışkanlığı	Yapmıyorum	5	26,2
	Haftada 1 kez	6	31,6
	Haftada 2 – 3 kez	4	21,1
	Haftada 3’ten fazla	4	21,1
	Toplam	19	100,0
Akademik derece	Lisans	11	57,9
	Yüksek lisans	8	42,1
	Toplam	19	100,0
Spor tesisi imkanı	Var	10	52,6
	Yok	9	47,4
	Toplam	19	100,0

Tablo 1’de de görüldüğü üzere araştırmaya toplam 19 beden eğitimi öğretmeni katılmış, bunların 11 tanesinin (%57,9) erkek, 8 tanesinin (%42,1) ise kadın olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin yaş grupları, meslek yılları, düzenli spor yapma alışkanlıkları, akademik dereceleri ve spor tesisi imkanları da göre Tablo 1’de tüm ayrıntılarıyla gösterilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya toplam 704 öğrenci katılmış, bunların 378 tanesinin (%53,7) erkek, 326 tanesinin (%46,3) ise kız olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 71 (%10,1) tanesine TOYA öğretim yöntemi uygulanmış, 633 (%89,9) tanesi kendi beden eğitimi öğretmenlerinin uyguladığı özel öğretim yöntemleri ile öğrenim görmüşlerdir. Ayrıca bu öğrencilerin 434 (%61,6) tanesinin spor tesisi olan okullarda eğitim gördüğü, 270 (%38,4) tanesinin ise okullarında beden eğitimi derslerini sağlıklı bir ortamda işleyebilecekleri bir spor tesisleri bulunmamaktadır.

Tablo 2. Beden Eğitimi derslerine katılan öğrencilerin demografik özellikleri

		n	%
Cinsiyetleri	Erkek	378	53,7
	Kız	326	46,3
	Toplam	704	100,0
TOYA uygulaması	Var	71	10,1
	Yok	633	89,9
	Toplam	704	100,0
Spor tesisi imkanı	Var	434	61,6
	Yok	270	38,4
	Toplam	704	100,0

3.3. Verilerin Toplanması

3.3.1. Öğretmen anket formu

Arastirmada öğretmenlerden toplanan veriler, Ünlü 2005, tarafından geliştirilen ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulanmasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesine ilişkin öğretmen görüşlerini içeren anket ve Özgül'ün 2009'da yaptığı problem çözme ve tutum konulu yüksek lisans tezinde kullandığı öğretmenlik tutum ölçeği anketi ile birleştirilerek elde edilmiştir.

Bir beden eğitimi öğretmen tarafından 5-10 dakika gibi kısa bir zamanda tamamlanabildiği, çok rahat anlaşılabilir ve uygulanabilir olduğu araştırmacı tarafından denenmiş ve gözlenmiştir.

Ankette, öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik (3) öğretmenlerin kendileri, öğrencileri, beden eğitimi dersi ve okullarının durumu ile ilgili (5) ve beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve bu yöntemleri uygularken karşılaştıkları sorunların hangileri olduğunu belirlemeye yönelik (15) maddeler bulunmaktadır. Fakat bu araştırma kapsamında amaca ulaştırmada hizmet veremeyeceği ve bu araştırmanın problemi ile ilgili görülmediği düşünülen 4, 5, 6, 7 ve 8. maddeler ankette çıkarılmıştır.

Ünlü (2005) tarafından konu ile ilgili yerli ve yabancı tez, makale, bildiri, kitap, bilimsel araştırma v.b. literatür taranmıştır. Yapılan incelemeler sonucu elde edilen veriler yardımıyla ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulanmasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesine yönelik geliştirilen anket hazırlanmıştır. Hazırlanan bu veri toplama aracının uzman görüşleri doğrultusunda son şeklini almasından sonra test tekrar test yöntemi ile güvenilirlik çalışması yapılmış ve güvenilirlik katsayısı $r. 0.89$ bulunmuştur.

Öğretmenlik Tutumları Ölçeği, Leeds tarafından 1951’de geliştirilen ve Calls tarafından yeniden adapte edilen ilk öğretmen tutum envanteri “ The Minnesota Teacher Attitude Inventory” (Minnesota Öğretmen Tutum Envanteri)’nden faydalanarak hazırlanmıştır. 150 maddeden oluşan bu envanter, 1960 yılında Baymur tarafından dilimize çevrilmiş ve 1974 yılında Küçükahmet, envanteri öğretmen yetiştiren kurumlarda çalışan öğretmenlerin tutumlarını araştırmada kullanmıştır. Daha sonra Bakırcı envanteri 100 maddeye indirerek, öğrenciyi merkez alan ve almayan öğretmen tutumları ile ilgili araştırmasında kullanmıştır. Tutum envanterinde cevaplar doğru ve yanlış kategorilerine göre sınıflandırılmamıştır. Herhangi bir ifadeye katılıp katılmamanın belirtilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle, cevaplar doğru ve yanlış olarak değil, belli ifadelere katılıp katılmamaya göre değerlendirilmektedir. Bilgin tarafından geliştirilen Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları Ölçeği, Minnesota Öğretmen Tutum Envanteri’nden yararlanılarak hazırlanmıştır. Minnesota Öğretmen Tutum Envanteri genel olarak öğretmenlik tutumlarını ölçmektedir (Akt. Bilgin, 1996).

3.3.2. Sınıf yönetimi davranışları ölçeği

Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarını saptamak için Ünlü (2008) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçekte toplam 38 madde bulunmaktadır. Likert tipinde geliştirilen ölçekte 5 kategori bulunmaktadır. Beden Eğitimi Öğretmenleri Sınıf Yönetimi Davranışları Ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 38, en yüksek puan ise 190’dır. Puanların artması olumlu sınıf yönetimi davranışını, düşmesi ise olumsuz davranışı ifade etmektedir. Ölçekte negatif cümle bulunmadığı için ters puanlama yapılmamıştır.

3.3.3. Sportif tutum ölçeği

Araştırmacı tarafından ilgili literatür tarandıktan sonra öğrencilerin sportif tutumlarına ilişkin olarak spor alışkanlıklarını ölçecek Likert tipi (5 seçenekli) bir anket ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinde aşağıda paragraflar halinde verilen süreçler izlenmiştir.

Bu ölçeğe girecek maddelerin hazırlanmasında birkaç farklı yol kullanılmıştır. Maddelerin hazırlanması için okul takımlarında spor yapan 95 ortaöğretim (9. ve 10. Sınıf) öğrencisiyle yapılandırılmamış 5 dakikalık toplu bir görüşme yapılmış, bu öğrencilerden spora bakış açılarını ve sporla olan bağlarını anlatabilecekleri kompozisyonlar yazmaları istenmiştir. Bu kompozisyonlarda, öğrencilere bir tane soru sorularak verdikleri cevaplar ile spor kavramına ilişkin bakış açıları ve kendilerine özgü spor alışkanlıkları anlaşılmaya çalışılmıştır. Soru “Yaşantınız boyunca bir çok kere fiziksel aktivite, egzersiz veya spor yaptınız. Bunlardan bazılarını aktif olarak katılıp keyif alırken bazılarında ise gönülsüz bir şekilde sadece katılımcı olmuştunuzdur. Katılmadığınız fiziksel aktivite, egzersiz veya spor etkinliklerinde ise sadece seyirci olmuş, o faaliyet hakkında bir görüş edinmişsinizdir. Bu tür katılım ve seyir durumlarında spora bakışınızı değiştiren duygularınız nelerdir, örneklerle açıklayınız?” ifadesiyle verilmiş ve uygulamalar esnasında araştırmacı sınıfta bulunup, gerektiğinde konuyla ilgili örnekler vererek fakat yönlendirmede bulunmadan daha ayrıntılı açıklamalar yapmıştır.

Bu öğrencilerin görüşleri tek tek incelenmiş, bazı ifadeler değiştirilerek madde haline getirilmiştir. Hazırlanan maddeler sadece doğrudan ifadelerin düzeltilmesiyle sınırlı kalmamış, öğrencilerin sunduklarının bütünlüğü araştırmacıya yeni madde yazabilme fırsatı da doğurmuştur. Madde hazırlamada yukarıda kullanılan yollara ek olarak araştırmacı, beden eğitimi ve spor kavramlarından edindiği bilgileri maddeler haline getirme ve benzer ölçeklerdeki maddeleri inceleme yolunu da kullanmıştır. Deneme maddelerinin sayısının olabildiğince fazla olmasına dikkat edilmiştir. Bu şekilde 53 maddeye ulaşılmıştır.

Bu ölçek araştırmacı dışında, beden eğitimi ve spor öğretimi, ölçme - değerlendirme ve Türk dili alanlarında uzman kişilere 53 maddelik ham hali ile sunulmuş, araştırmacının ulaşmak istediği amaca dönük olarak 32 maddeye indirilmiştir. Bu 32 maddelik ölçek 368 ortaöğretim öğrencisine uygulanmış ve bu gruba çalışma grubu adı verilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan sayının belirlenmesi konusunda, Tabachnick ve Fidell’in (1996) faktör analizi için verdiği kriterler dikkate

alınmıştır. Yazarlara göre faktör analizi için 300 kişi “iyi”, 500 kişi “çok iyi” ve 1000 kişi “mükemmel” olarak değerlendirilmektedir. Çalışma grubundaki 368 öğrenciden elde edilen verilerin 6 tanesi eksik veya sistematik işaretleme yapıldığı için iptal edilmiştir. Sağlıklı veriler elde edilen 362 öğrencinin 198’i (%54,7) erkek, 164’ü (%45,3) kız ve 211’i (%58,2) 9.sınıfta, 151’i (%42,8) de 10.sınıfta öğrenim görmektedir.

Yukarıda özellikleri verilen veriler üzerinde yapılan analizler, asıl ölçek maddelerini ve bu maddelerin özelliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Önce bu 32 maddeden, madde toplam korelasyonuna dayanarak madde seçilmiş, toplam puanla .30’un altında ilişki gösteren 4 madde faktör analizine alınmamıştır. Sonrasında kalan 28 madde arasındaki olası en uygun yapıyı ortaya çıkarmak amacıyla, SPSS 17.0 ile faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin ortaya koyduğu yapı içinde yer alan maddelerin madde analizleri yapılmıştır. Kalan 25 madde 3 faktör altında toplanmış ve herhangi bir madde dışarıda kalmamıştır.

Bulgular üzerinden incelendiğinde, 1. faktörün ölçtüğümüz olguyu (spora ilgi duyma) % 72,6; 2. faktörün (sporla yaşama) % 12,7; 3. faktörün (aktif spor yapma) % 5,3 oranında ölçtüğü görülmektedir. Ayrıca 3 Faktör ve 25 sorudan oluşan bu anket öğrencilerin sportif tutumlarını % 90,6 oranında ölçmektedir. Ölçeğin güvenilirlik analizi de bu 3 faktör üzerinden tek tek yapılmıştır. 1. faktörün analizinde alfa: ,995, 2. faktörün analizinde alfa: ,993, 3. faktörün analizinde alfa: ,934 ve tüm faktörler için alfa: ,984 değerleri bulunmuş, bu sonuçlara göre çıkartıldığında anket ölçeğinin faktörlerinin güvenilirliğini artıracak bir madde bulunamamıştır. % 90,6 oranında açıklanan bu bilgi araştırmacı için yeterli olduğu için ankete yeni sorular ve faktörler ekleyerek çalışmayı tekrarlamaya gerek kalmamıştır. Buna göre, maddeler bağlı oldukları faktörlere ait olacak şekilde gruplandırılmıştır ve 3 alt boyut oluşturulmuştur.

Faktörlerin açıkladığı varyanslar ve faktörler altında yer alan maddelerin içerikleri incelendiğinde ölçeğin hem faktörlü hem de tek boyutlu olarak

kullanılabileceği görülmektedir. Bu açıdan madde analizleri hem faktör hem de toplam üzerinden yapılmıştır.

Sportif Tutum Ölçeği (STÖ) 25 maddeden oluşup, her bir madde yanıtlayıcıya kendisine uygun olup olmadığı bakımından beşli dereceleme şansı sunmaktadır. Ölçekte 17 madde olumlu puanlanırken, 8 maddenin puanlamasında tersine çevirme gerekmektedir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 25 ve maksimum puan 125'tir. Puanın yüksekliği, sportif tutumun yüksekliğine işaret eder.

Ölçeği oluşturan 25 maddenin her birinin madde ayırt edicilik özelliklerini ortaya koyabilmek amacıyla, çalışma grubunu oluşturan 362 öğrenci ölçekten aldıkları toplam puan bakımından büyükten küçüğe doğru sıralanmış, çalışma grubundaki alt ve üst %29 içinde bulunan katılımcıların toplam puan ortalamaları t testi ile her bir madde için karşılaştırılmıştır. t-testi sonuçlarına göre bütün maddelerin $p < .001$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür.

Ölçeğin güvenilirliği test-tekrar test korelasyonu ve iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasıyla belirlenmiştir. Çalışma grubundan ayrı, 89 öğrencinin oluşturduğu gruba 4 hafta arayla 2 kez ölçek uygulanmış, korelasyon değeri ,85 olarak bulunmuştur. Yine aynı grupta, ilk ve ikinci uygulama için ayrı ayrı hesaplanan Cronbah Alfa değeri sırasıyla .87 ve .83 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin güvenilirliğinin yüksekliği ve her bir maddenin temelde sportif tutumu ölçmek amacıyla geliştirilmiş oluşu nedeniyle, ölçekten elde edilen puanlar her bir faktör için ayrı ayrı hesaplanmayıp, ileride yapılacak analizler için ölçekten elde edilen toplam puan dikkate alınacaktır. Gerektiğinde, ileride bu ölçekle yapılabilecek olası çalışmalarda, ölçek üç faktörlü olarak da kullanılabilir.

Ölçeğin kapsam geçerliğine kanıt olarak, başlangıçta ölçülen özellik bakımından birbirinden farklı olduğu bilinen iki grubun ölçek puanları açısından aynı farklılığı gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak amacıyla, gruplar t testi ile karşılaştırılmıştır. Gruplardan birini, Turgut Reis Lisesi'nde okuyan, okul takımlarında yer alan ve sportif

başarıları bulunan 56 öğrenci oluştururken, diğer grubu Muğla Fen Lisesi'nin üniversite sınavı stresi yaşayan 49 son sınıf öğrencisi oluşturmuş ve toplamda 105 öğrenci bu çalışmaya katılmıştır. Kapsam geçerliliği incelenmesinde daha önce güvenilirlik çalışmasına katılmamış öğrencilerden bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Grupların ölçekten aldığı en düşük ve en yüksek puanlar ile ortalama ve standart sapma puanları okul takımlarında yer alan öğrenciler lehine $p<,001$ düzeyinde anlamlı farklılık ifade etmiştir. Dolayısıyla ölçek, sportif tutum düzeyi bakımından birbirinden farklı olan iki grubu birbirinden ayırt edebilmektedir. Bu bulgu ölçeğin geçerliğine dair güçlü bir kanıt olarak gösterilebilir.

Geliştirilen ölçek gerek katılımcı sayısının çokluğu gerekse çeşitliliği bakımından istatistiksel analizlerin gerektirdiği yeterliliktedir. Ölçeğin nihai maddelerinin belirlenmesinde üç liseden 368 öğrenciye ulaşılmıştır. Ölçek hem adlandırılabilir hem de toplanabilir, aynı doğrultuda üç faktörden oluşmakta, toplanabilirlik ve doğrultu dikkate alındığında tek boyutlu olarak kullanılabilir durumdadır. Ölçeğin ölçülen güvenilirlik ve geçerlikleri onun kullanıma hazır olduğunu göstermektedir.

3.3.4. Beceri öğrenimi ölçme değerlendirme uygulaması

Çalışmaya katılan tüm öğrencilere, TOYA ile oyun öğretimine uygun olarak ölçme değerlendirme uygulanmıştır. 704 öğrencinin tamamının 5'er dakikalık voleybol müsabakası 12'şer öğrenci aynı anda gözlemlenebilecek şekilde video kamera ile kaydedilmiştir. Araştırmacının gözlem güvenilirliğini ölçmek adına, TOYA ölçme değerlendirme kriterleri konusunda önceden bilgilendirilen 2 adet ölçme değerlendirme alanında yüksek lisans yapmış olan uzman beden eğitimi öğretmenlerinin de gözlemlerine başvurulmuştur.

Bağımsız gözlemciler arası uyum, birden çok gözlemcinin, birbirinden bağımsız olarak, aynı şeyleri ölçmeye çalıştıkları durumlarda uygulanan bir güvenilirlik ölçütüdür. Özellikle, öteki güvenilirlik ölçütlerinin pratik olmadığı durumlarda, ölçmenin güvenilirliğini kestirmeye yarayan en iyi ölçüt olarak bilinir. Bu tür ölçmelerde,

gözlemcilerin ayrı ayrı yaptıkları ölçümlerin ortalaması alınarak, her durum için, bir tek değer bulunur. Asıl olan da bu değer in güvenirligidir. Ayrı ayrı gözlem sonuçları birbirine ne kadar yakın ise, sonuçta elde edilen ortalama değerin güvenirligi de o kadar yüksek olur. (Ayrıca, gözlemci sayısı arttıkça güvenirlilik de belirli oranlarda artar.)

Bağımsız gözlemciler arası uyumu hesaplamak için kullanılan teknikler:

- Kendall'in katsayıların uyumu korelasyon analizi ve
- Tekrarlı ölçümlerde varyans analizi çözümlenmektedir.

Özellikle iki'den çok gözlemcinin bulunması halinde tekrarlı ölçümlerde varyans analizi tekniğinden yararlanır. Güvenirlilik hesaplamalarında, çok sayıda ölçmenin gerektiği hatırlanmalıdır. Örneğin, üç secici kurul üyesinin bir tek kişiyi değerlendirmelerinde bir güvenirlilik hesabı yapılamaz. Obje (durum) sayısı çoğaldıkça, güvenirlilik ölçümü de daha rasyonel olmaktadır. Bu sayı otuz (30)'dan aşağı olmamalıdır (Alpar, 2001).

Rastgele seçilen 6 tane 5'er dakikalık video ile toplamda 72 öğrencinin ölçüldüğü aynı video kayıtlarındaki öğrencilerin performanslarına ölçme değerlendirme uygulayan uzmanların ve araştırmacının elde ettiği veriler ile 3 farklı veri grubu oluşturulmuş aralarında $p < ,05$ oranında farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3. Farklı beden eğitimi öğretmenlerinin beceri öğrenimi değerlendirmelerinin Bonferonni testi ile karşılaştırılması

Faktörler	Ortalamalar	Ort. farkları	St. hatalar	<i>p</i>	
1	2	65,87	-1,24	,656	,198
	3	66,31	-1,68	,482	,173
2	1	64,63	1,24	,656	,198
	3	66,31	-0,44	,533	,216
3	1	64,63	1,68	,482	,173
	2	65,87	0,44	,533	,216

* $p < ,05$

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma amaç, problem ve alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.1. Beden eğitimi öğretmenlerine ilişkin bulgular

4.1.1. Beden eğitimi öğretmenlerinin beceri öğrenimine ilişkin bulguları

Tablo 4. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Cinsiyet	Erkek	11	61,58 ±14,665	,536	,559
	Kadın	8	65,34 ±15,691		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 5. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Akademik derece	Lisans	11	57,267 ±11,483	-2,255	,038*
	Yüksek lisans	8	71,261 ±14,513		

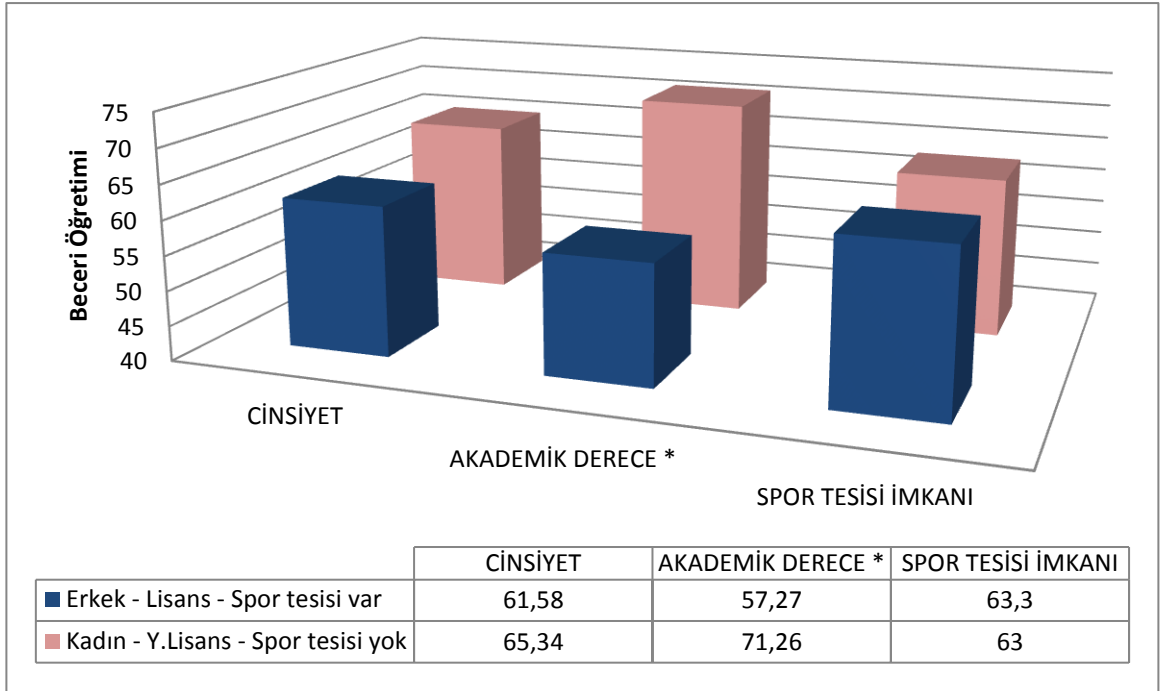
*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 6. Öğretmenlerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Spor tesisi imkanı	+	10	63,302 ±18,441	,043	,966
	-	9	63,001 ±10,481		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 1. Öğretmenlerin bazı değişkenlere göre beceri öğretimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

4.1.2. Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi tutumlarına ilişkin bulguları

Tablo 7. Öğretmenlerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Spor tesisi imkanı	+	10	142,100 ±25,523	,056	,956
	-	9	141,444 ±25,180		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 8. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Akademik derece	Lisans	11	131,189 ±26,884	-2,500	,023*
	Yüksek lisans	8	156,375 ±10,487		

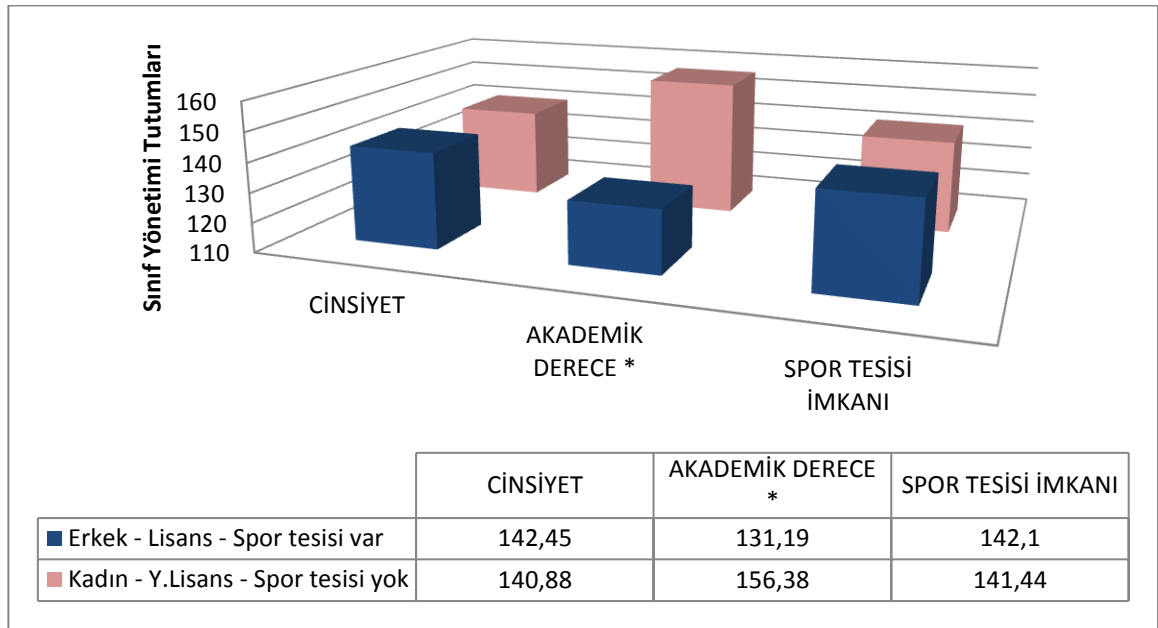
*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 9. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Cinsiyet	Erkek	11	142,455 ±24,168	-,134	,895
	Kadın	8	140,875 ±26,952		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 2. Öğretmenlerin bazı değişkenlere göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

4.1.3. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin sportif tutumlarına ilişkin bulguları

Tablo 10. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Cinsiyet	Erkek	11	72,139 ±24,487	,288	,777
	Kadın	8	75,093 ±17,968		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 11. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Akademik derece	Lisans	11	71,398 ±23,107	-,462	,650
	Yüksek lisans	8	76,111 ±20,193		

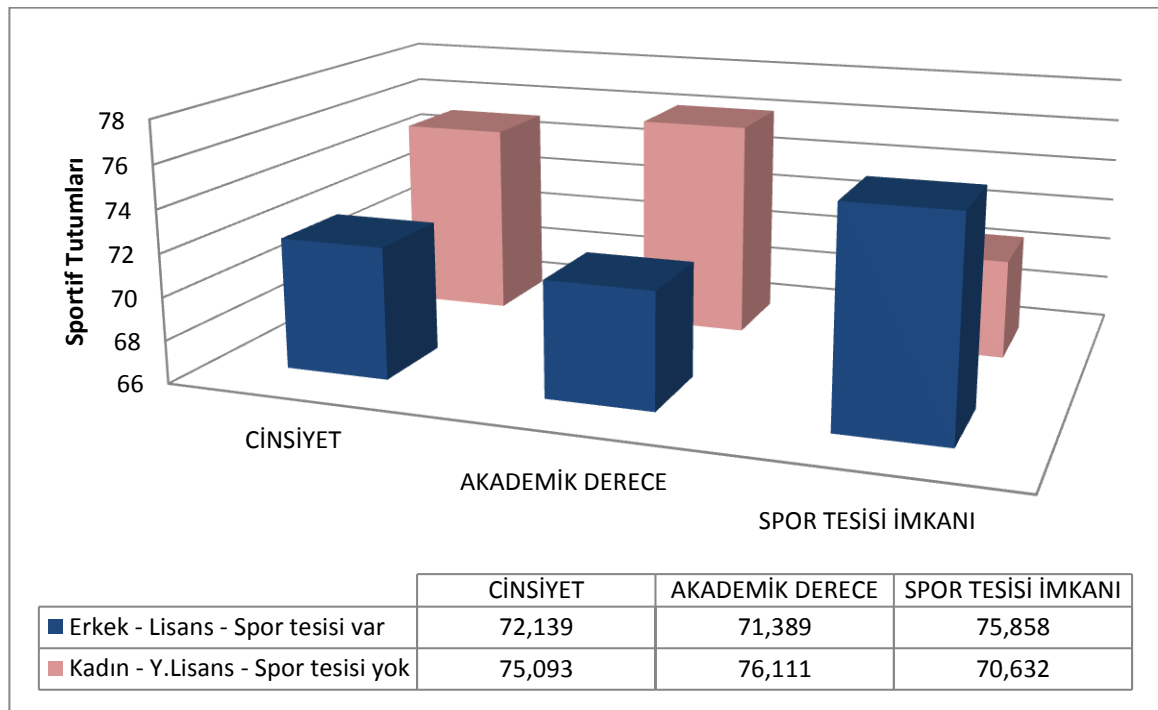
*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 12. Öğretmenlerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Spor tesisi imkanı	+	10	75,858 ±24,792	,519	,611
	-	9	70,632 ±18,151		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 3. Öğretmenlerin bazı değişkenlere göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

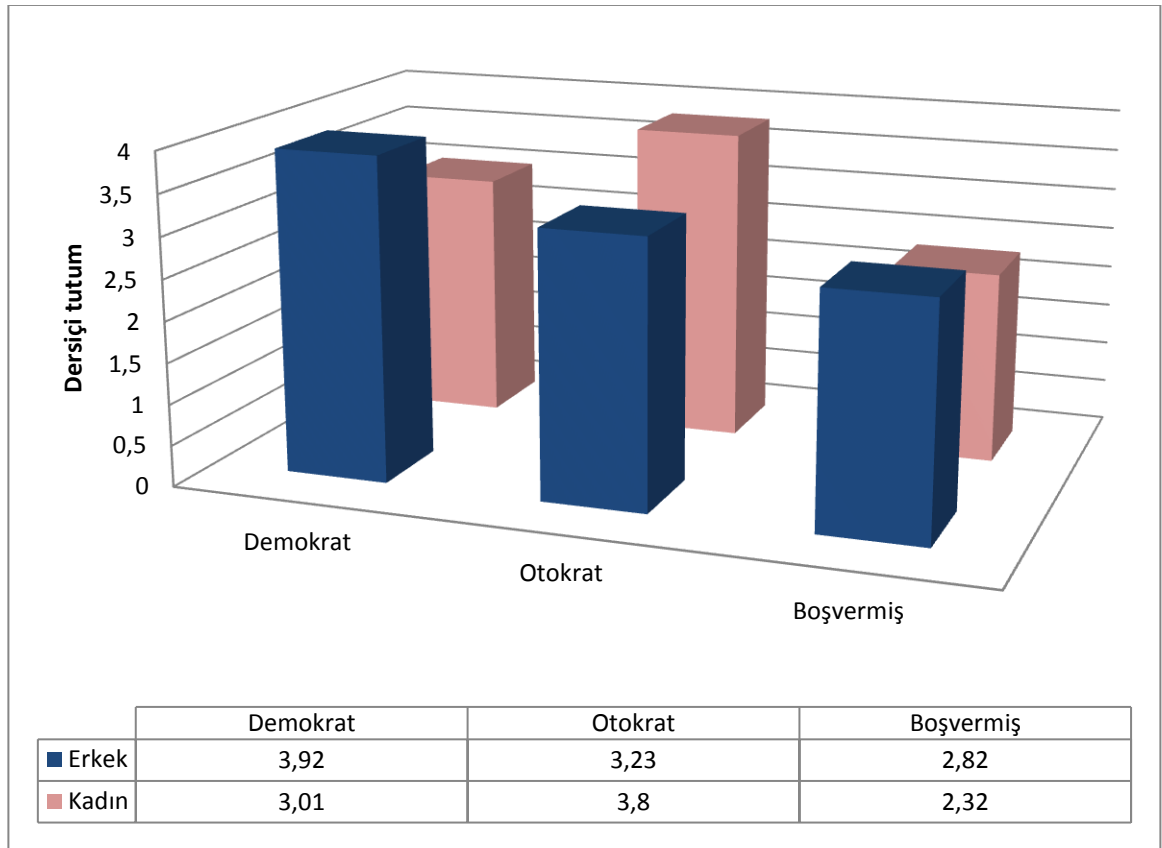
4.1.4. Beden eğitimi öğretmenlerinin dersçi tutumlarına ilişkin bulguları

Tablo 13. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ± S.S.	t	p
Demokrat tutum	Kadın	8	3,9297 ±,820	2,110	,050
	Erkek	11	3,0184 ±,999		
Otokrat tutum	Kadın	8	3,2368 ±,247	-2,004	,061
	Erkek	11	3,8089 ±,774		
Boşvermiş tutum	Kadın	8	2,8235 ±1,480	,713	,485
	Erkek	11	2,3262 ±1,514		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 4. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

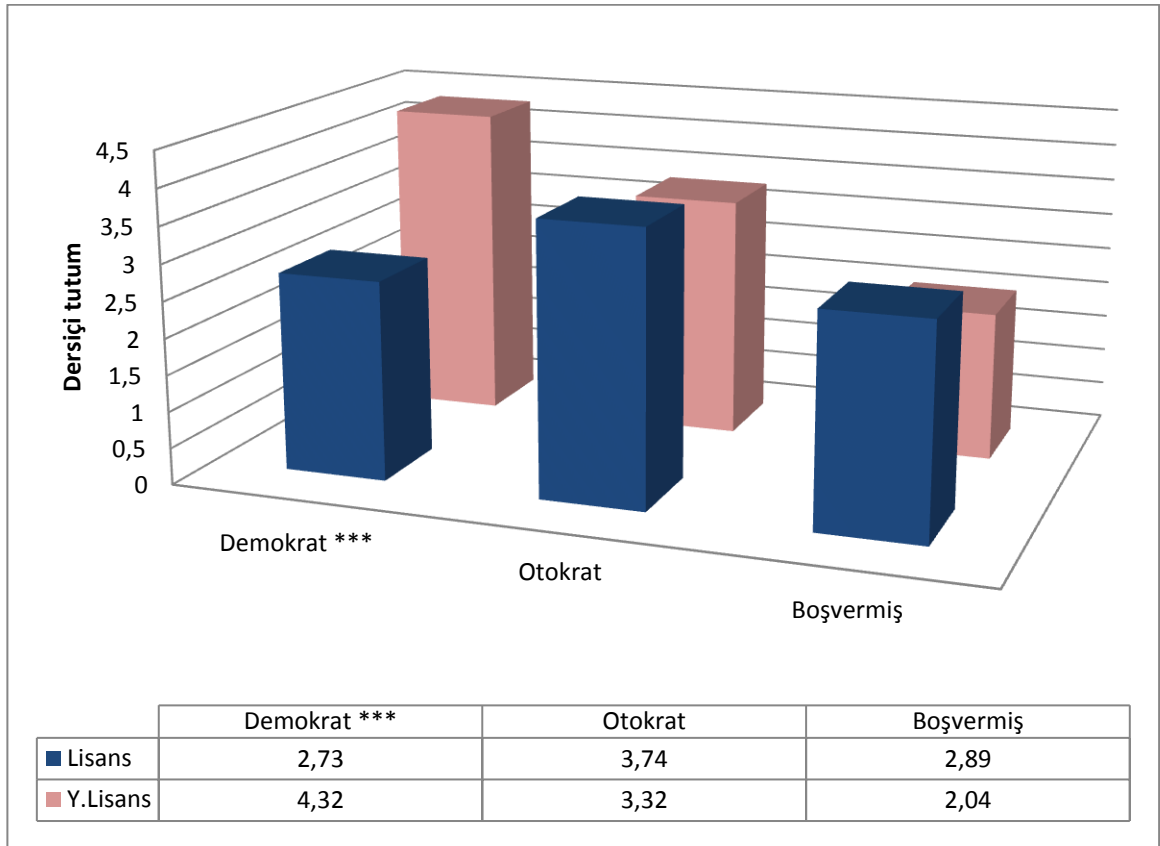

Tablo 14. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ± S.S.	t	p
Demokrat tutum	Lisans	11	2,7316 ±,628	-5,423	,000***
	Yüksek Lisans	8	4,3241 ±,636		
Otokrat tutum	Lisans	11	3,7470 ±,831	1,415	,175
	Yüksek Lisans	8	3,3220 ±,160		
Boşvermiş tutum	Lisans	11	2,8909 ±1,667	1,246	,230
	Yüksek Lisans	8	2,0471 ±1,089		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 5. Öğretmenlerin akademik derecelerine göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

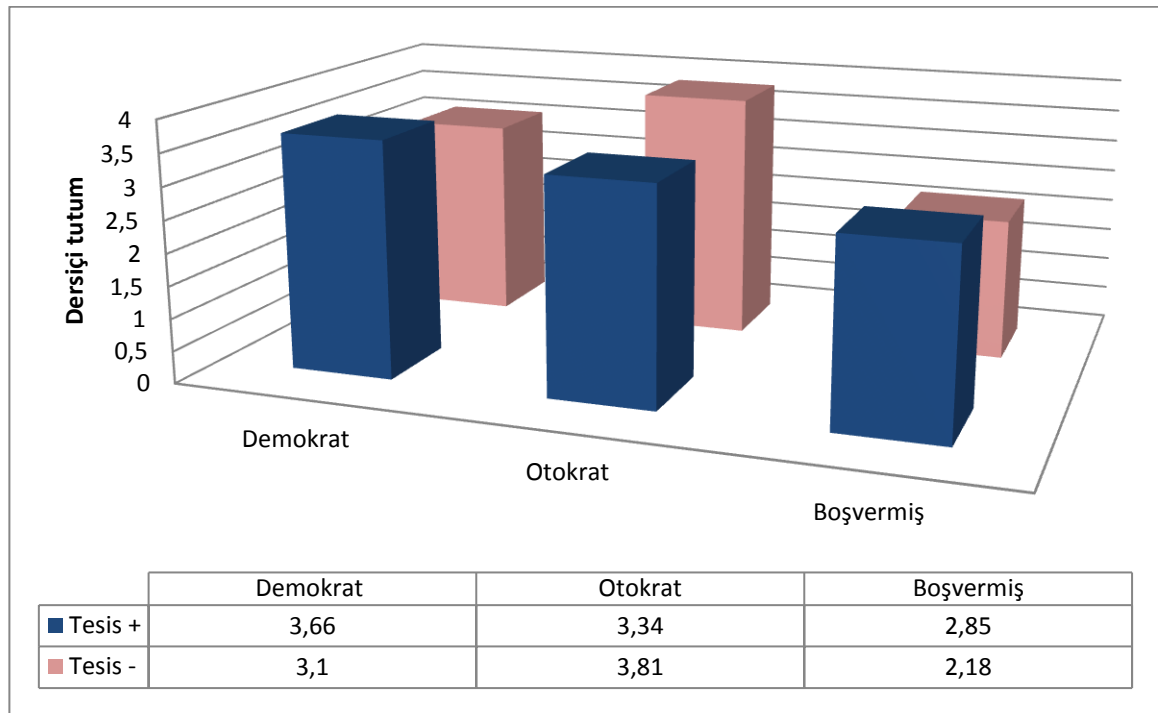

Tablo 15. Öğretmenlerin spor tesisi imkanlarına göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ± S.S.	t	p
Demokrat tutum	Spor tesisi +	10	3,6655 ±,963	1,208	,244
	Spor tesisi -	9	3,1094 ±1,043		
Otokrat tutum	Spor tesisi +	10	3,3471 ±,537	-1,593	,130
	Spor tesisi -	9	3,8136 ±,733		
Boşvermiş tutum	Spor tesisi +	10	2,8554 ±1,568	,992	,335
	Spor tesisi -	9	2,1803 ±1,375		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 6. Öğretmenlerin spor tesisi imkanlarına göre dersçi tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

4.1.5. Öğretmenlerin beceri öğretimleri ortalamalarına ilişkin bulguları

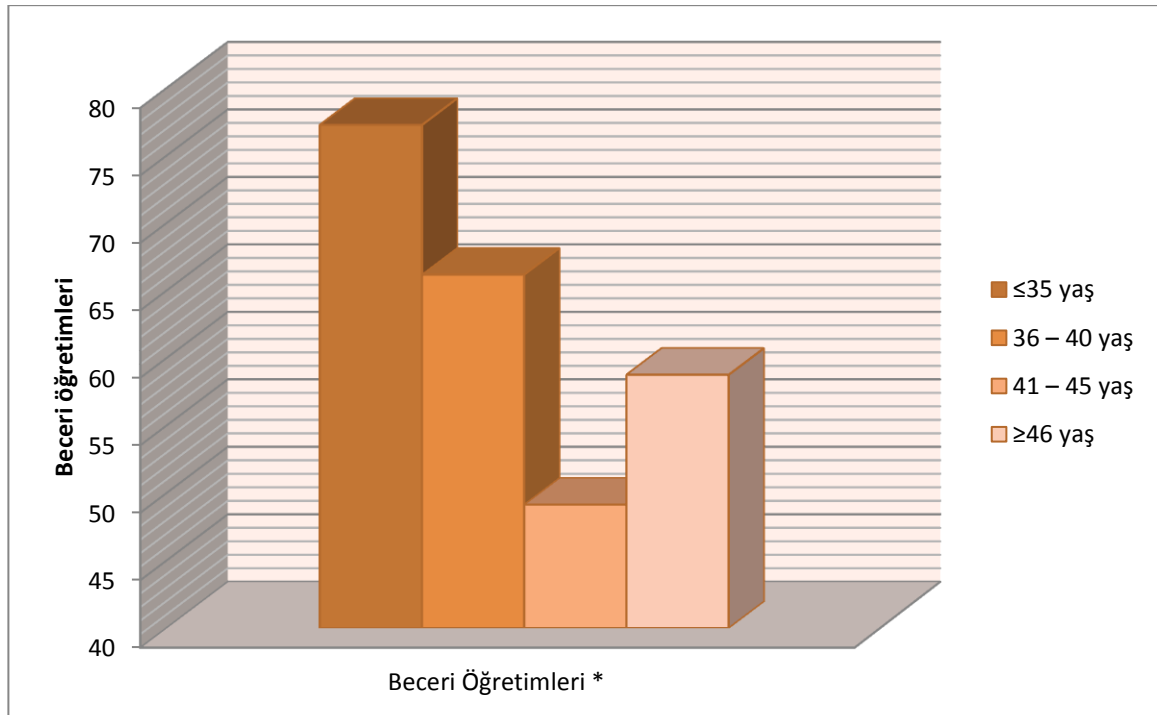
4.1.5.1. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre bulgular

Tablo 16. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
	≤35 yaş	5	77,27	±5,00	
	36 – 40 yaş	4	66,18	±8,63	
Beceri öğretimi	41 – 45 yaş	4	49,14	±5,05	4,808
	≥46 yaş	6	58,76	±4,85	,015*
Toplam	19	63,16	±3,39		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 7. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

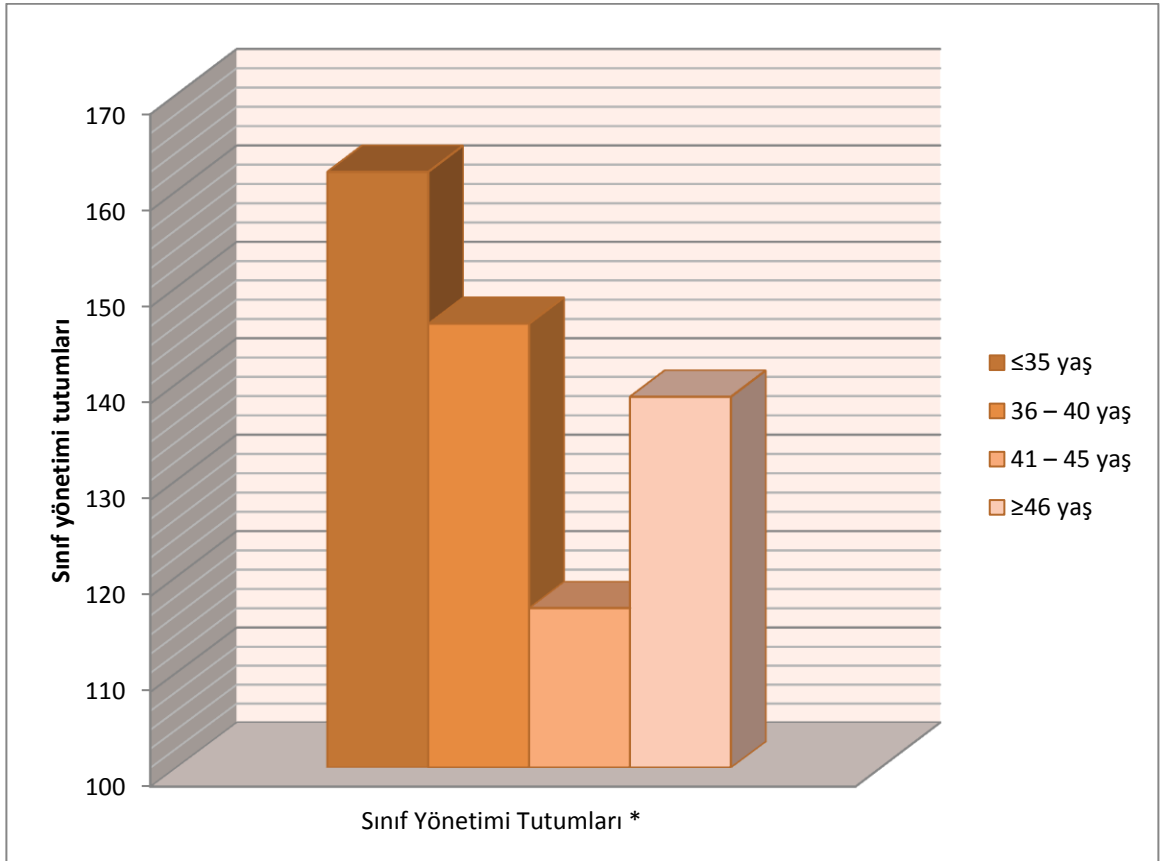

Tablo 17. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
≤35 yaş	5	162,00	±7,51		
36 – 40 yaş	4	146,25	±21,29		
Sınıf yönetimi tutumu				3,751	,034*
41 – 45 yaş	4	116,75	±15,94		
≥46 yaş	6	138,67	±27,92		
Toplam	19	141,78	±24,64		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 8. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

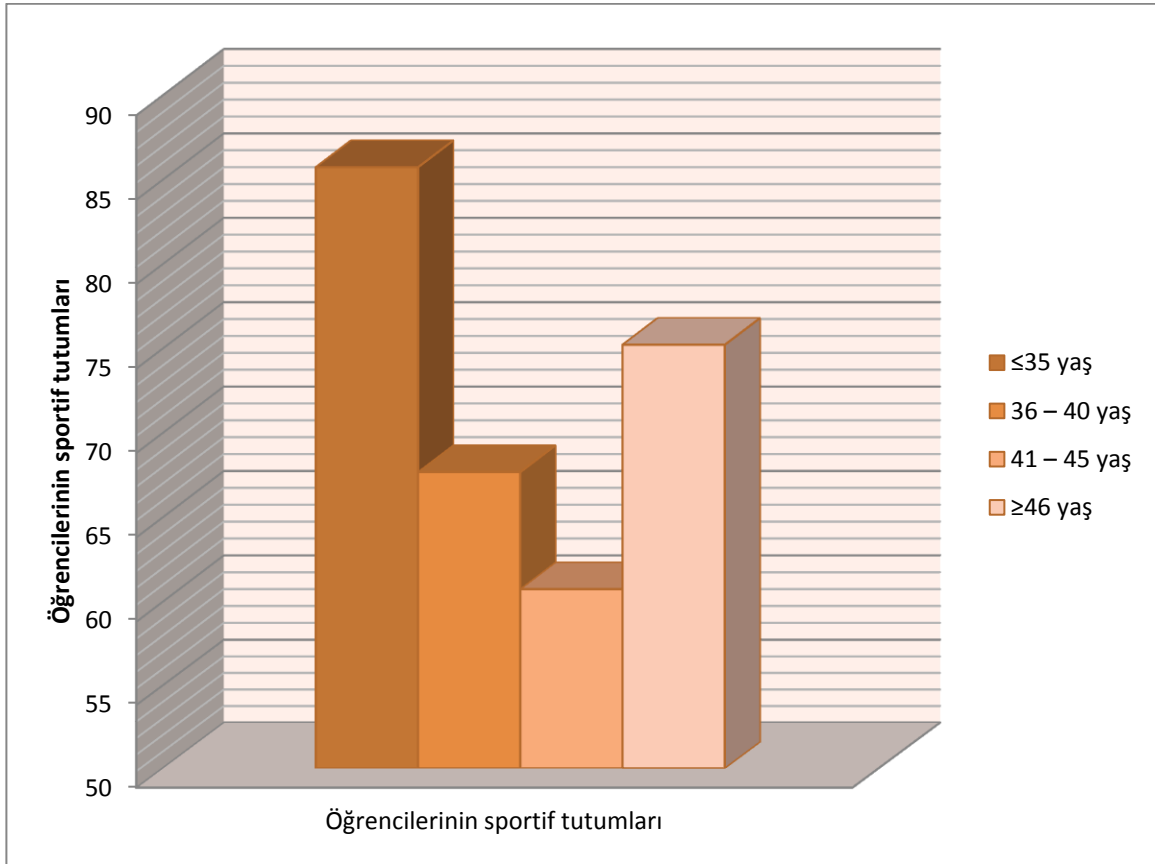

Tablo 18. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p	
≤35 yaş	5	85,75	±11,36			
36 – 40 yaş	4	67,96	±24,11			
Öğrencilerinin sportif tutumları	41 – 45 yaş	4	60,57	±17,45	1,157	,359
	≥46 yaş	6	75,23	±26,69		
Toplam	19	73,38	±21,46			

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 9. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

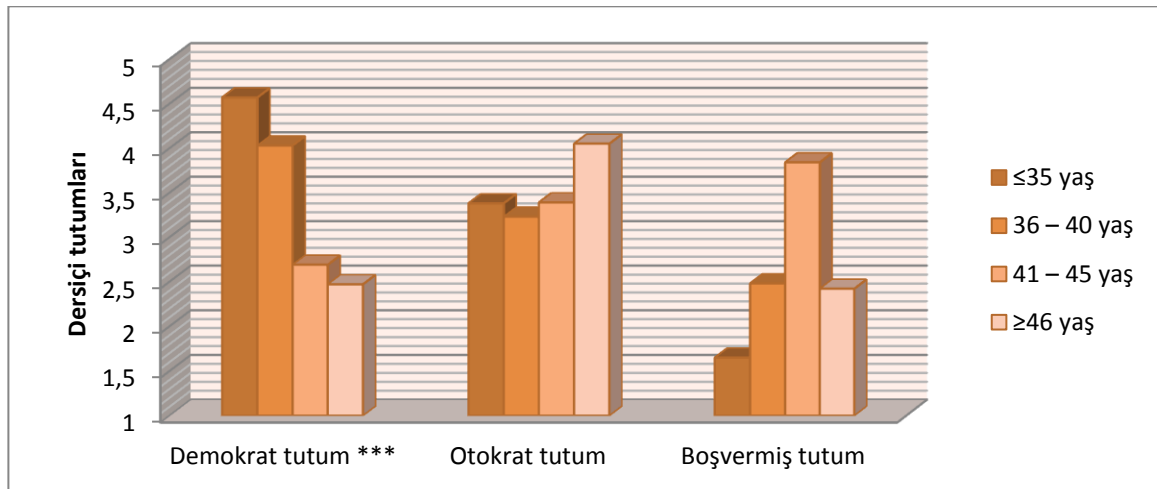

Tablo 19. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre dersîçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p	
Demokrat tutum	≤35 yaş	5	4,57	±,14	26,585	,000***
	36 – 40 yaş	4	4,03	±,74		
	41 – 45 yaş	4	2,69	±,38		
	≥46 yaş	6	2,47	±,38		
	Toplam	19	3,40	±1,01		
Otokrat tutum	≤35 yaş	5	3,38	±,13	1,840	,183
	36 – 40 yaş	4	3,23	±,21		
	41 – 45 yaş	4	3,39	±,79		
	≥46 yaş	6	4,05	±,86		
	Toplam	19	3,56	±,66		
Boşvermiş tutum	≤35 yaş	5	1,65	±,13	1,840	,176
	36 – 40 yaş	4	2,48	±1,48		
	41 – 45 yaş	4	3,84	±1,54		
	≥46 yaş	6	2,42	±1,71		
	Toplam	19	2,53	±1,47		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 10. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre dersîçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

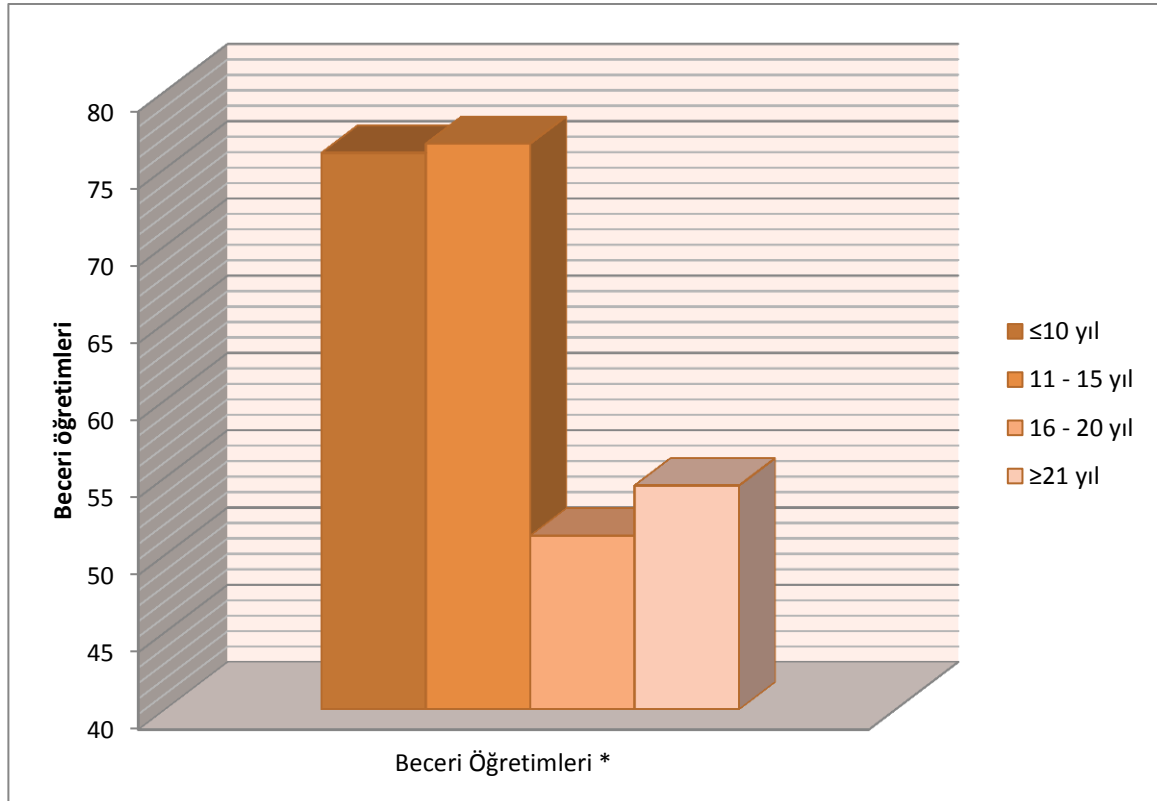
4.1.5.2. Öğretmenlerin meslek yıllarına ilişkin bulgular

Tablo 20. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
≤10 yıl	4	76,01	±4,80		
11 – 15 yıl	3	76,61	±4,32		
Beceri öğretimi	16 – 20 yıl	51,24	±10,26	7,897	,002**
	≥21 yıl	54,48	±13,04		
Toplam	19	63,16	±14,79		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 11. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre beceri öğretimleri ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

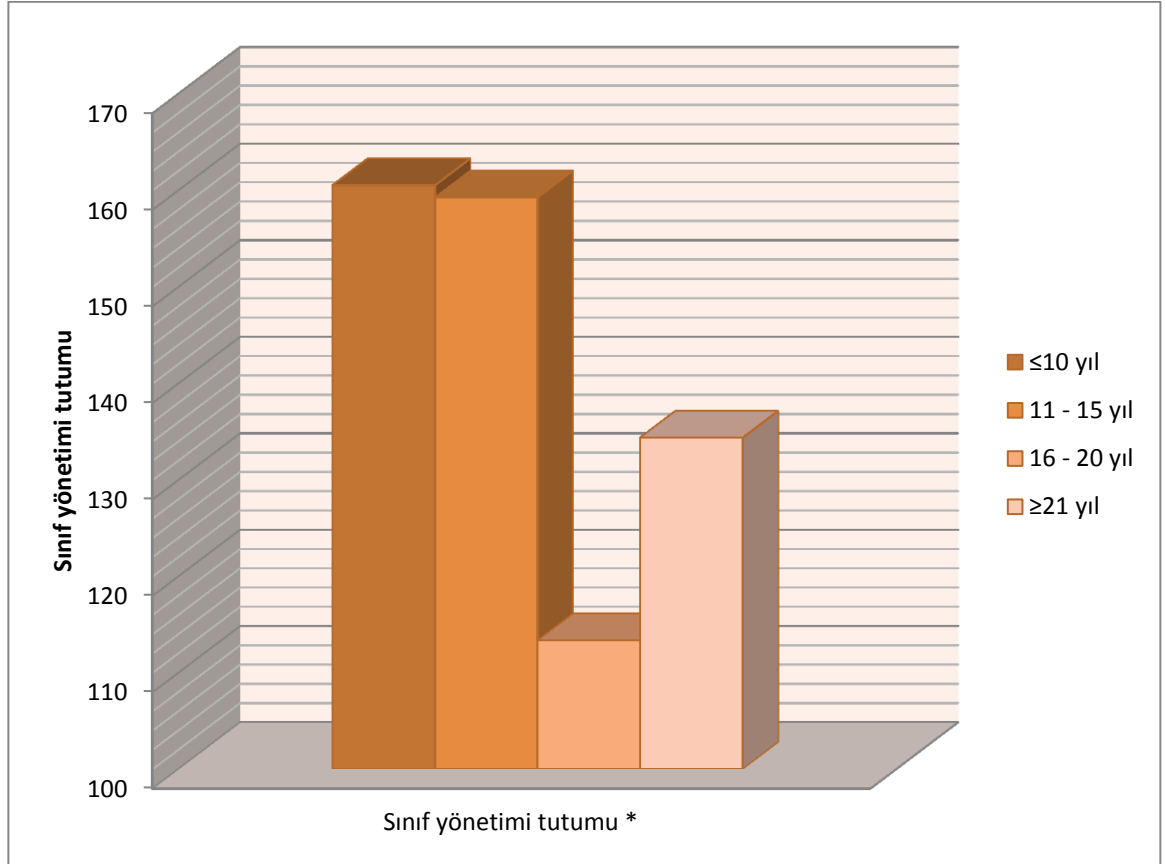

Tablo 21. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
≤10 yıl	4	160,50	±7,76		
11 – 15 yıl	3	159,25	±8,99		
Sınıf yönetimi tutumu				5,037	,013*
16 – 20 yıl	3	113,33	±8,32		
≥21 yıl	8	134,37	±26,42		
Toplam	19	141,78	±24,64		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 12. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre sınıf yönetimi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

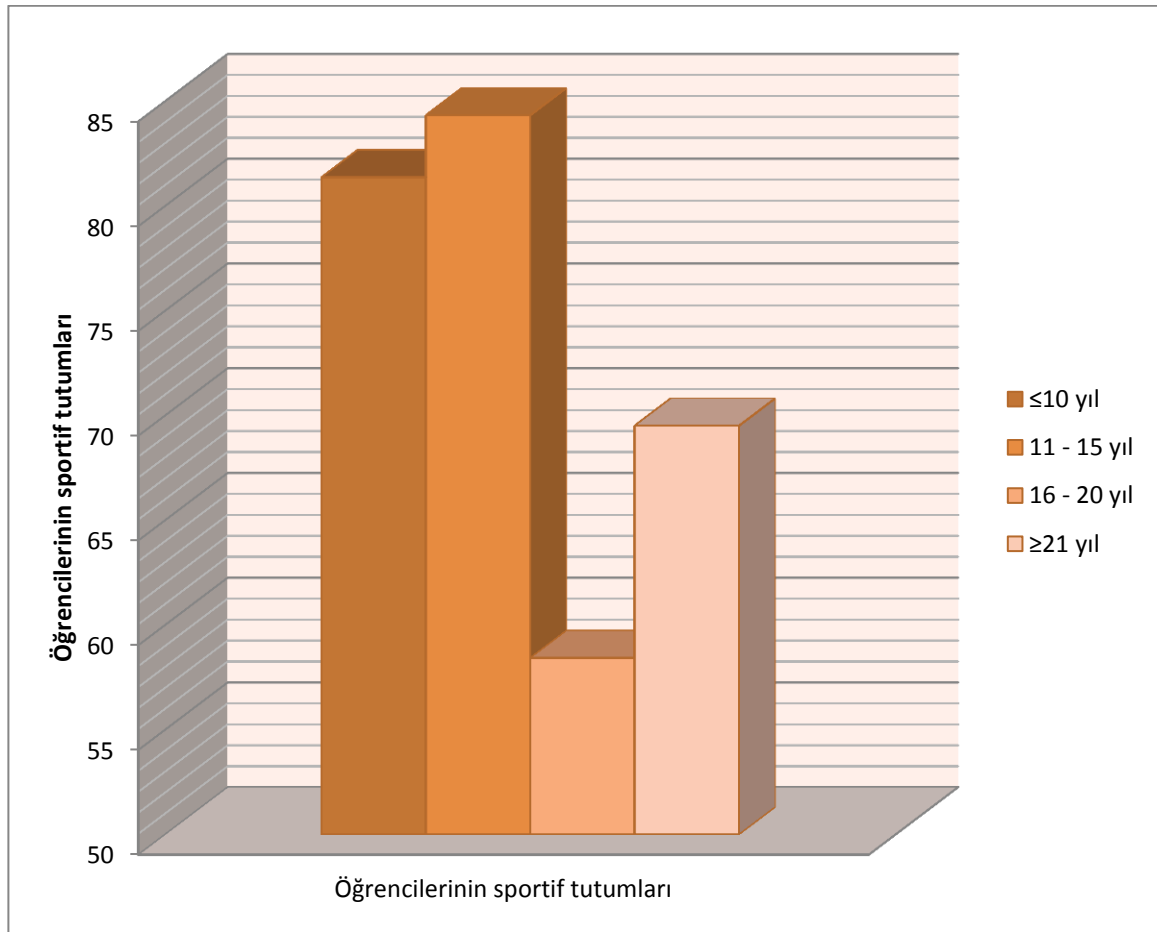

Tablo 22. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Öğrencilerinin sportif tutumları					
≤10 yıl	4	81,37	±6,67		
11 – 15 yıl	3	84,33	±18,32		
16 – 20 yıl	3	58,43	±19,99	1,125	,370
≥21 yıl	8	69,51	±26,27		
Toplam	19	73,38	±21,46		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 13. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre öğrencilerinin sportif tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

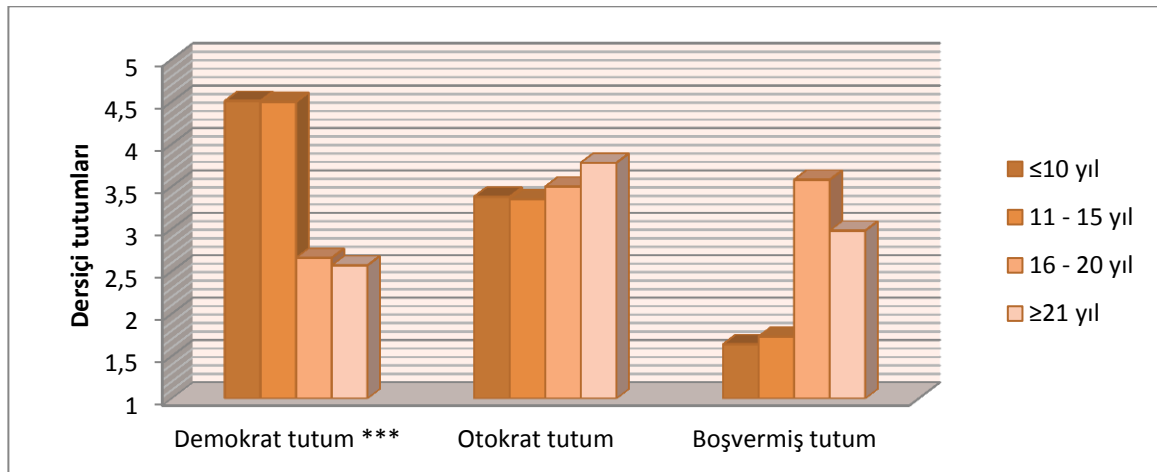

Tablo 23. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre dersiçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılması

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Demokrat tutum	≤10 yıl	4	4,51	±,05	52,189	,000***
	11 – 15 yıl	3	4,50	±,24		
	16 – 20 yıl	3	2,66	±,46		
	≥21 yıl	8	2,57	±,37		
	Toplam	19	3,40	±1,01		
Otokrat tutum	≤10 yıl	4	3,38	±,15	,503	,686
	11 – 15 yıl	3	3,35	±,09		
	16 – 20 yıl	3	3,50	±,92		
	≥21 yıl	8	3,78	±,88		
	Toplam	19	3,56	±,66		
Boşvermiş tutum	≤10 yıl	4	1,64	±,15	1,854	,181
	11 – 15 yıl	3	1,73	±,12		
	16 – 20 yıl	3	3,58	±1,78		
	≥21 yıl	8	2,98	±1,78		
	Toplam	19	2,53	±1,47		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 14. Öğretmenlerin meslek yıllarına göre dersiçi tutumları ortalamalarının tek yönlü varyans analizi testi ile karşılaştırılmasına ilişkin

4.2. Öğrencilere ilişkin bulgular

4.2.1. Öğrencilerin sportif tutumlarına ilişkin bulguları

Tablo 24. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Cinsiyet	Erkek	378	74,81 ±23,805	,352	,725
	Kız	326	74,17 ±24,423		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 25. Öğrencilerin TOYA uygulamasına göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
TOYA uygulaması	+	71	103,96 ±10,012	-11,906	,000***
	-	633	71,21 ±22,922		

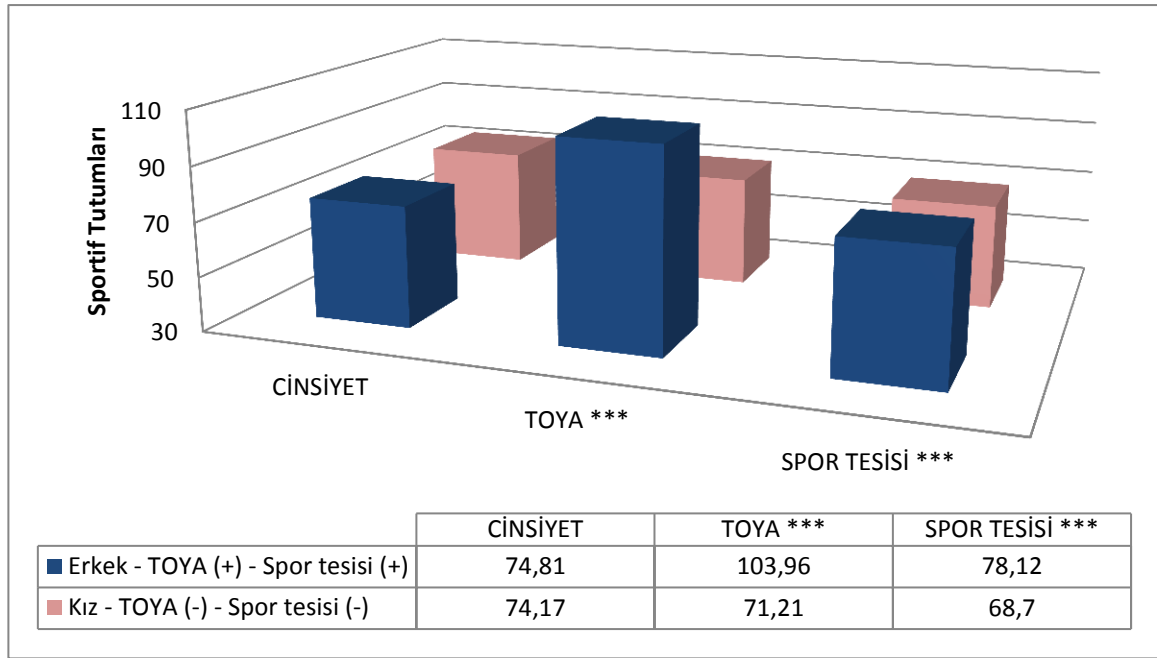
*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 26. Öğrencilerin okuldaki spor tesisi imkanlarına göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Spor tesisi imkanı	+	434	78,12 ±25,271	5,137	,000***
	-	270	68,70 ±20,791		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 15. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre sportif tutumları ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

4.2.2. Öğrencilerin beceri öğrenimleri

Tablo 27. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Cinsiyet	Erkek	378	64,19 ±16,926	-,723	,470
	Kız	326	63,61 ±17,876		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 28. Öğrencilerin TOYA uygulamasına göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
TOYA uygulaması	+	71	78,83 ±11,819	-7,553	,000***
	-	633	63,03 ±17,169		

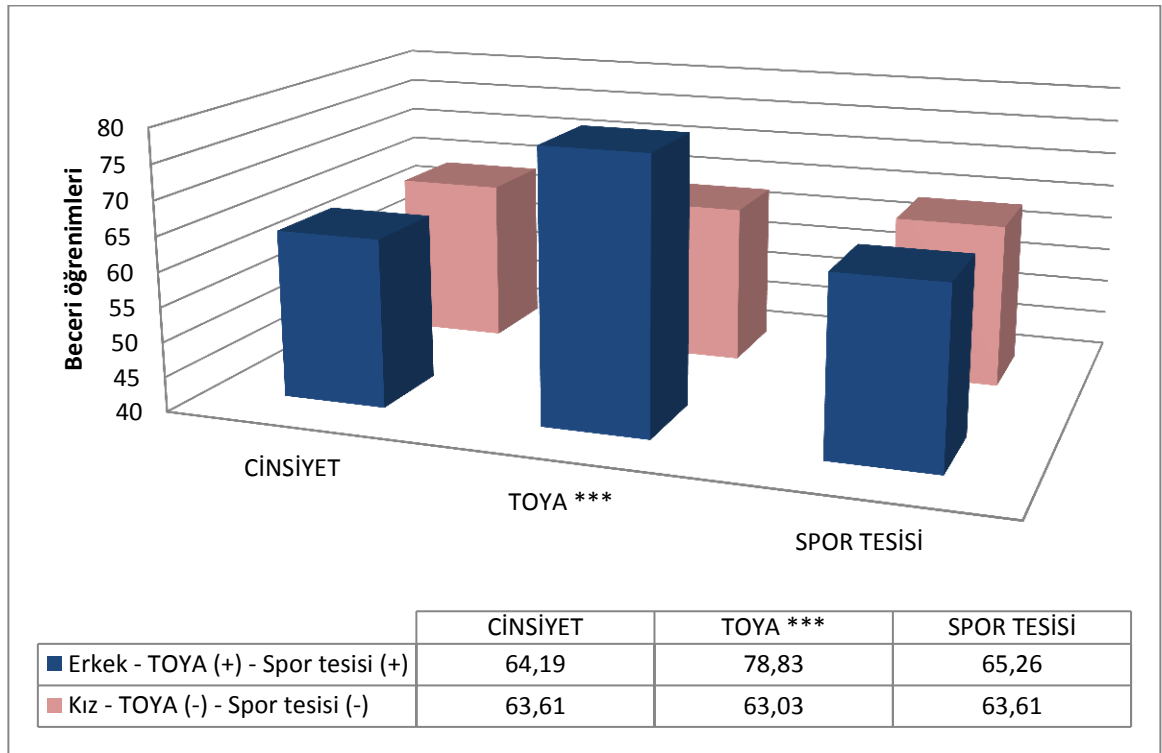
*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 29. Öğrencilerin okullarındaki spor tesisi imkanlarına göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılması

		N	Ort ±S.S.	t	p
Spor tesisi durumu	+	434	65,26 ±20,102	1,222	,222
	-	270	63,61 ±11,664		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Şekil 16. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre beceri öğrenimleri ortalamalarının bağımsız örneklem testi ile karşılaştırılmasına ilişkin grafik

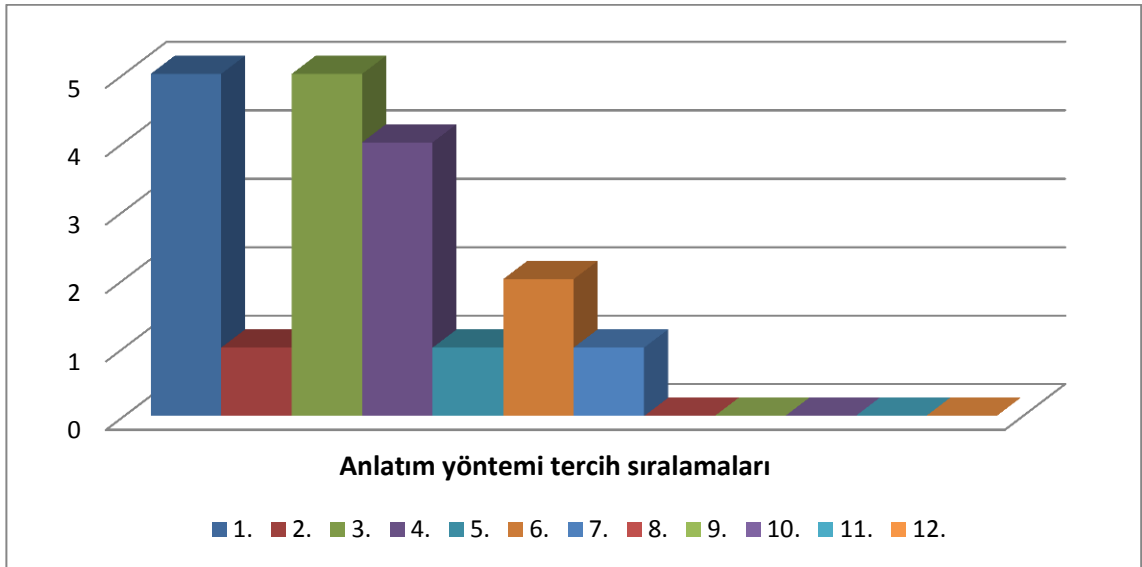
4.3. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerine ilişkin bulguları

4.3.1. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin sıklıkları

Tablo 30. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anlatım yöntemini kullanma sıklıkları

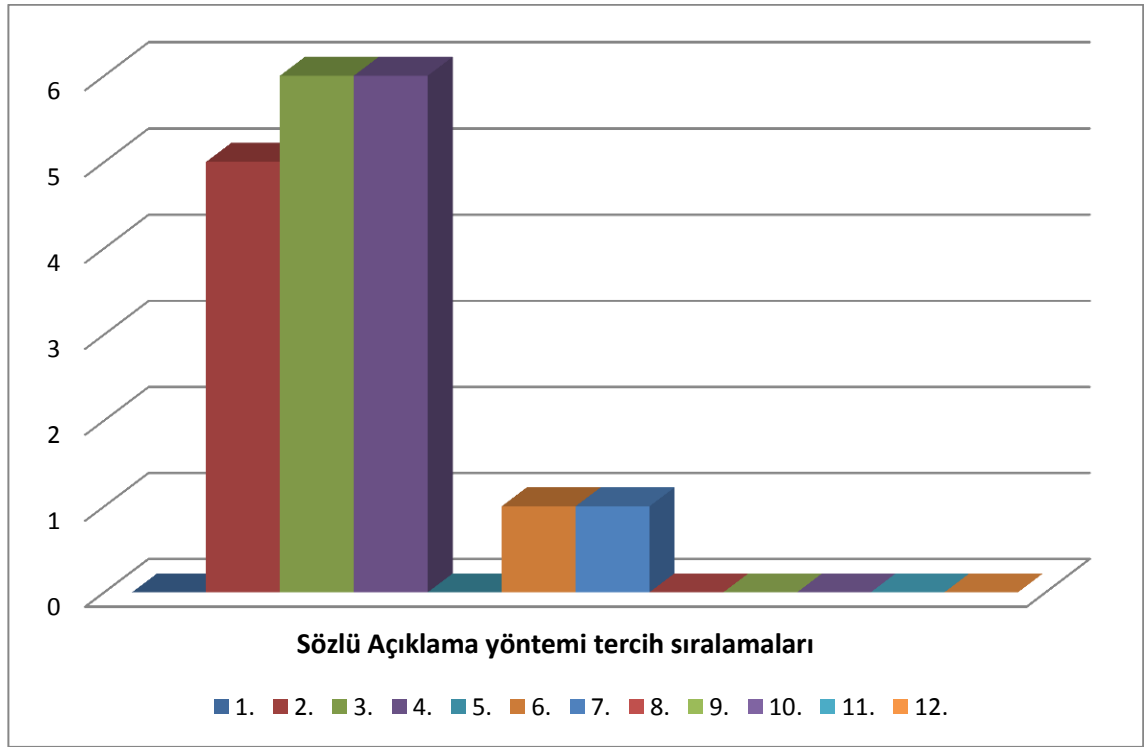
Anlatım Yöntemi (x; 3,26±1,851)		
Tercih sırası	n	%
1.	5	26,3
2.	1	5,3
3.	5	26,3
4.	4	21,1
5.	1	5,3
6.	2	10,5
7.	1	5,3

Şekil 17. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anlatım yöntemini kullanma sıklıkları grafiği

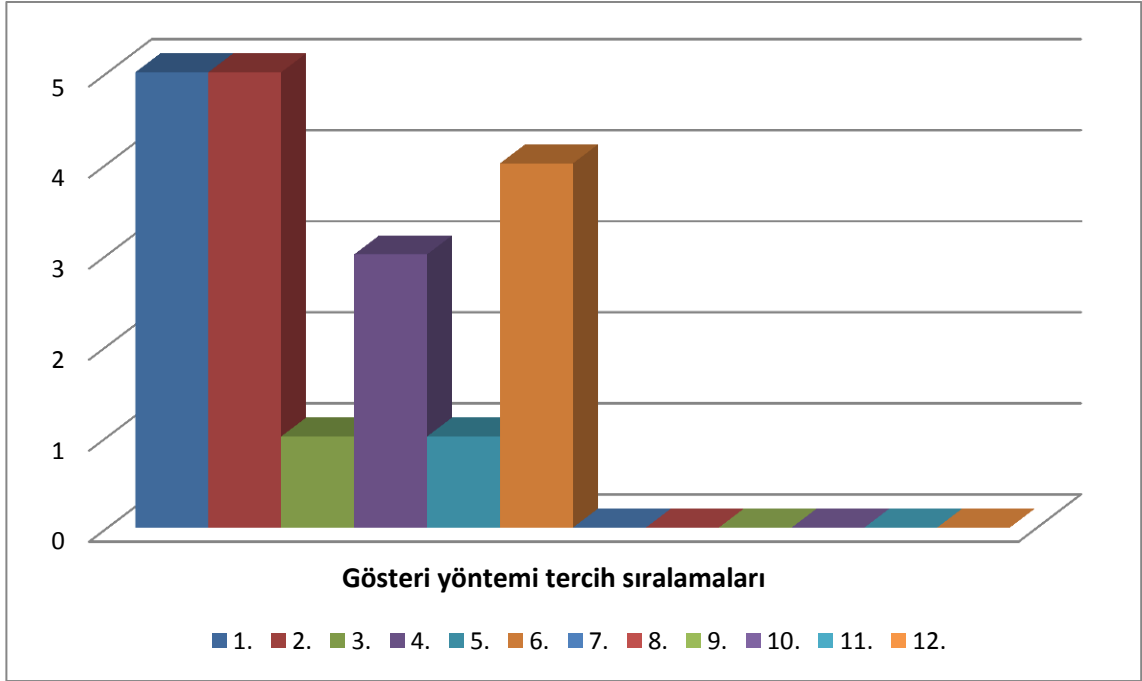
Tablo 31. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sözlü açıklama yöntemini kullanma sıklıkları

Sözlü Açıklama Yöntemi (x; 3,42±1,346)		
Tercih sırası	n	%
2.	5	26,3
3.	6	31,6
4.	6	31,6
6.	1	5,3
7.	1	5,3

Şekil 18. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sözlü açıklama yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

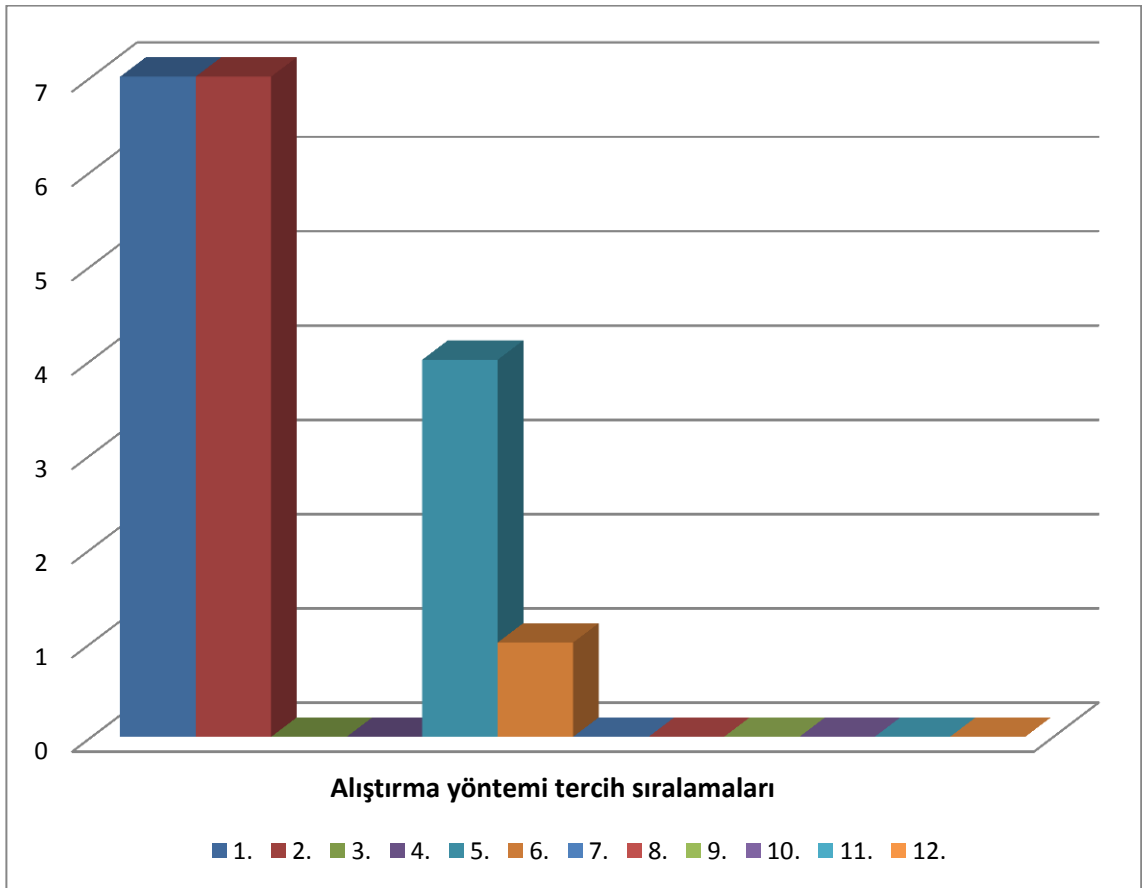
Tablo 32. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gösterim yöntemini kullanma sıklıkları

Gösteri Yöntemi (x; 3,11±1,941)		
Tercih sırası	n	%
1.	5	26,3
2.	5	26,3
3.	1	5,3
4.	3	15,8
5.	1	5,3
6.	4	21,1

Şekil 19. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gösteri yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

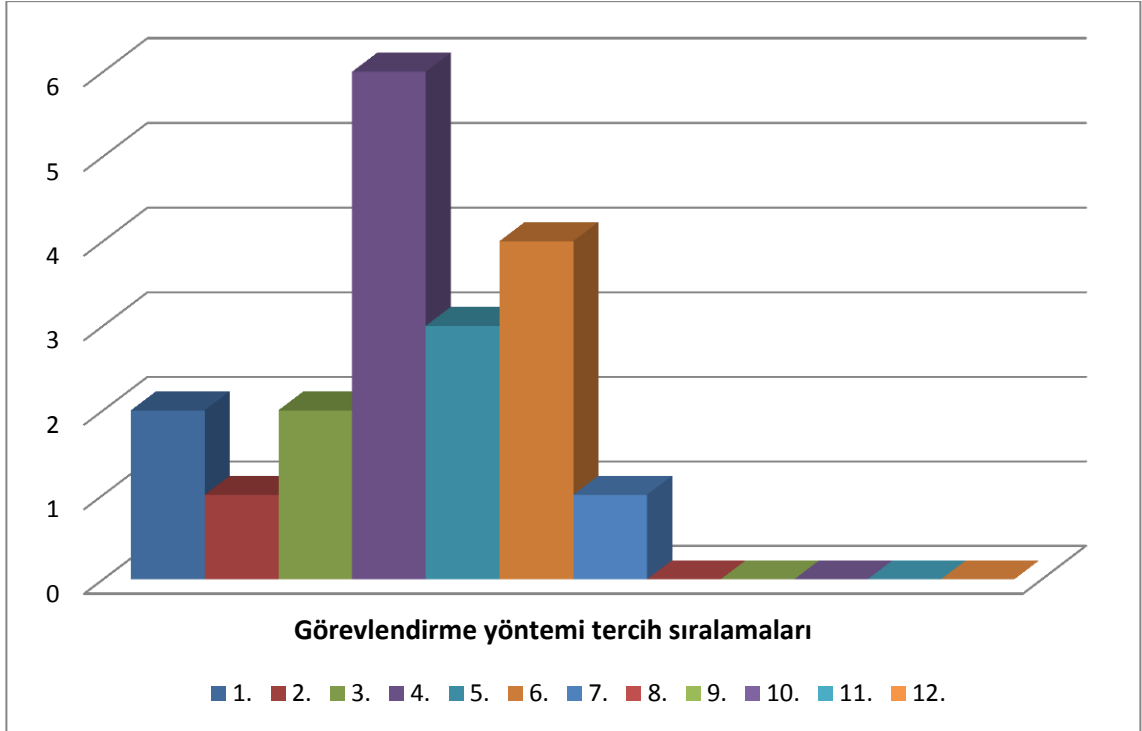
Tablo 33. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin alıştırma yöntemini kullanma sıklıkları

Alıştırma Yöntemi ($\bar{x}$; 2,47±1,744)		
Tercih sırası	n	%
1.	7	36,8
2.	7	36,8
5.	4	21,1
6.	1	5,3

Şekil 20. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin alıştırma yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 34. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görevlendirme yöntemini kullanma sıklıkları

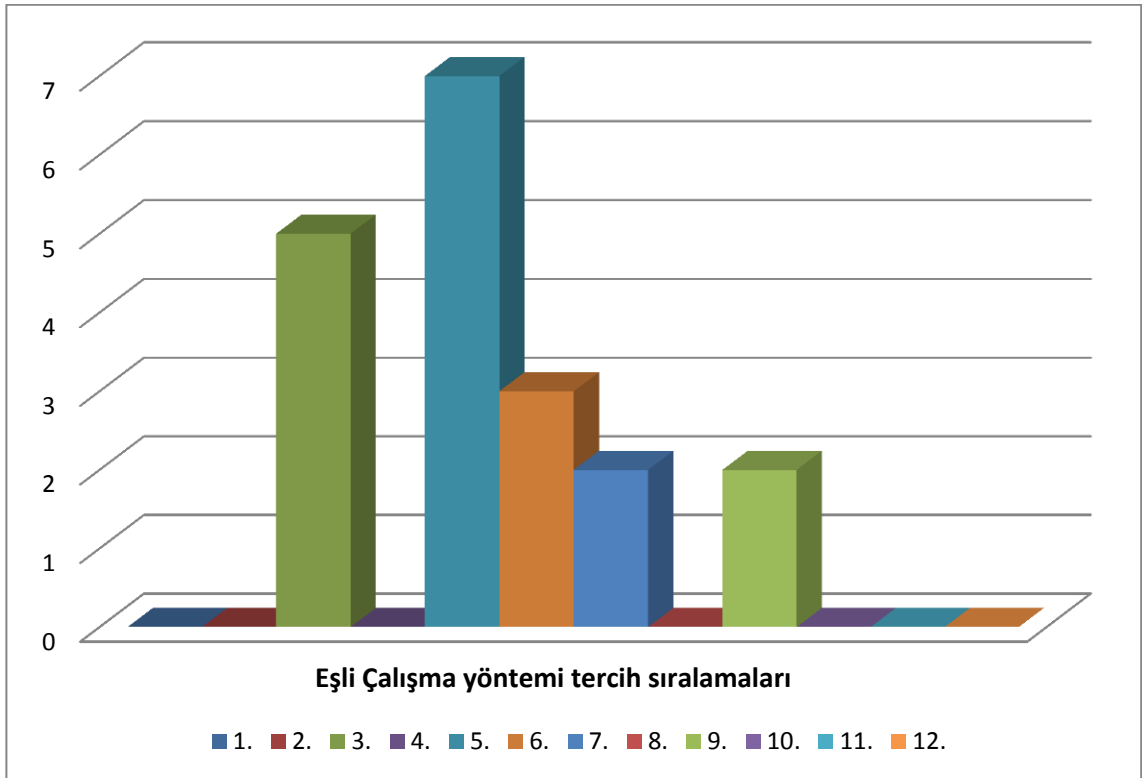
Görevlendirme Yöntemi ($\bar{x}$; 4,21±1,686)		
Tercih sırası	n	%
1.	2	10,5
2.	1	5,3
3.	2	10,5
4.	6	31,6
5.	3	15,8
6.	4	21,1
7.	1	5,3

Şekil 21. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görevlendirme yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 35. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eşli çalışma yöntemini kullanma sıklıkları

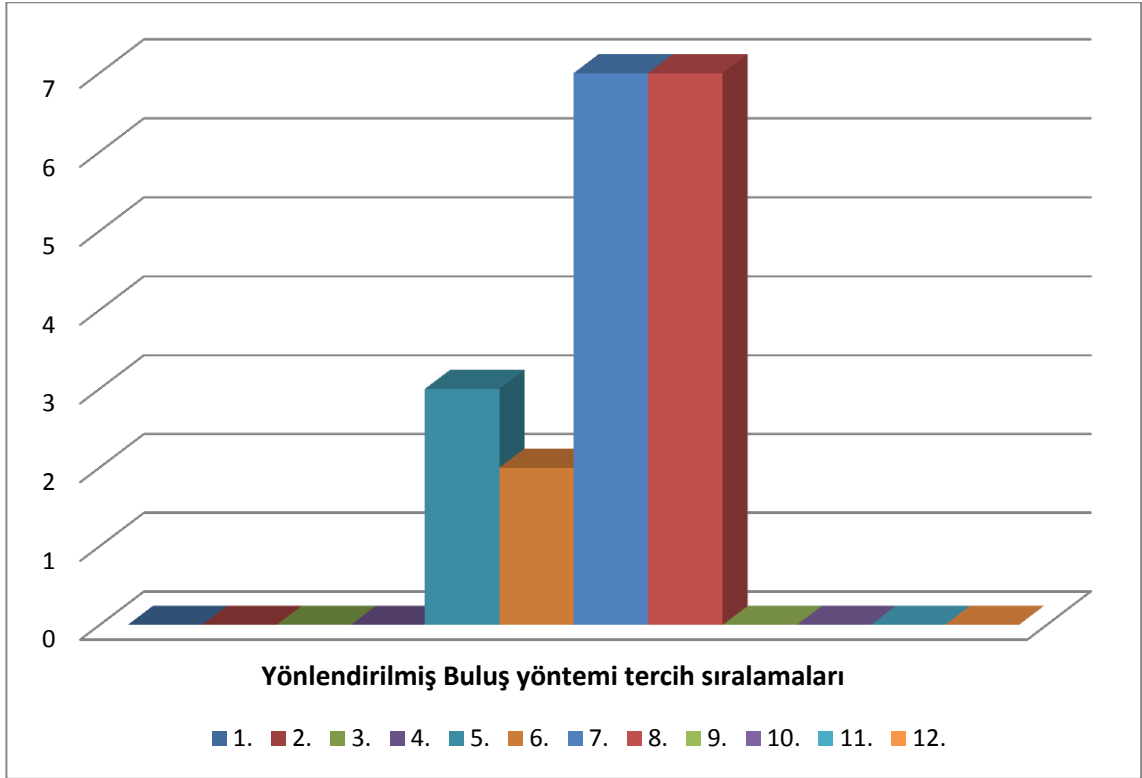
Eşli Çalışma Yöntemi ($\bar{x}$; 5,26±1,851)		
Tercih sırası	n	%
3.	5	26,3
5.	7	36,8
6.	3	15,8
7.	2	10,5
9.	2	10,5

Şekil 22. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eşli çalışma yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 36. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yönlendirilmiş buluş yöntemini kullanma sıklıkları

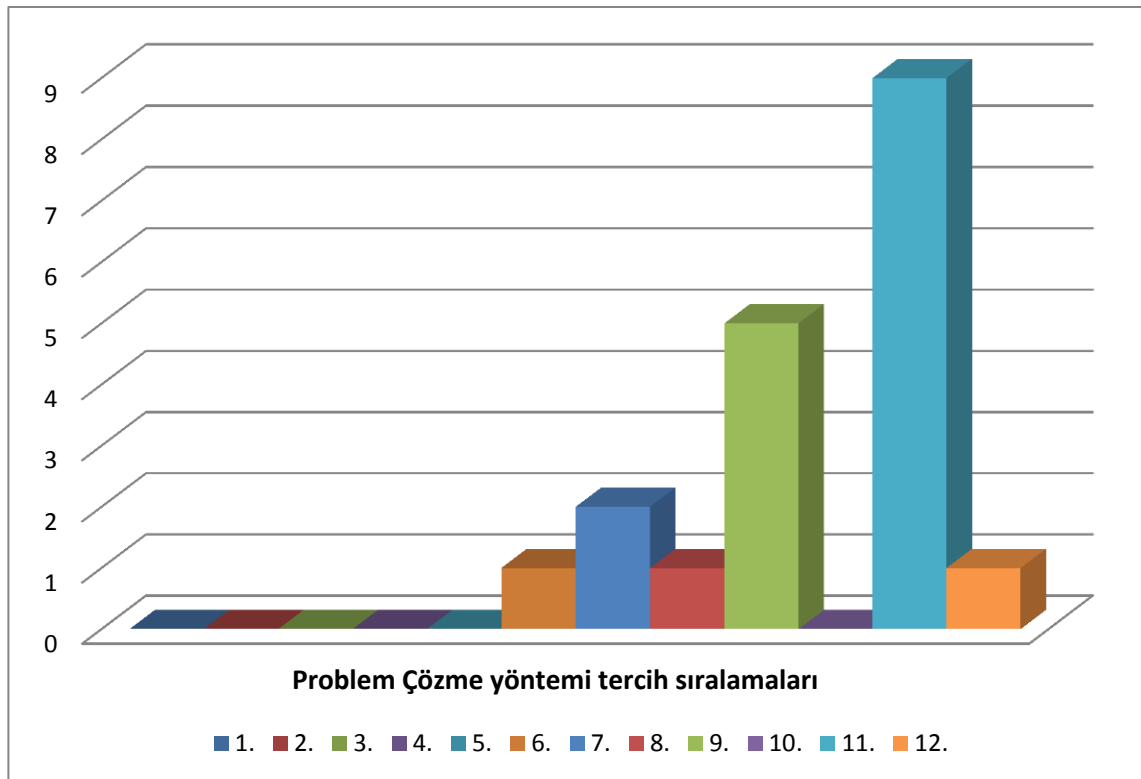
Yönlendirilmiş Buluş Yöntemi ($\bar{x}$; 6,95±1,079)		
Tercih sırası	n	%
5.	3	15,8
6.	2	10,5
7.	7	36,8
8.	7	36,8

Şekil 23. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yönlendirilmiş buluş yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 37. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin problem çözme yöntemini kullanma sıklıkları

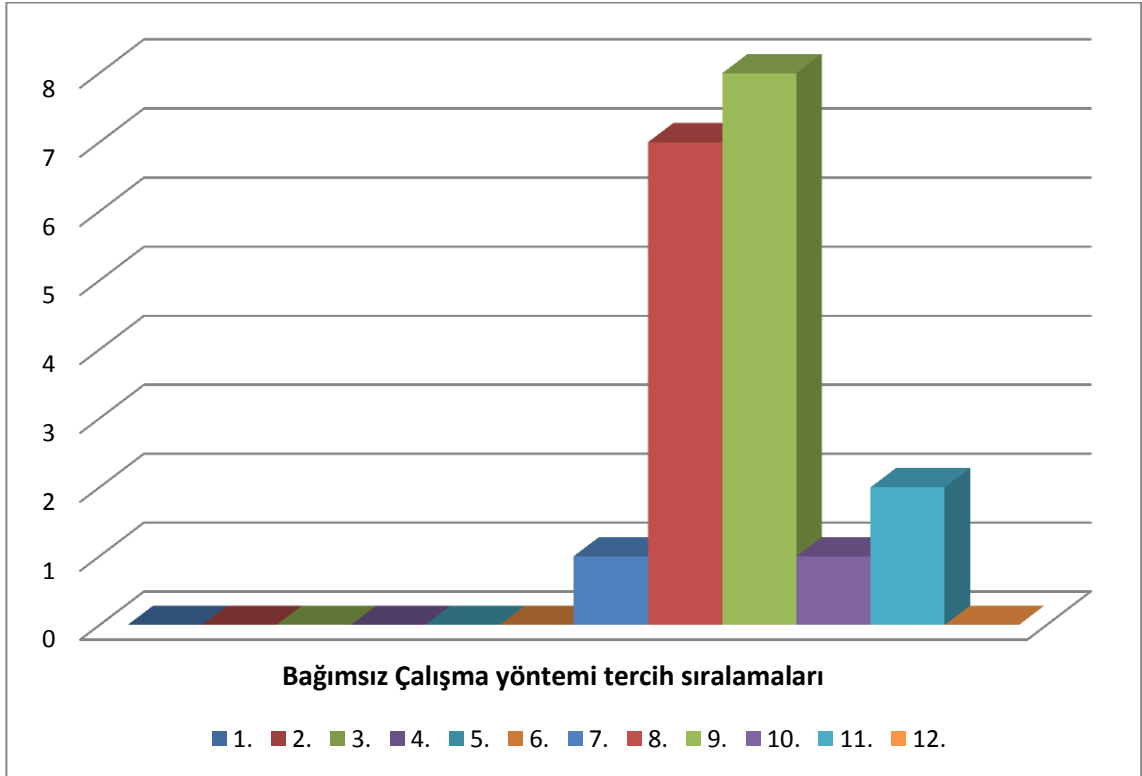
Problem Çözme Yöntemi (x; 9,68±1,734)		
Tercih sırası	n	%
6.	1	5,3
7.	2	10,5
8.	1	5,3
9.	5	26,3
11.	9	47,4
12.	1	5,3

Şekil 24. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin problem çözme yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 38. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bağımsız çalışma yöntemini kullanma sıklıkları

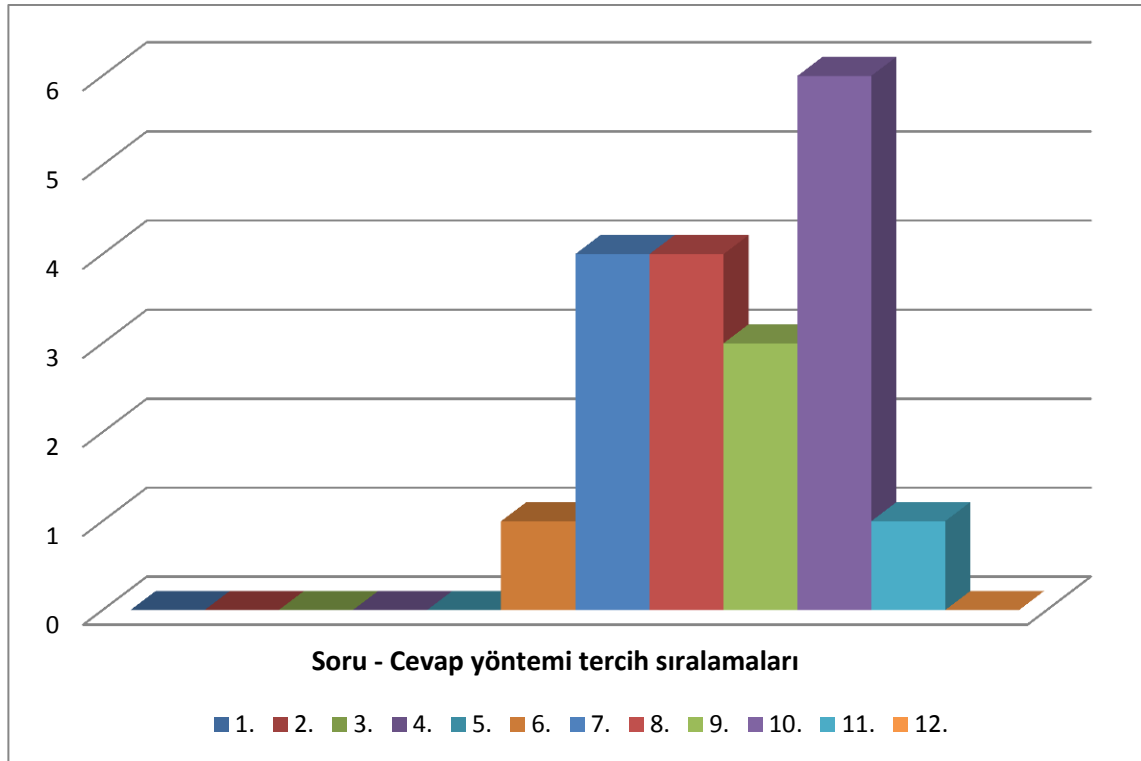
Bağımsız Çalışma Yöntemi ($\bar{x}$; 8,79±1,032)		
Tercih sırası	n	%
7.	1	5,3
8.	7	36,8
9.	8	42,1
10.	1	5,3
11.	2	10,5

Şekil 25. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bağımsız çalışma yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

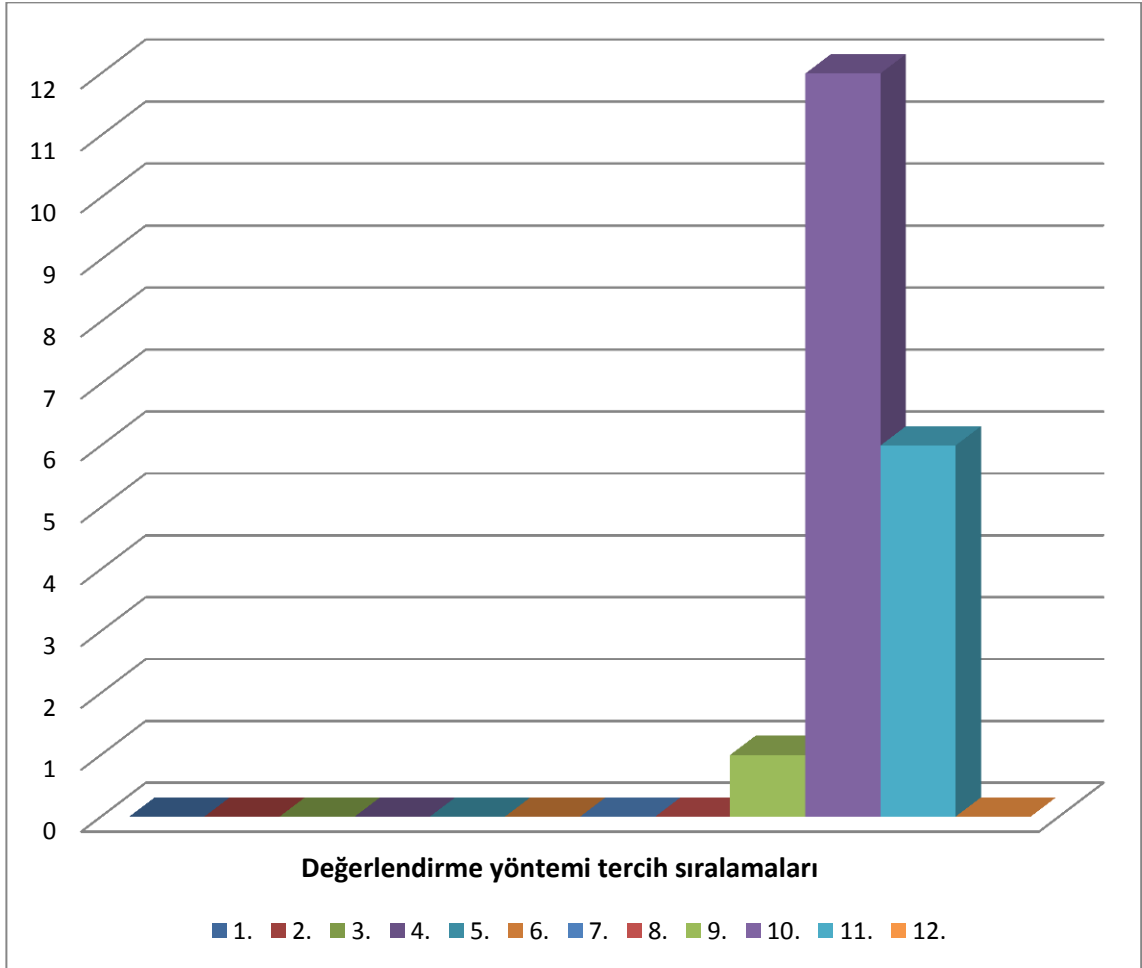
Tablo 39. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin soru - cevap yöntemini kullanma sıklıkları

Soru -Cevap Yöntemi ($\bar{x}$; 8,63±1,422)		
Tercih sırası	n	%
6.	1	5,3
7.	4	21,1
8.	4	21,1
9.	3	15,8
10.	6	31,6
11.	1	5,3

Şekil 26. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin soru - cevap yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 40. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin değerlendirme yöntemini kullanma sıklıkları

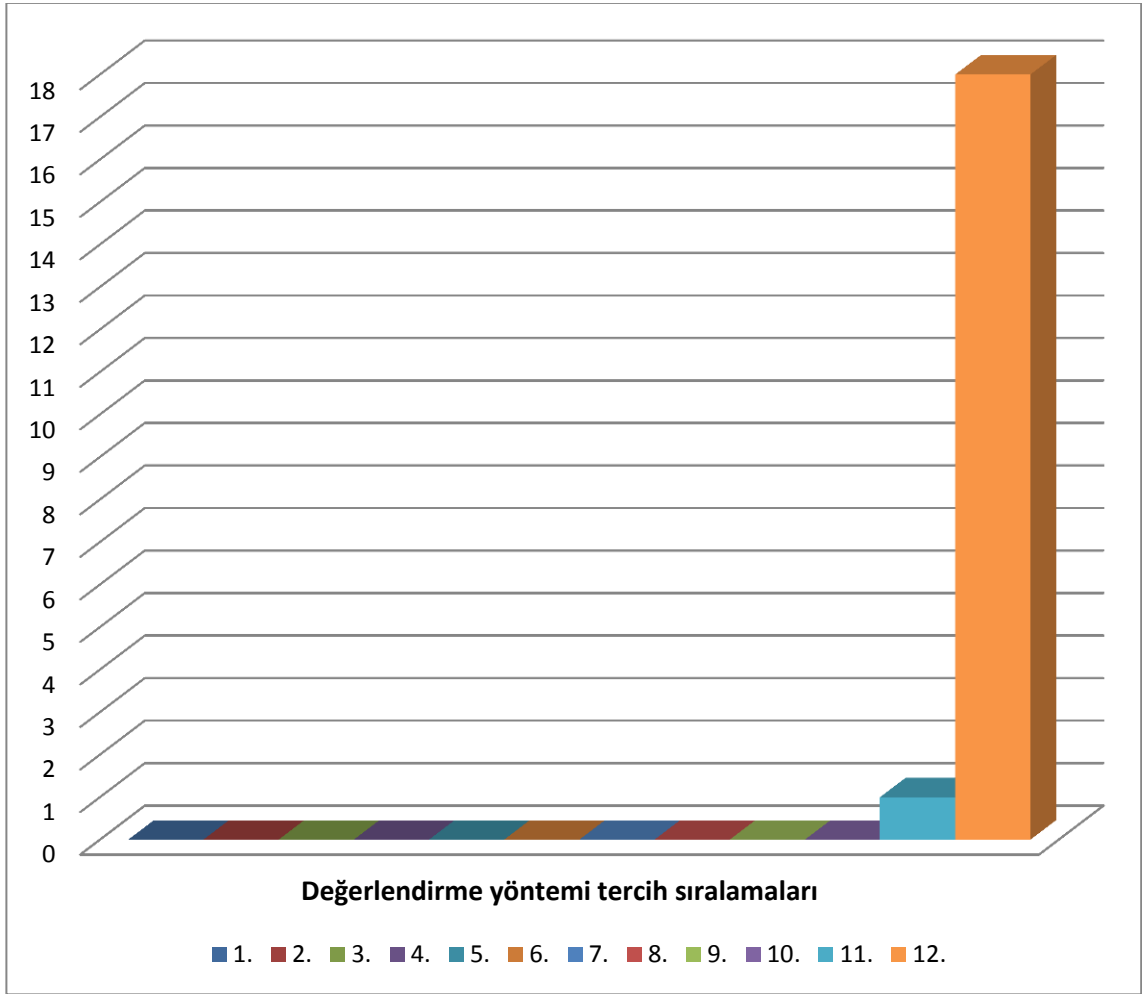
Değerlendirme Yöntemi (x; 10,26±,562)		
Tercih sırası	n	%
9.	1	5,3
10.	12	63,2
11.	6	31,6

Şekil 27. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin değerlendirme yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 41. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya yardımcı öğretim yöntemini kullanma sıklıkları

Medya Yardımlı Öğretim Yöntemi (x; 11,95±,229)		
Tercih sırası	n	%
11.	1	5,3
12.	18	94,7

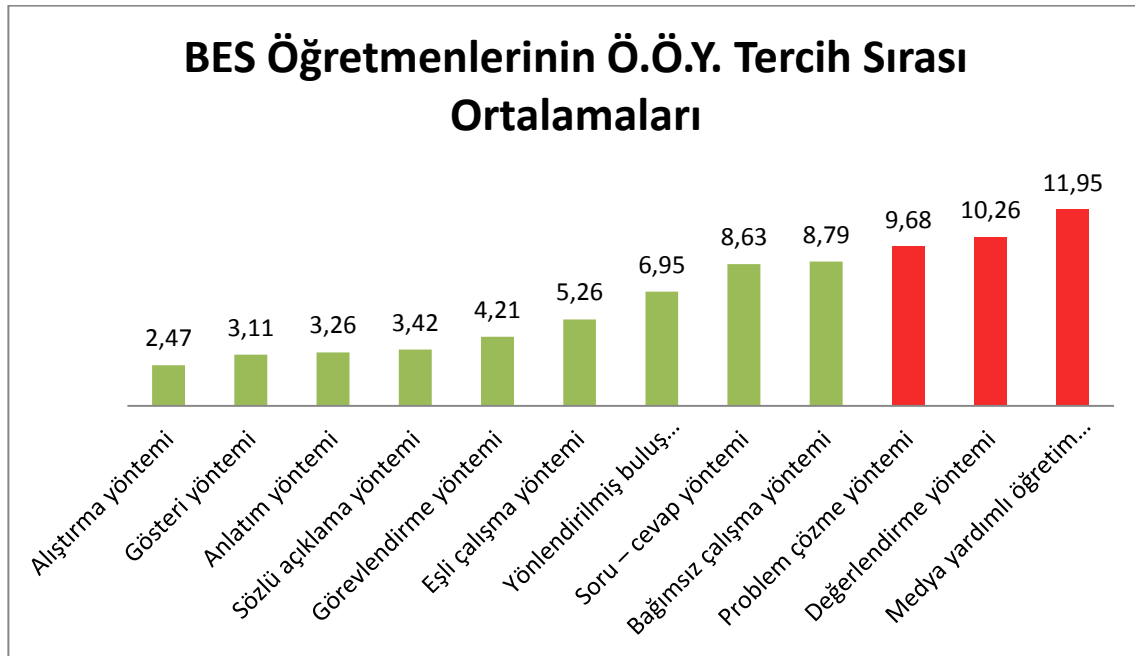
Şekil 28. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medya yardımcı öğretim yöntemini kullanma sıklıklarına ilişkin grafik

Tablo 42. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerini tercih etme sıraları ile bunların ortalamaları

Özel Öğretim Yöntemleri	Ort.	S.S.	Tercih sırası
Alıştırma yöntemi	2,47	±1,744	1.
Gösteri yöntemi	3,11	±1,941	2.
Anlatım yöntemi	3,26	±1,851	3.
Sözlü açıklama yöntemi	3,42	±1,346	4.
Görevlendirme yöntemi	4,21	±1,686	5.
Eşli çalışma yöntemi	5,26	±1,851	6.
Yönlendirilmiş buluş yöntemi	6,95	±1,079	7.
Soru – cevap yöntemi	8,63	±1,422	8.
Bağımsız çalışma yöntemi	8,79	±1,032	9.
Problem çözme yöntemi	9,68	±1,734	10.
Değerlendirme yöntemi	10,26	±,562	11.
Medya yardımcı öğretim yöntemi	11,95	±,229	12.

Şekil 29. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerini tercih etme sıraları ile bunların ortalamalarına ilişkin grafik

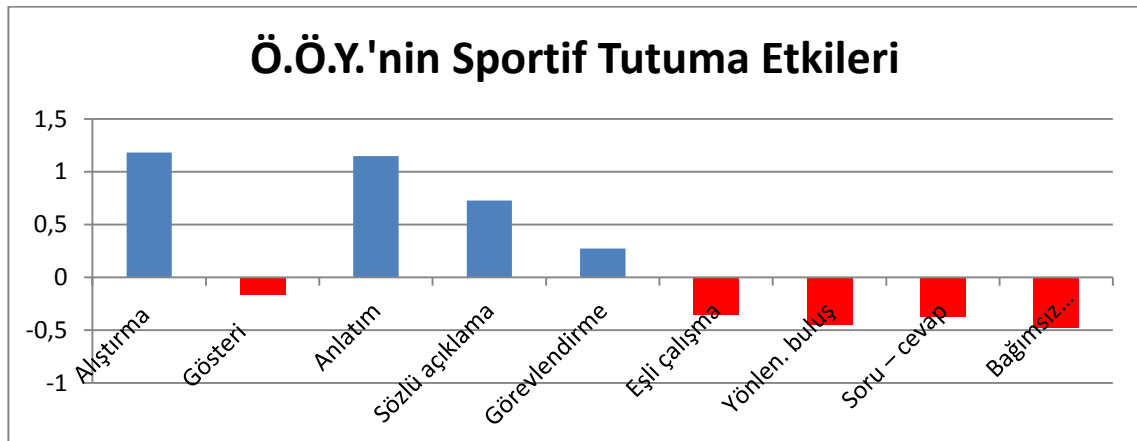
4.3.2. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimlerine ve spor alışkanlığı kazanımlarına etkileri

Tablo 43. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin spor alışkanlığı kazanımlarına etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi

Variable	b_i	$S(b_i)$	β	VIF	t	P
(Sabit)	-40,148	38,990			-1,030	,304
Alıştırma	-16,696	1,741	-1,182	4,9296	-9,587	,000*
Gösteri	2,128	1,620	,171	5,1632	1,313	,190
Anlatım	-15,773	1,904	-1,148	5,4347	-8,285	,000*
Sözlü açıklama	-13,390	2,011	-,728	4,5172	-6,658	,000*
Görevlendirme	-4,237	1,686	-,273	4,4929	-2,513	,012*
Eşli çalışma	5,120	1,567	,350	4,4538	3,267	,001*
Yönl. buluş	10,760	2,498	,455	4,4137	4,308	,000*
Soru – cevap	6,370	,839	,377	1,3134	7,591	,000*
Bağımsız çalışma	11,904	1,387	,478	1,3933	8,584	,000*
n=704	s=17,920	R=.673	R²=.453	(F=63,903, p=.000)		

* $P < .05$

Şekil 30. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin spor alışkanlığı kazanımlarına etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi grafiği

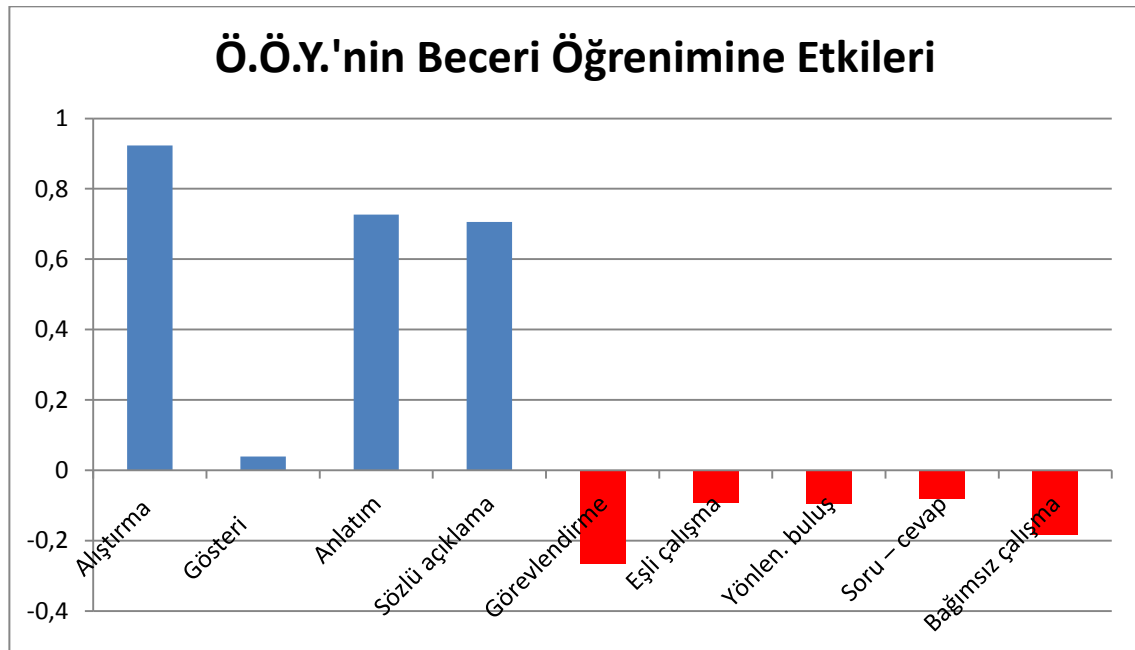

Tablo 44. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimlerine etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi

Variable	b_i	$S(b_i)$	β	VIF	t	P
(Sabit)	81,967	23,018	-	-	3,561	,000*
Alıştırma	-9,399	1,028	-,923	4,9296	-9,142	,000*
Gösteri	-,350	,957	-,039	5,1632	-,365	,715
Anlatım	-7,250	1,124	-,727	5,4347	-6,410	,000*
Sözlü açıklama	-9,362	1,187	-,706	4,5172	-7,885	,000*
Görevlendirme	2,971	,995	,265	4,4929	2,985	,003*
Eşli çalışma	,984	,925	,093	4,4538	1,064	,288
Yönl. buluş	1,625	1,474	,095	4,4137	1,102	,271
Soru – cevap	1,460	,819	,081	1,3134	1,784	,075
Bağımsız çalışma	2,229	,495	,183	1,3933	4,498	,000*
n=704	s=10,579	R=.796	R²=.634	(F=133,363, p=.000)		

* $P < .05$

Şekil 31. Beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimlerine etkilerinin incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi grafiği

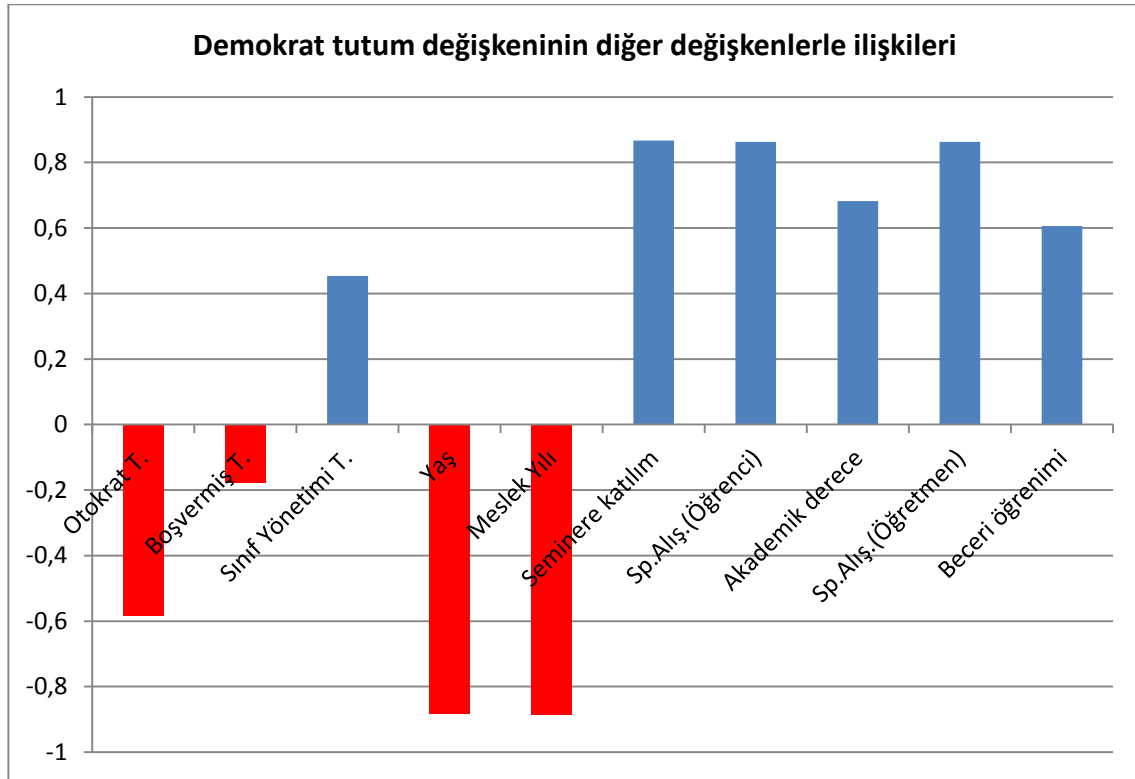

Tablo 45. Beden eğitimi öğretmenlerinin dersçi tutumlarının öğrencilerinin beceri öğrenimlerine ve spor alışkanlığı kazanımlarına etkilerinin incelendiği korelasyon analizi

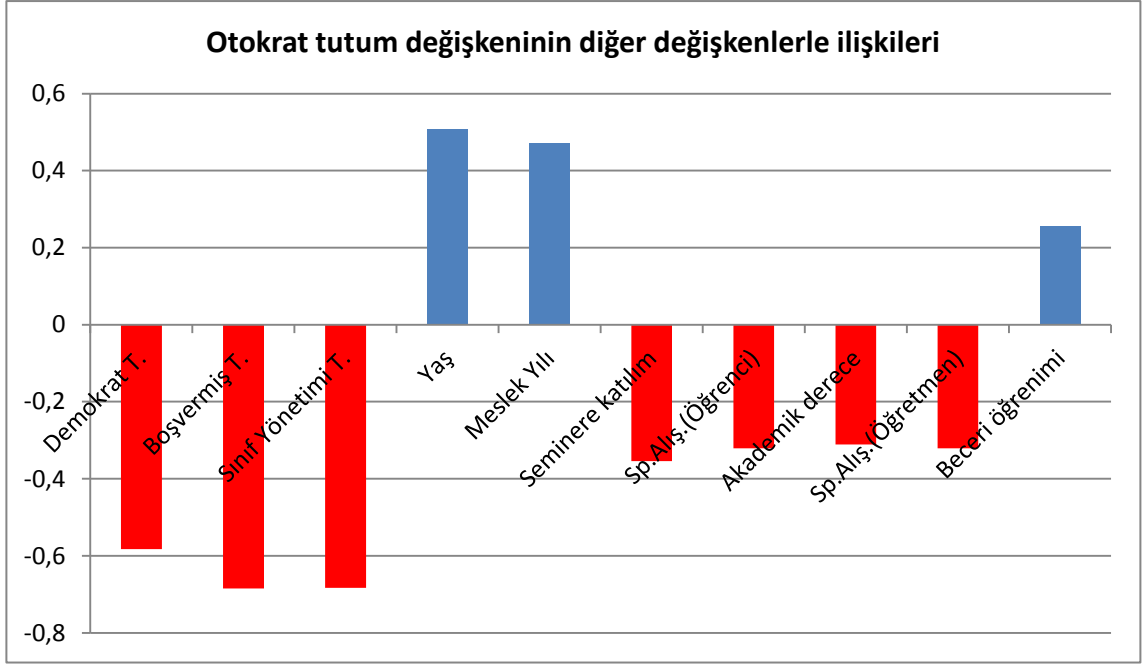
Öğretmenin;	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
(1) Demokrat tutum		-,583*	-,177*	,454*	-,884*	-,886*	,867*	,863*	,682*	,863*
(2) Otokrat tutum			-,685*	-,683*	,507*	,470*	-,354*	-,321	-,311*	-,321*
(3) Boşvermiş tutum				-,748*	,164**	,214**	-,337*	-,411*	-,239*	-,411*
(4) Sınıf yönetimi tutumu					-,383	-,430	,529**	,648*	,361*	,648*
(5) Yaşı						,982**	-,717*	-,868*	-,669*	-,868**
(6) Meslek yılı							-,730*	-,870*	-,693*	-,870**
(7) Seminer								,830*	,758**	,830**
(8) Spor alışkanlığı (öğrenci)									,109*	,451*
(9) Akademik derece										,721**
(10) Spor alışkanlığı (öğrt.)										
(11) Öğrenci beceri öğrenimi	,606**	,255*	-,848*	,786*	-,514**	-,551*	,648*	,684*	,349*	,567*

* $p < ,05$ ** $p < ,01$

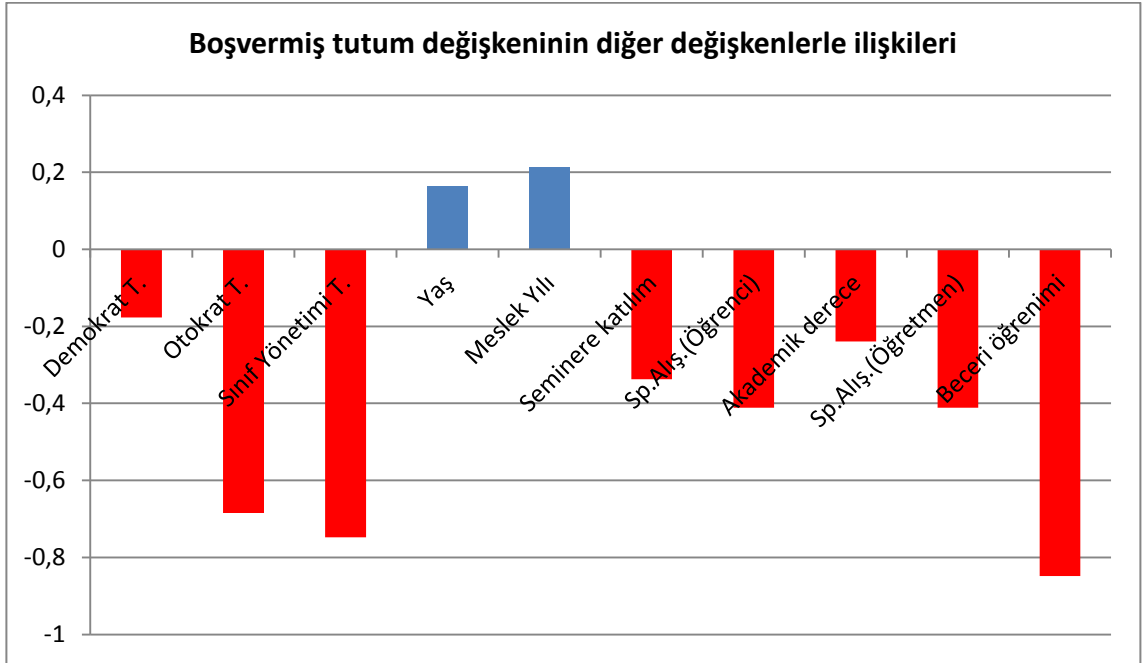
Şekil 32. Beden eğitimi öğretmenlerinin demokrat tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

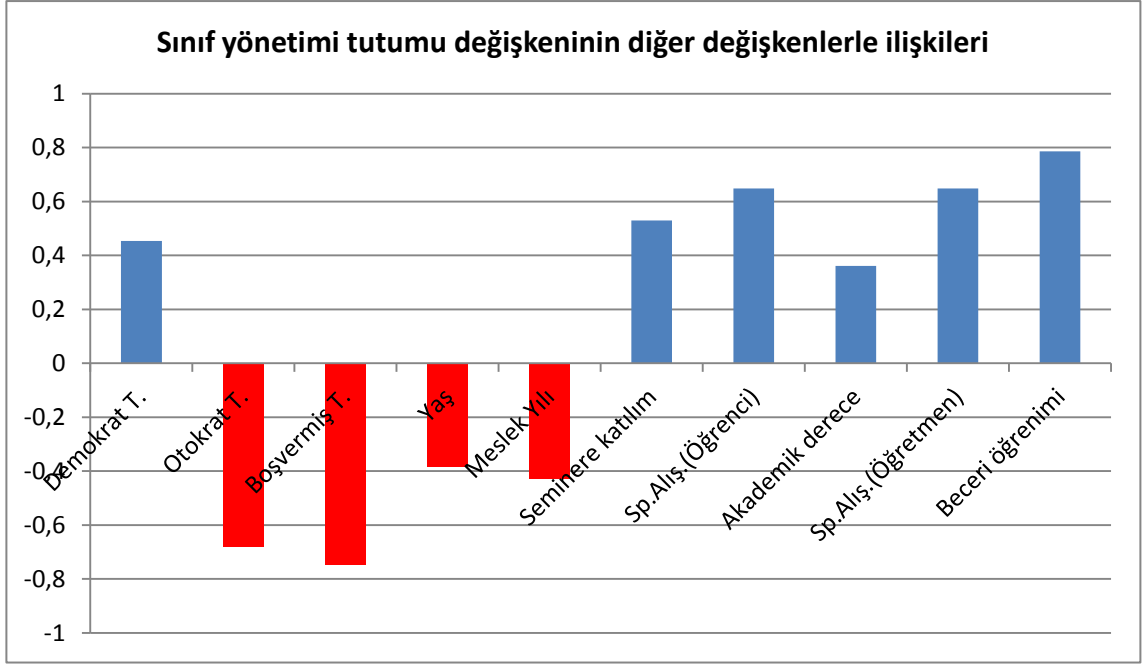
Şekil 33. Beden eğitimi öğretmenlerinin otokrat tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

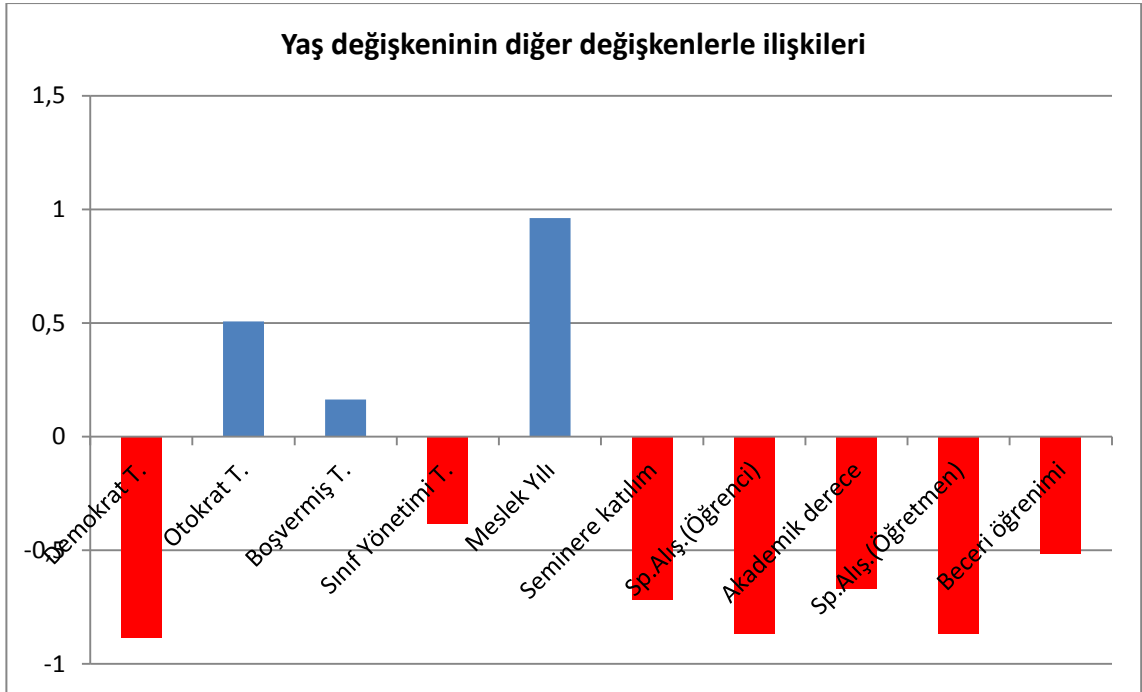
Şekil 34. Beden eğitimi öğretmenlerinin boşvermiş tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

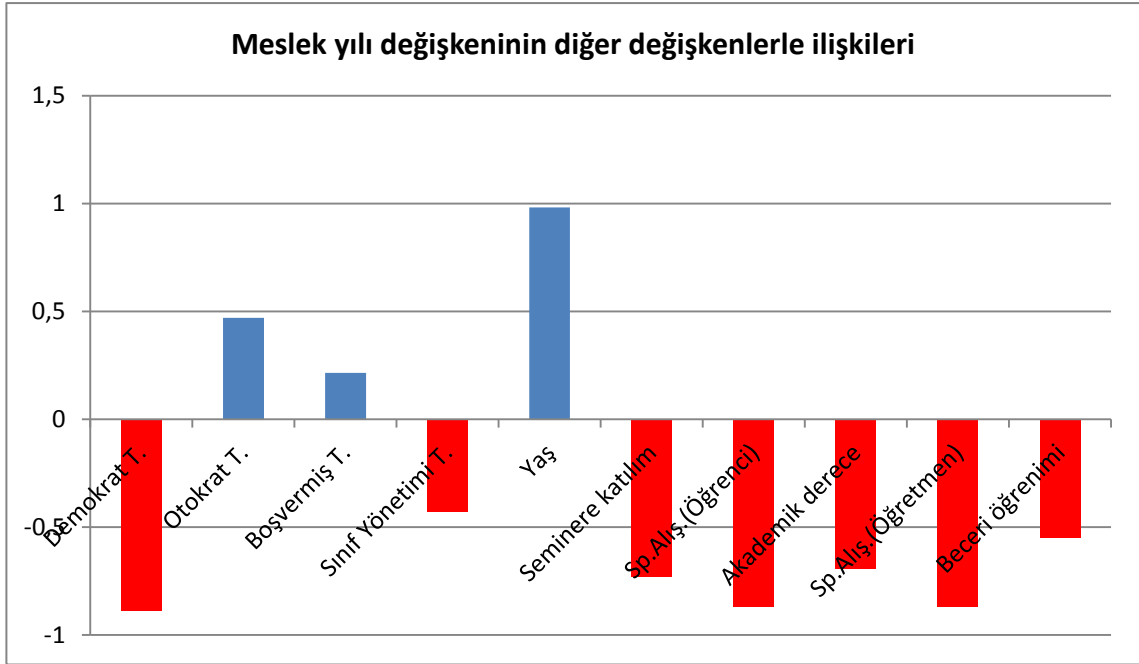
Şekil 35. Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi tutumu değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

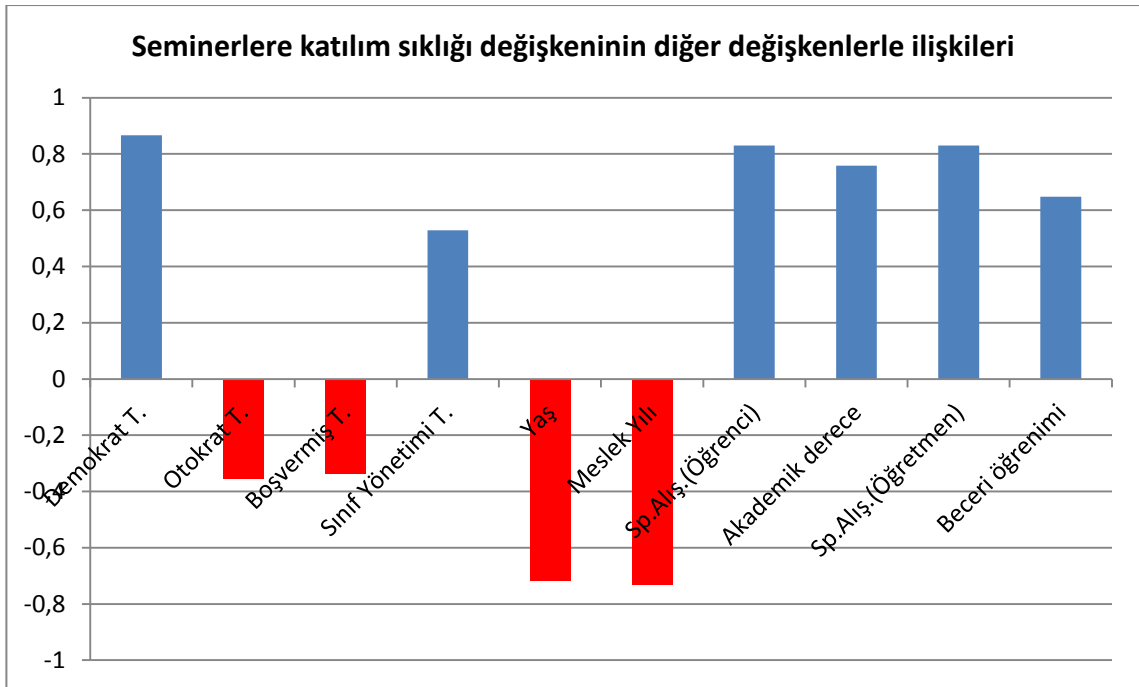
Şekil 36. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

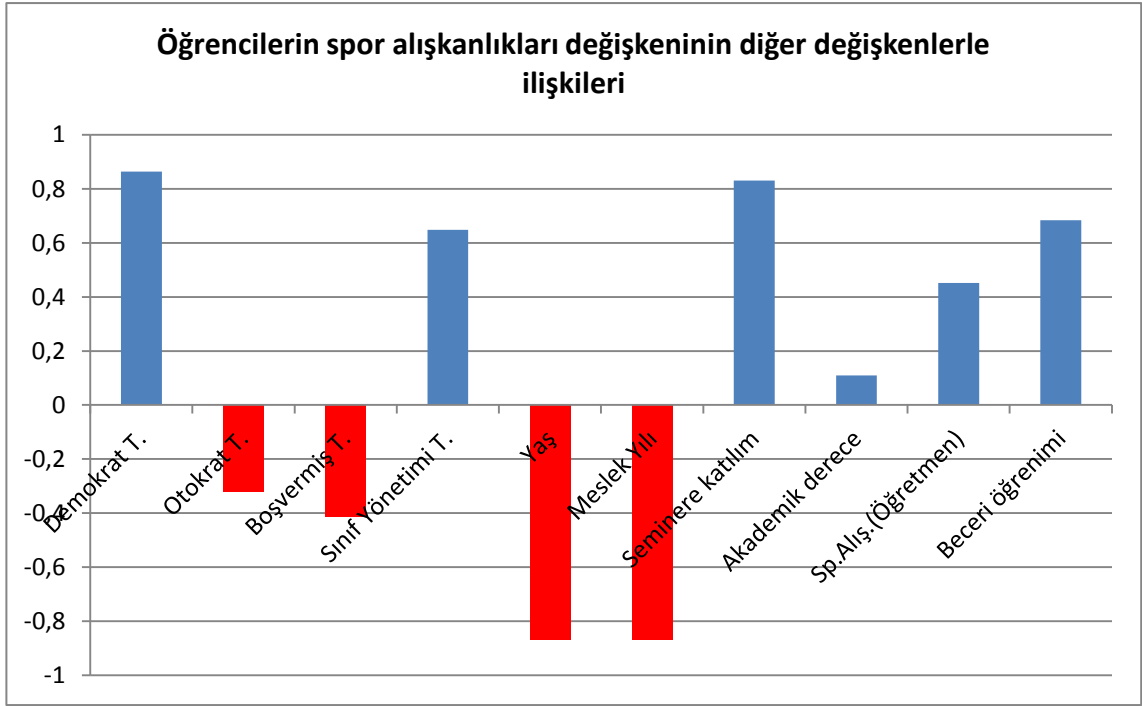
Şekil 37. Beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yılı değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

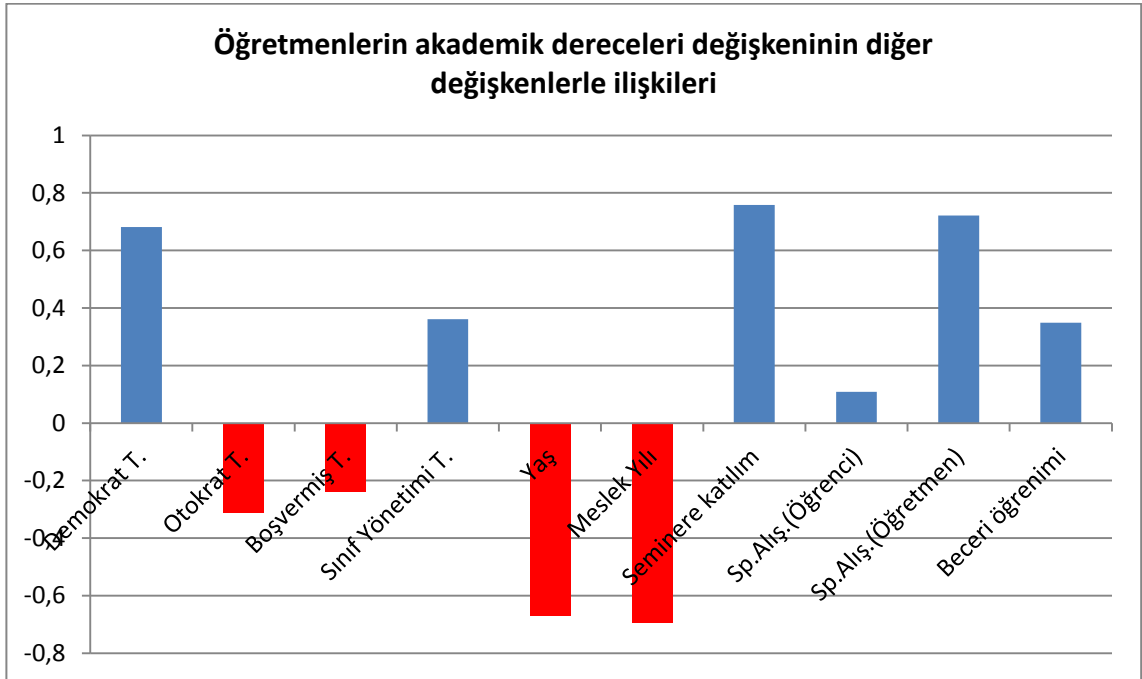
Şekil 38. Beden eğitimi öğretmenlerinin seminerlere katılım sıklığı değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

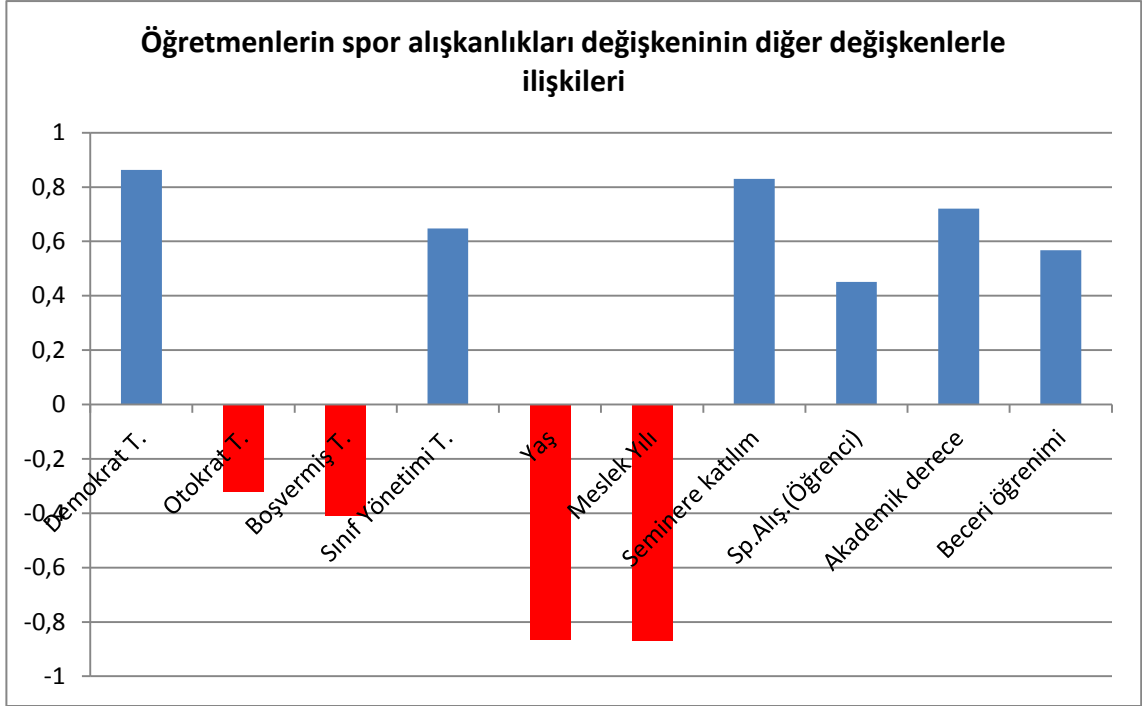
Şekil 39. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin spor alışkanlıkları değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

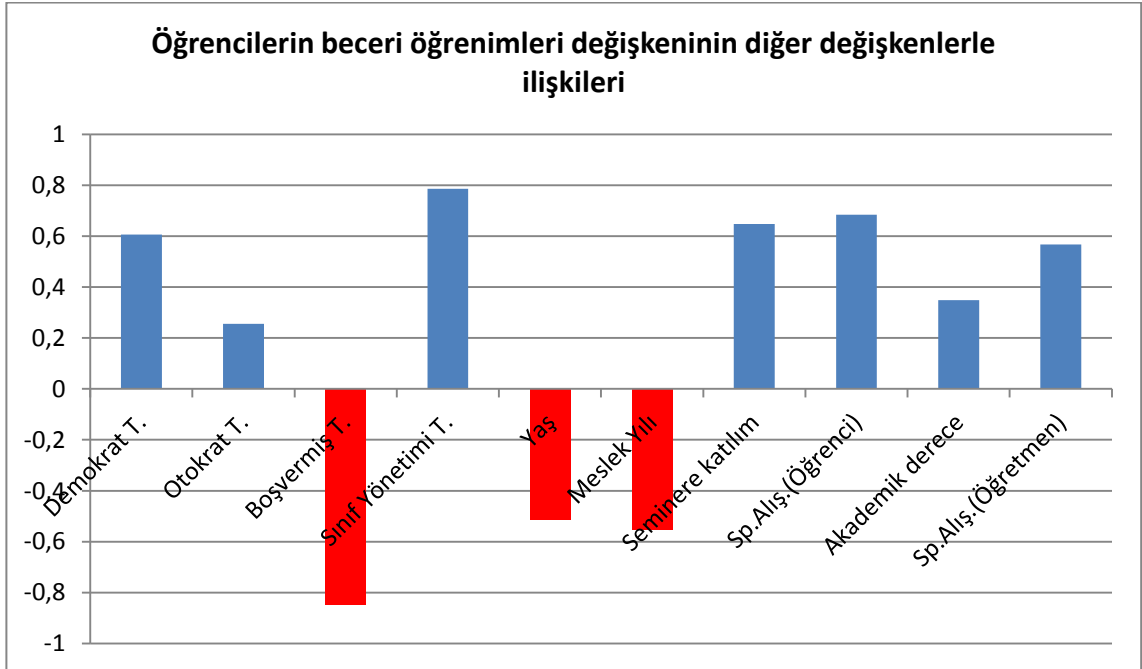
Şekil 40. Beden eğitimi öğretmenlerinin akademik dereceleri değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

Şekil 41. Beden eğitimi öğretmenlerinin spor alışkanlıkları değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

Şekil 42. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimleri değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine ilişkin grafik

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerindeki etkilerinin incelendiği bu çalışma, model beden eğitimi öğretmeni yaratabilme adına kilit noktalara temas etmeye çalışarak aynı zamanda öğrencilerin nasıl daha sağlıklı sürdürülebilir bir hayata kavuşabilecekleri konusunda bilgi vermektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin farklı değişkenlerine göre beceri öğretimlerine ilişkin sonuçları bize, lisansüstü eğitim mezunu kadın öğretmenlerin diğer öğretmenlere oranla daha başarılı olduklarını göstermektedir. Demokrat tutum ve sınıf yönetimi değişkenlerinin kadın beden eğitimi öğretmenlerinde diğer öğretmenlere göre daha anlamlı olması bu sonucu etkileyen en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Spor tesisi imkanına sahip öğretmenlerin daha demokrat tutum sergiledikleri, boşvermiş tutuma da tesis imkanı olmayan öğretmenlerden daha eğilimli oldukları görülmüştür. Bu durum spor tesisine sahip olan okullarda öğretmenin kendini derse daha çok motive ettiği ile açıklanabilir ve bu konu farklı bir çalışma konusu olarak diğer araştırmacılara yol gösterebilir.

35 yaşın altında olan öğretmenlerin beceri öğretimleri, demokrat tutumları ve sınıf yönetimi tutumları olumlu olarak anlamlı farklılık ifade ederken otokrat ve boşvermiş tutumların 46 yaş ve üzerinde daha sıklıkla görülmüştür. Diğer meslektaşlarına oranla daha az meslek yılına sahip öğretmenlerin sınıf yönetimi ile demokrat tutumlarında ve beceri öğretimlerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu durum genç öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerinin daha az olabileceği, öğretim tekniklerini uygulamada fiziksel özelliklerini daha iyi kullanabildikleri, bu durum ile de öğrenciye rol model olmaları ve öğrencilerle olan yaş farkının nispeten daha az olması ile açıklanabilir.

Araştırmacının TOYA yöntemi kullandığı öğrencilerin spor alışkanlığı

konusunda, TOYA yöntemi ile ders işleyemeyen öğrencilerden daha fazla spor alışkanlıkları kazandıkları görülmüştür. Ayrıca spor tesisi imkanına sahip okulların öğrencileri ile bu imkanın bulunmadığı okullardaki öğrencilerin spor alışkanlıkları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık olarak tesis imkanına sahip olan öğrencilerin diğerlerine oranla daha fazla spor alışkanlıkları kazandıklarını söyleyebiliriz. Araştırmacının seçtiği pilot okulların spor tesisine sahip olan okullar olduğunu da düşünürsek, daha sağlıklı bir spor ortamında yapılan nispeten daha kaliteli öğretim çalışmalarının öğrencilerin spor alışkanlıklarına olumlu etki ettiği ve bu durumun da daha sağlıklı nesiller yetişmesine fırsat sağlayabileceği gözlemlenmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin demokrat tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; otokrat tutum, boşvermiş tutum, yaş ve meslek yılı ile negatif; sınıf yönetimi tutumu, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları, öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları, öğretmenlerin akademik dereceleri ve öğrencilerin beceri öğrenimleri ile pozitif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Bu durum model beden eğitimi öğretmenin yüksek lisans yapmış, düzenli eğitim seminerlerine katılan ve ders saatleri dışında da spor yapma tutumunda olduğunu göstermiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin öğrencilerin beceri öğrenimlerine ve spor alışkanlığı kazanımlarına paralel etki gösterdiği ortaya konarak bu iki faktörün birbirini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ders ortamında beceriyi iyi öğrenen öğrenci bir sonraki beceriyi öğrenme de kendini pozitif yönde motive ediyor ve bu durum otomatikleştiği zaman da spor alışkanlığı kazanımları artmaktadır. Spor alışkanlığı artan öğrenci sosyal hayatında da spora yakınlaşıyor ve bu alışkanlığını kaybetmediği sürece daha sağlıklı bir ömür geçirebilme ihtimali de artmaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar, ilgili literatür taranarak alanda yapılan diğer çalışmalar ile karşılaştırılmıştır. Bulunan çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

Ünlü, 2005 yılında yaptığı çalışmasında beden eğitimi öğretmenlerinin en çok

tercih ettikleri öğretim yöntemi, öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin en çok tercih ettikleri ve en iyi sonuç alınan öğretim yönteminin gösteri yöntemi olduğunu vurgulamıştır. Medya yardımcı öğretim yöntemi ise en az tercih edilen öğretim yöntemi olmuştur. Öğretmenlerin en fazla gösteri yöntemini tercih etmelerinin sebebi gösteri yönteminin soyut bir takım bilgi ve kavramların sözcüklerle anlatılmasının güç olduğu durumlarda hem göze hem de kulağa hitap ettiğinden etkili bir yöntem olmasından kaynaklanabileceğini savunmuştur.

Büyükkaragöz ve Çivi'nin (1994) de belirttiği gibi gösteri yöntemi, daha çok duyu organlarını uyardığı ve öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çektiği için öğrenmeyi kolaylaştıran bir öğretim yöntemidir.

Ünlü'nün 2008 yılında yaptığı çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre sınıf yönetimi davranışları arasında anlamlı farklılıklar vardır. Bayan beden eğitimi öğretmenlerinin, erkek meslektaşlarına kıyasla sınıf yönetimi açısından daha olumlu davranışlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile sınıf yönetimi davranışları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin branşlarına göre sınıf yönetimi davranışları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bireysel ve takım sporları yapan beden eğitimi öğretmenlerinin puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim alıp almama değişkenine göre sınıf yönetimi davranışları ölçeğinden elde ettiği puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Özgül'ün 2009'da yaptığı çalışmada ise çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin öğretmenlik tutumları mesleki kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Aritmetik ortalamalara bakıldığında ise, 5 yıl ve daha az kıdeme sahip öğretmenler demokratik tutum boyutundan en yüksek puanı alırken, otokratik tutum boyutundan en düşük puanı almışlardır. 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenler otokratik tutum boyutundan en yüksek puanı alırken, boşvermiş tutum boyutundan en düşük puanı almışlardır. 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler boşvermiş tutum boyutundan en yüksek puanı alırken, demokratik tutum boyutundan en düşük puanı almışlardır. 5 yıl ve daha az kıdeme sahip öğretmenlerin meslekte yeni olmaları ve daha

az yıpranmış olmalarının öğretmenlik tutumlarında etkili olduğunun düşünülebileceğine vurgu yapmıştır.

Krause'un 2010 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yaptığı çalışmasında önce medya yardımlı öğretim yöntemi kullanarak karma metod uyguladığı öğrencilerin medya yardımlı öğretim verilmeden karma metod uygulanan öğrencilere oranla öz yeterliliklerini daha fazla sağladıkları görülmüş ve bunun da beden eğitimi derslerinde daha başarılı olmalarını sağlamıştır.

Bohler, 2011'de Amerika Birleşik Devletleri'nde yaptığı çalışmasında ise deney grubundaki 5.sınıf öğrencilerine taktiksel oyun yaklaşımı ile öğretim uyguladığı zaman beceri öğrenimleri ve beceriler arasındaki transferler ile yapısal gelişimlerinde aynı uygulamanın yapılmadığı eşdeğer grupla aralarında anlamlı farklılıklar ortaya koymuştur.

Williams'ın 2010'da Amerika Birleşik Devletleri'nde yaptığı karma eğitim veren okullardaki beden eğitimi derslerinde cinsiyet farkına göre beden eğitimi öğretmenin bulunmasını konu alan çalışmasında taktiksel oyun öğretimi uygulanan erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyal alanlarda daha fazla fiziksel aktivite yapabildiği bunun için de beceri öğrenimlerinde artış olduğu ve öğretmenin cinsiyeti aynı olan öğrenciye verdiği eğitimin kalitesinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışları ile kullandıkları özel öğretim yöntemlerinin, ortaöğretim öğrencilerinin beceri öğrenimleri ile spor alışkanlığı kazanımları üzerindeki etkilerinin incelendiği bu çalışmadan çıkan sonuçlar maddeler halinde sunulmuştur;

1. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin farklı değişkenlerine göre beceri öğretimlerine ilişkin sonuçlar;
  - a. Cinsiyet değişkeni açısından kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre beceri öğretimlerinde aritmetik ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülse de bu durum istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık belirtmemiştir.

- b. Akademik derece açısından yüksek lisans yapmış öğretmenlerin, lisans mezunu olan öğretmenlere oranla çok daha etkili beceri öğretimi yaptıkları ve bu durumun anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır.
  - c. Spor tesisi şartlarına açısından incelendiğinde ise bu imkanların öğretmenlerin beceri öğretimlerine katkısının olmadığı ve bu durumun anlamlı farklılık ifade etmediği saptanmıştır.
2. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin farklı değişkenlerine göre sınıf yönetimi tutumlarına ilişkin sonuçlar;
- a. Cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
  - b. Akademik derece değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
  - c. Spor tesisi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
3. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin farklı değişkenlerine göre öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımlarına ilişkin sonuçlar;
- a. Cinsiyet farkı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
  - b. Akademik derece açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
  - c. Spor tesisi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

bulunmamıştır.

4. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders içi tutum ve davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesine ilişkin sonuçlar;
  - a. Öğretmenlik tutumlarına bakıldığı zaman kadın öğretmenlerin daha demokrat tutumda oldukları, erkeklerin ise daha otokrat tutum sergiledikleri görülmüş fakat bu durum anlamlı bir farklılık ifade etmemiştir.
  - b. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere oranla demokrat tutumu daha çok benimsedikleri görülmüştür ve bu durum istatistiksel olarak da anlamlı farklılık ifade etmiştir. Otokrat ve boşvermiş tutumların ise akademik derece ile anlamlı farklılık içeren bir ilişkisi olmadığı görülmüştür.
  - c. Spor tesisi imkanına sahip öğretmenlerin daha demokrat tutum sergiledikleri, boşvermiş tutuma da tesis imkanı olmayan öğretmenlerden daha eğilimli oldukları görülmüş fakat bu durum anlamlı bir farklılık ifade etmemiştir.
5. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşlarının farklı değişkenlerine göre ilişkilerine ilişkin sonuçlar;
  - a. 35 yaşın altında olan öğretmenlerin beceri öğretimleri, demokrat tutumları ve sınıf yönetimi tutumları olumlu olarak anlamlı farklılık ifade ederken otokrat ve boş vermiş tutumların 46 yaş ve üzerinde daha sıklıkla görüldüğü belirtilmiştir. Öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ile de bir ilişkisi olduğu görülmemiştir.
  - b. Diğer meslektaşlarına oranla daha az meslek yılına sahip öğretmenlerin sınıf yönetimi ile demokrat tutumlarında ve beceri

öğretimlerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

6. Öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ile öğretmenlerinin bazı değişkenlerine ilişkisine ilişkin sonuçlar;
  - a. Öğretmenlerin cinsiyet farklılıkları ile öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
  - b. Araştırmacının TOYA yöntemi kullandığı öğrencilerin spor alışkanlığı konusunda, TOYA yöntemi ile ders işleyemeyen öğrencilerden daha fazla spor alışkanlıkları kazandıkları görülmüştür.
  - c. Spor tesisi imkanına sahip okulların öğrencileri ile bu imkanın bulunmadığı okullardaki öğrencilerin spor alışkanlıkları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık olarak tesis imkanına sahip olan öğrencilerin diğerlerine oranla daha fazla spor alışkanlıkları kazandıklarını söyleyebiliriz.
7. Öğrencilerin beceri öğrenimleri ile öğretmenlerinin bazı değişkenlerine ilişkisine ilişkin sonuçlar;
  - a. Öğrencilerin beceri öğrenimlerinde, öğretmenlerin cinsiyetinin rolü olduğu anlamlı bir farklılık yaratmamıştır.
  - b. TOYA ile öğretim yöntemi uygulanan öğrencilerin beceri öğrenimleri bu uygulama yapılmayan öğrencilerin beceri öğrenimlerinden çok daha başarılı olduğu görülmüş ve bu durum istatistiksel olarak da anlamlı bir farklılık ifade etmiştir.
  - c. Öğrencilerin beceri öğrenimlerinde, okullarındaki spor tesisi imkanlarının rolü olmadığı ve bu durumun anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir.
8. Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde beceri öğretimi sırasında sıklıkla tercih ettiği özel öğretim yöntemlerinin ise sırasıyla; alıştırma, gösteri,

anlatım, sözlü açıklama ve görevlendirme yöntemlerinin olduğu, diğer özel öğretim yöntemlerinin ise öğretmenler tarafından daha az kullanıldığı görülmüştür.

9. Araştırmada elde edilen verilere ilişkin değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkilerine bakıldığında ise;
  - a. Beden eğitimi öğretmenlerinin demokrat tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; otokrat tutum, boşvermiş tutum, yaş ve meslek yılı ile negatif; sınıf yönetimi tutumu, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları, öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları, öğretmenlerin akademik dereceleri ve öğrencilerin beceri öğrenimleri ile pozitif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
  - b. Beden eğitimi öğretmenlerinin otokrat tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, boşvermiş tutum, sınıf yönetimi tutumu, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı, öğretmenlerin akademik dereceleri, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ve öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları ile negatif; yaş, meslek yılı ve öğrencilerin beceri öğrenimleri ile pozitif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
  - c. Beden eğitimi öğretmenlerinin boşvermiş tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, otokrat tutum, sınıf yönetimi tutumu, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı, öğretmenlerin akademik dereceleri, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ve öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları ile negatif; yaş ve meslek yılı ile pozitif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
  - d. Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi tutum değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı, öğretmenlerin akademik dereceleri, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ve öğretmenlerin düzenli spor yapma

- durumları ile pozitif; yaş, boşvermiş tutum, otokrat tutum ve meslek yılı ile negatif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
- e. Beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı, öğretmenlerin akademik dereceleri, sınıf yönetimi tutumu, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ve öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları ile negatif; boşvermiş tutum, otokrat tutum ve meslek yılı ile pozitif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
- f. Beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yılı değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı, öğretmenlerin akademik dereceleri, sınıf yönetimi tutumu, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ve öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları ile negatif; boşvermiş tutum, otokrat tutum ve yaş ile pozitif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
- g. Beden eğitimi öğretmenlerinin seminerlere katılma sıklığı değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin akademik dereceleri, sınıf yönetimi tutumu, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ve öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları ile pozitif; boşvermiş tutum, otokrat tutum, meslek yılı ve yaş ile negatif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
- h. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin spor alışkanlığı kazanımları değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin akademik dereceleri, sınıf yönetimi tutumu, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı ve öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları ile pozitif; boşvermiş tutum, otokrat tutum, meslek yılı ve yaş ile negatif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.
- i. Beden eğitimi öğretmenlerinin düzenli spor yapma durumları

değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin akademik dereceleri, sınıf yönetimi tutumu, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı ve öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ile pozitif; boşvermiş tutum, otokrat tutum, meslek yılı ve yaş ile negatif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

j. Beden eğitimi öğretmenlerinin akademik dereceleri değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları, sınıf yönetimi tutumu, öğrencilerin beceri öğrenimleri, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı ve öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ile pozitif; boşvermiş tutum, otokrat tutum, meslek yılı ve yaş ile negatif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

k. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinin beceri öğrenimleri değişkeni ile diğer değişkenlerinin ilişkilerine bakıldığında; demokrat tutum, öğretmenlerin düzenli spor yapma durumları, sınıf yönetimi tutumu, öğretmenlerin akademik dereceleri, öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığı ve öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımları ile pozitif; boşvermiş tutum, otokrat tutum, meslek yılı ve yaş ile negatif ilişki içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

10. Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları özel öğretim yöntemlerinden, alıştırma, gösteri, anlatım ve sözlü açıklama yöntemleri öğrencilerin beceri öğrenimlerine olumlu etki yaparken, diğer öğretim yöntemlerinin diğerleri kadar olumlu etki yaratmadığı yapılan istatistiksel analizler sonucu ortaya konmuştur.

11. Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları özel öğretim yöntemlerinden, alıştırma, görevlendirme, anlatım ve sözlü açıklama yöntemleri öğrencilerin spor alışkanlığı kazanımlarına olumlu etki yaparken, diğer öğretim yöntemlerinin diğerleri kadar olumlu etki yaratmadığı yapılan istatistiksel analizler sonucu ortaya konmuştur.

12. Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları özel öğretim

yöntemlerinin öğrencilerin beceri öğrenimlerine ve spor alışkanlığı kazanımlarına paralel etki gösterdiği ortaya konarak bu iki faktörün birbirini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar yorumlanarak gerek beden eğitimi ve spor öğretmenleri yani uygulamacılar gerekse de araştırmacılar için öneriler belirlenmiştir. Uygulamacılara sunulacak önerilerin en önemlileri düzenli olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu gelişim seminerlerine katılmaları, düzenli spor yapmaları, yüksek lisans eğitimine önem vermeleri ve derslerde demokrat tutum sergilemeleridir. Araştırmacılara sunulacak öneriler ise spor tesisine sahip olan okullarda öğretmenin kendini derse daha çok motive ettiği ile açıklanabilen fakat üzerine çalışılmamış bir konu gibi çalışmanın eksik kalan kısımları üzerine çalışmalar yapmaları üzerine olacaktır.

Sonuç olarak model beden eğitimi ve spor öğretmeni yaratarak çok daha sağlıklı nesiller yetiştirebileceğimizi tekrar hatırlatan çalışmanın beden eğitimi ve spor bilimine katkı sağlaması beklenmektedir.

6. KAYNAKÇA

- Abalı, A. (1974). *Gençlik ve Spor*, Ankara: GSB Yayını.
- Açıkada, C. Ergen, E. (1990). *Bilim ve Spor*. Ankara: Büro Tek Ofset Matbaacılık, s.8-10.
- Akkutay, Ü. (1984). *Enderun Mektebi*, Gazi Üniversitesi Basımevi. Ankara.
- Aksoy, C. (1999). *Beden Eğitimi ve Sporun Eğitime Etkisi*, Malatya İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Alpar, R. (2001). *Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik*. Nobel Yayınları, Ankara.
- Amman MT. (2005). *Kadın ve Spor*. Marpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Aracı, H. (2001). *Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*, 3.Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Yayın No: 222.
- Arkonaç, S. A. (1998). *Sosyal Psikoloji*. Alfa Basım, İstanbul.
- Atabaioglu, C. (1985). *Milli Olimpiyat Komitesi, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* s.2190.
- Bağırhan, T. (1992). Okul sporu için bir çerçeve yetişek (müfredat) tasarımı. *Spor Bilimleri Dergisi*. 3, 4, 14 – 24.
- Balcıoğlu, B. Özbek, A., Sungur, N., Sivrikaya, K. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Değer Sistemleri ve Problem Çözmedeki Yeterliliklerinin İncelenmesi*, 3. *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu Kitabı*, 13, Bursa.
- Ballinger, D. A. (1993). Becoming an Effective Physical Educator. *Physical Educator*, 50 (1), 13–19.
- Başaran, İ. E. (1991). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Başoğlu, B. (1995). “Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma”, Gazi

- Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Baykul, Y. (1999). *İlköğretimde Ölçme ve Değerlendirme*. s.9, 29 – 45, Ankara.
- Bilge, N. (1989). *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi*, 1. baskı, Ankara: Kültür bakanlığı yayınları.
- Bilgin, H. (1996). “Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi”, *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bilir, P. (1987). Ankara da Bulunan Spor Kulüpleri Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.
- Bohler, R. H. (2011). “Fifth-Grade Students’ Tactical Understanding, Decisionmaking And Transfer Of Knowledge In A Tactical Games Model Net/Wall Sampling Unit” *ProQuest Dissertations and Theses; ProQuest Dissertations & Theses (PQDT)*, University of Massachusetts, USA.
- Bunker, D. & Thorpe, R. (1982). A model for the teaching of games in secondary schools. *The Bulletin of Physical Education*, 18(1), 5-8.
- Büyükkaragöz, S. Çivi, C. (1994). Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama. 10. Baskı. Konya: Atlas Kitabevi,: 69.
- Clark, L.H. Starr, I.S. (1981). *Secondary and Middle School Teaching Method*. New York, USA: MacMillan Publishing Company, s.25.
- Çamlıyer, H., Çamlıyer, HÜ. (1997). *Eğitim Bütünlüğü İçinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun*, İzmir: Can Ofset.
- Çapan, M.Ş. (1999). *Türk Sporunda Selim Sırrı Tarcan*, Ünyay basımevi 1. baskı. Muğla.
- Çelenk, S., Tertemiz, I., Kalaycı, N. (2000). *İlköğretim Programları ve Gelişmeler* Nobel Yay. Dağ. Ankara.
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1988.

- Çöndü, A. (1999). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 97.
- Demirel, Ö. (1997). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Gelistirme*. Ankara: Usem Yayınları, 136-137.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.72.
- Demirhan, G. (2002). Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak, *Çağdas Eğitim Dergisi*, 288: 7-13.
- Demirhan, G. (2003). Dünyada Beden Eğitimi Öğretmeni Yetistirme, *Çağdas Eğitim Dergisi*, 300: 13 – 22.
- Demirhan, G. (2006). *Spor Eğitiminin Temelleri*, Ankara: Bağırğan Yayımevi, s.32.
- Demirhan, G., Açıkada, C., Altay, F. (2001). Students Perceptions of Physical Education Teacher Qualities, *Journal of the International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport and Dance*, XXXVII; 3:16-18.
- DFE (1995). Physical education in national curriculum, England and Wales. *Department for Education*. London: HMSO.
- Erkal, M. (1982). *Sosyolojik Açıdan Spor*, İstanbul, s. 112.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Alkım Yayınevi, 168, Ankara.
- Fink, J., Siedentop, D. (1989). The development of routines, rules, and expectations at the start of the school year. *Journal of Teaching in Physical Education*, 8, 198-212.
- Griffin, L. L., Mitchell, S. A., Oslin, J. L. (1997). *Teaching sport concepts and skills: A tactical games approach*. Human Kinetics. Champaign, IL, USA.
- Grossman, H. (1990). *Trouble-free Teaching: Solutions to Behaviors Problems in the Classroom*. Mountain View, CA: Mayfield.
- Grössing, S. (1993). *Bewegungscultur und Bewegungserziehung* Verlag Kari Hofmann Schorndorf.

- Gülüm, V. (2008). Adana ilindeki beden eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan beden eğitimi öğretim programına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Harmandar, İ. H. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*.1.baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Harrison, J. M., Blackmore, C. L. (1992). *Instuctional Strategies For Secondary School Physical Education*. Dubuque: Wm. C. Brown Publishers.
- Harrison, M. J., & C. L. Blakemore. (1992). *Instructional Strategies for Secondary School Physical Education*. Dubuque: Wm. C. Brown Publishers
- Hoşgörür, V. (2002). “ İletişim”, Z. Kaya (Editör), *Sınıf Yönetimi*, (s. 65 – 89). Ankara: PegemA Yayıncılık
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Arastırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Y.K. (1989). *İnsan Yetistirme Düzenimize Yeni Bir Bakış: Eğitimde Model Arayışı*, Ankara: Bilim Yayınları, s.61.
- Kemertaş, İ. (1999). *Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme”*, İstanbul: Birsen Yayınevi, s.185.
- Keske, G. (2007). İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve karşılaştıkları sorunlar (Gaziantep ili örneği), Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Kounin, J.S. (1970). *Discipline and Group Management in Classrooms*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Krause, Jennifer M. (2010). “The impact of physical education student teaching experiences on technology integration self-efficacy” *ProQuest Dissertations and Theses*; ProQuest Dissertations & Theses (PQDT), University of Virginia, ABD.

- Kurz D. (1998). "School sport in North Rhine-Westphalia. The educational principle behind the revision of the guidelines and curriculum.". *Sportunterricht* Vol. 47 No. 4 pp. 141-147
- Küçükahmet, L. (1983). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. 2. Baskı. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:124, s.35.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Alkım Yayınevi.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, Ankara: Nobel Yayınları, s.72-73.
- Lumkin, A. (1990). *Physical Education and Sport: A Contemporary Introduction*. St. Luis, Toronto, Boston, Los Altos: Times Mirror/Mosby College Publishing.
- Lumpkin, A. (1990). *Physical Education and Sport: A Contemporary Introduction*, St. Louis: Times Mirror/ Mosby College Publishing.
- Malin, A., Linnakyla, P. (2001). "Multilevel modeling in repeated measures of the quality of Finnish school life", *Scandinavian Journal of Educational Research*, 45(2), 145-166.
- Marzano, R. J., Marzano, J. S., Pickering, D. J. (2003). *Classroom Management that Works: Research-Based Strategies for Every Teacher*. Virginia USA: Association for Supervision and Curriculum Development Alexandria.
- McNeil, J. D. (1985). *Curriculum, A Comprehensive Introduction*. Boston, Toronto: Little, Brown and Company.
- MEB. (1994). *İlköğretim Kurumları Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Talimatı*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2001a). *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*, Manisa: MEB Yayınları.
- MEB. (2001b). *Çağdas Öğretmen Profili*, MEB:EARGED. Ankara: ME Basımevi, 2001.

- MEGSB (1987). 2 Ağustos tarih 2240 sayılı tebliğler dergisi.
- Nebioğlu, D. (2004). *Beden Eğitimi Dersi (Genel Esasları, Planlaması ve Denetimi)*, 2. Baskı. Bursa: Alp Yayınevi.
- Nebioğlu, D. (2004). *Beden Eğitimi Dersi (Genel Esasları, Planlaması ve Denetimi)*. 2. Baskı. Bursa: Alp Yayınevi.
- Oğuzkan, F.A. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Emel Matbaacılık, s.166.
- Orhun, A. (1991). *Türk-Alman Diyalogunda Spor Felsefesi Sempozyumu*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Özalp, R, Atanal A. (1977). *Türk Milli Eğitim Sisteminde Düzenleme Teşkilatı*, MEB Yayını, İstanbul, s.98.
- Özgül, E. (2009). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri İle Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Uşak Örneği), *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Bolu.
- Özkan, H. (1999). Türkiye’de beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirmek için bir model. *Yayınlanmamış doktora tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özmen, Ö. (1999). *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni*, Ankara, Bağırhan Yayınevi, 2. Baskı.
- Peron, J. (1995). Discipline Techniques Used by Secondary School Physical Education Teachers. *Master of Arts (Education)*. Department of Physical Education, Faculty of Education, McGill University.
- Popham, J. W. (2000). *Modern Educational Measurement*, Needham, Allyn and Bacon.
- Safran, M. (1997). *Tarih Öğretimi ve Çağdas Müfredat Teorileri*. 12. Türk Tarih Kongresi. Ankara, 1997: 20
- Sarı, M. (2007). “Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük Ve Yüksek “Okul Yaşam Kalitesi”Ne Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma”, *Doktora Tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Adana.

- Sartori, M.A.H. (2001). “The relationships among student membership in group quality of school life, sense of belongingness and selected performance factors”, *Doktora Tezi*, Sam Houston University, The Faculty Of The Department Of Educational Leadership and Counseling, Huntsville.
- Sözer, E. (1998). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:50, 82-83
- Suhomlinski, V. (1995). *Eğitim Üzerine*, İstanbul: Sorun Yayınları, s.55.
- T. C. Milli Eğitim Bakanlığı – MEB. (1988). *İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Tabachnick, B. G. Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics*(3. Ed.). New York: Harpercollins College Publishers.
- Tamer, K. Pular, A. (2001). *Beden Eğitimi Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Ada Matbaacılık Ltd. Sti., 3.
- Tamer, K., Pular, A. (2001). *Beden Eğitimi Sporda Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Ada Matbaacılık Ltd. Sti.
- Tezcan, M. (1982). Atatürk ve Spor, *Eğitim Bilim Dergisi*, sayı:40: 19-21.
- Tezcan, M. (1988). *Eğitim Sosyolojisi (5. Basım)*, Ankara: Bilim Yayınları.
- Ünlü, H. (2005). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri (Aksaray ve Kırşehir Örneği). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünlü, H. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri ve sınıf yönetimi davranışları, *Doktora tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Üstündağ, N. (2001). “Müfredat Labaratuvar Okullarında Görev Yapan Yönetici Ve Öğretmenlerin Bilgisayar Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara

Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Williams, M. S. (2010). “Physical Activity Levels In Coed And Same-Sex Physical Education Using The Tactical Games Model” *ProQuest Dissertations and Theses*; ProQuest Dissertations & Theses (PQDT), University of Utah, USA.

Yakupoğlu, S. (1996). “Kapalı ve açık beceri gerektiren bireysel sportlardaki kişilik özelliklerinin araştırılması). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi, Mersin.

Yakupoğlu, S. (1996). Kapalı ve açık beceri gerektiren bireysel sportlardaki kişilik özelliklerinin araştırılması, *Yüksek lisans tezi*, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin.

Yalçın, H. (1995). *Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı*, Ankara: Gürlar Ofset, s.89.

Yavaş, M. İlhan, A. (1997). *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*, 2.baskı, Bursa, Melisa Basım.

6.1. İnternet Kaynakları

Güçlü, M. (2001). *Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Türkiye’de Beden Eğitimi ve Sporun Gelişimi*, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Dergisi, sayı 150, Erişim: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/guclu.htm>, Erişim Tarihi: 24.11.201

7. EKLER

7.1. Çalışma izin belgesi

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

20 Aralık 2011

Sayı : B.08.4.MEM.4.48.00.05.355.99.00.00/ 30764
Konu : Anket Çalışması

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi Halil Evren ŞENTÜRK'ün "**Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ders İçi Tutum ve Davranışları ile Kullandıkları Özel Öğretim Yöntemlerinin, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beceri Öğrenimleri ile Spor Aışkanlığı Kazanımları Üzerine Etkilerinin Araştırılması**" konulu tez çalışması kapsamında hazırlanan ders içi gözlem, ölçme, değerlendirme ve anket formlarını 01/12/2011-20/12/2011 tarihleri arasında ekli listede belirtilen okullarda uygulaması ile ilgili Muğla Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 08/12/2011 tarih ve 10679 sayılı yazısı ile ekleri ve Araştırma Değerlendirme Formu ilişikte sunulmuştur.

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi Halil Evren ŞENTÜRK'ün "**Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ders İçi Tutum ve Davranışları ile Kullandıkları Özel Öğretim Yöntemlerinin, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beceri Öğrenimleri ile Spor Aışkanlığı Kazanımları Üzerine Etkilerinin Araştırılması**" konulu tez çalışması kapsamında hazırlanan ders içi gözlem, ölçme, değerlendirme ve anket formlarını 01/12/2011-20/12/2011 tarihleri arasında ekli listede belirtilen okullarda **eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla Okul Müdürünün uygun görmesi halinde ve uygun göreceği saatlerde, ilgi Yönergenin 13. maddesinde belirtilen esaslar dikkate alınmak kaydıyla** uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Gürbüz KARABULUT
Millî Eğitim Müdürü V.

19 OLUR
12 / 12 / 2011
Faruk Necmi KURT
Vali a.
Vali Yardımcısı

FORM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Halil Evren ŞENTÜRK
Kurumu / Üniversitesi	Muğla Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Muğla
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Muğla 75. Yıl Fen Lisesi, Muğla Anadolu Öğretmen Lisesi, Muğla Anadolu Lisesi, Muğla Gazi Anadolu Lisesi, Turgutreis Anadolu Lisesi, Bayır Lisesi, Muğla Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Muğla Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, Yerkesik IMKB ÇPL, Muğla Anadolu İmam Hatip Lisesi, Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Merkez Otelcilik ve T.M.L, Muğla Teknik ve Endüstri M. L., Merkez Ticaret Meslek Lisesi
Araştırmanın konusu	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ders İçi Tutum ve Davranışları ile Kullandıkları Özel Öğretim Yöntemlerinin, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beceri Öğrenimleri ile Spor Alışkanlığı Kazanımları Üzerine Etkilerinin Araştırılması
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Tez çalışması
Veri toplama araçları	
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Yukarıda Belirtilen Çalışma Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesinin 5. maddesinin (h) bendinde yazan, " araştırma ,danışman onaylı mezuniyet tezi / proje/ödev/araştırmanın amacı ve önemi, problem ve alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar,araştırmanın yöntemi, evrem ve örneklem , veri toplama araçları ,çalışma takvimleri ve kaynakça ile bu söz konusu olan araştırma örneği bu maddeye uygun hazırlanmıştır.	
Komisyon kararı	Oybirliği / Oyçokluğu ile alınmıştır.
Muhalef üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi:.....
.....	.....
.....	.....

KOMİSYON

16...AL/2011
Komisyon Başkanı
Faruk CELEBİ

Ayşe
AYŞE GÜL KIVRAK

Sevinç
SEVİNÇ YAKIT

7.2. Öğretmen Anket Formu

Değerli öğretmenim, bu anket beden eğitimi dersi öğretiminde kullanılan öğretim yöntemlerinin hangileri ortaya çıkarmak için gerekli verileri toplamak amacıyla hazırlanmıştır.

Arastırmda kimliğinizle ilgili bilgi kullanılmayacaktır. Bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunacağınız için soruları samimiyetle cevaplayacağınıza inanıyor, yapacağınız yardımlardan dolayı teşekkür ediyorum.

Halil Evren ŞENTÜRK
Y.Lisans Öğrencisi

SORULAR

- 1- Cinsiyetiniz? a- Erkek b- Bayan
- 2- Yaşınız? .....
- 3- Öğrenim durumunuz? a-Lisans b-Lisansüstü
- 4- Kaç yıldır beden eğitimi öğretmenliği yapıyorsunuz?
a- 1-5 b- 6-10 c- 11-15 d- 16-20 e- 20 ve üstü
- 5- Hizmet içi kurs ve seminerlere katılma durumunuz nedir?
a- Hiç katılmadım b- Yalnız bir seminere katıldım. c- Birden fazla seminere katıldım (...)
- 6- Beden Eğitimi dersinin öğretiminde en çok kullandığınız öğretim yöntemlerini karsılarına numara vererek sıralayınız?
  - Anlatım Yöntemi .....
  - Sözlü Açıklama Yöntemi .....
  - Gösteri Yöntemi .....
  - Alıştırma Yöntemi .....
  - Görevlendirme(Ödev),(Bireysel Yaklaşım) Yöntemi .....
  - Esli Çalışma Yöntemi .....
  - Yönlendirilmiş Buluş Yöntemi .....
  - Problem Çözme Yöntemi.....
  - Bağımsız Çalışma Yöntemi .....
  - Soru-Cevap Yöntemi .....
  - Değerlendirme Yöntemi .....
  - Medya yardımcı Öğretim Yöntemi .....

ÖĞRETMENLİK TUTUMLARI ÖLÇEĞİ

Bu envanter, öğretmen-öğrenci ilişkilerini ifade eden 68 maddeden meydana gelmiştir. Bu ilişkilerin ne olmasına dair çeşitli görüş ayrılıkları olduğundan cevapların doğru veya yanlış olması söz konusu değildir. _stene sizin kendi görüşünüzdür. Lütfen her bir maddeyi okuyunuz ve görüşlerinizi cevap kâğıdındaki ilgili yere işaretleyiniz, soru kâğıdı üzerine hiç bir işaret koymayınız. Tesekkür ederim.

KK- Kuvvetle Katılırim

K - Katılırim

KS- Kararsızım

KM- Katılmam

AK- Asla katılmam

-
1. Öğrencilerin çoğu itaatkâr olmalıdır.
  2. Çekingenlik atılganlığa tercih edilir.
  3. Hiçbir zaman öğretimin öğrenci için sıkıcı hale gelebileceği düşünülmemelidir.
  4. Öğretmen (eglenceli durumlarda) sınıfta birlikte gülerse sınıfı kontrol edemez hale gelir.
  5. Öğrencinin arkadaşlıkları titizlikle kontrol edilmelidir.
  6. Öğrencinin sevdiği ve sevmediği şeyleri açığa vurması doğru değildir.
  7. Öğrencinin hiçbir soru sormaksızın itaatkâr davranması arzu edilir bir şey değildir.
  8. Öğrencilerin evde daha fazla çalışmaları istenmelidir.
  9. Öğrencinin öğreneceği ilk ders, öğretmene tereddütsüz itaat etmektir.
  10. Öğretmen öğrencileriyle asla cinsel problemleri tartışmamalıdır.
  11. Öğretmenin öğrenci problemleriyle fazla mesgul olması beklenemez.
  12. Öğrenciye, soru sormaksızın yetiskine itaat etmesi öğretilmelidir.
  13. Bir öğretmen öğrencilerinin sözlerine fazla inanmamalıdır.
  14. Ana-babasının zaptedemediği çocuğu öğretmenin zaptetmesi beklenmemelidir.
  15. Öğretmen bir konuyu bilmediğini öğrencilerin önünde asla ortaya koyma-malıdır.
  16. Öğretmenin sınıfta disiplini sağlamak için çok sert olması gerekir.
  17. Hayal gücünün yarattığı masallar yalan söylemek kadar cezalandırılmalıdır.
  18. Bir öğrencinin karsıt cinsle ilgilenmektense mahcup olması daha iyidir.

19. Öğrencilerin "öğretmenlerin her şeyi en iyi bildiklerini" öğrenmeleri gerekir.
20. Başarısız öğrenciler genellikle tembel öğrencilerdir.
21. Öğretmenler suçluyu bulamadığı zaman bütün sınıfı cezalandırmalıdır.
22. Derslerini günü gününe tamamlamayan öğrenciler derslerden sonra okulda tutularak dersleri tamamlatılmalıdır.
23. Kopya çekmek en önemli ahlaki sorunlardan birini teşkil eder.
24. Öğrenciler, öğretmenlerine, öğretmen oldukları için saygı göstermelidirler.
25. Öğrencilerin kendilerinden istenen davranışların nedenlerini anlamaları şart değildir.
26. Öğrencilerin genellikle inceleme konularını seçmeye yetkileri olmamalıdır.
27. Hiçbir öğrenci otoriteye karşı isyan etmemelidir.
28. Bütün öğrencilerin sınıfı geçmesi başarı standartlarını düşürür.
29. Öğrenciler yeterli bir muhakeme yapmaya muktedir değildirler.
30. Davranış bozukluğu gösteren öğrencinin kendisini suçlu hissetmesi ve kendisinden utanması gerekir.
31. Derste konuşmak veya sırasından kalkmak isteyen bir öğrencinin daima öğretmeninden izin alması gerekir.
32. Arkadaşlarına silgi ve tebesir atmak ağır şekilde cezalandırılmalıdır.
33. Yetişkinin konuşmak istediği yerde çocuk susmasını bilmelidir.
34. Öğrenciler cinsel konularda soru sormamalıdır.
35. Öğrencilere neyi, nasıl yapmaları gerektiği noktası noktasına söylenmelidir.
36. Öğrencilerin birbirleri ile fısıltı halinde konuşmalarına müsaade edilmemelidir.
37. Mahcup öğrencilerin ders anlatırken ayakta durmaları istenmelidir.
38. Öğretmen asla sınıfı kendi haline bırakmamalıdır.
39. Öğretmenden maaşının karşılığı olan isten fazlasını yapması beklenmemelidir.
40. Sessizlik, başarısızlığın en önemli sebeplerinden biridir.
41. Sınıf kuralları asla bozulmamalıdır.
42. Müstehcen yazılar yazan öğrenci siddetle cezalandırılmalıdır.
43. Okul çalışmalarını en iyi yapmanın tek bir yolu vardır ve bütün öğrenciler bunu izlemelidir.
44. Okul çalışmalarını öğrencilerin ilgilerine dayamak sonuç vermez.
45. Okul standartlarını karşılamayan öğrenciler sınıfta bırakılmalıdır.

46. Çocuklara verilen sözü ara sıra yerine getirmemek gerekir.
47. Tırnaklarını yiyen bir öğrencinin bundan utanması gerekir.
48. Bazı öğrencilerin son derece hassas olması hoş görülemez.
49. Öğrencilere asla itimat edilmemelidir.
50. Öğrencilere yaptığımız kısıtlamaların sebebini açıklamamız gerekir.
51. Bir öğrencinin kendinden ne beklediğini tamamen ve daima bilmesi gerekir.
52. Öğretmen devamlı surette hayali hastalıklardan bahseden bir öğrenciyi nazarı dikkate almamalıdır.
53. Öğrencileri değerlendirirken önemli olan sonuçtur, gayretli olmaları yetmez.
54. Öğrencilerin çoğu, öğretmenlerinin kendileri için yaptıklarının kıymetini bilemezler.
55. Öğretmenin, bazen öğrencilere karşı sabrını yitirmesi bir kabahat değildir.
56. Modern eğitim ilkeleri öğrenciler için çok kolaylık sağlamaktadır.
57. Öğrencilerin çoğu, derslerini öğrenmek için yeteri kadar gayret sarf etmezler.
58. Öğrencilerde doğal olarak itaatsizlik eğilimi vardır.
59. Günümüz eğitim ilkeleri disipline gereği kadar yer vermemektedir.
60. Bir sınıfın bütün öğrencileri aynı yeteneklere sahip olmalıdır.
61. Öğretmenlerin haylazlara karşı sempati göstermesi beklenmemelidir.
62. Günümüzde, öğretmenlerin daha otoriter davranmalarına ihtiyaç vardır.
63. Saldırgan öğrenciler en büyük problemi teşkil ederler.
64. Okula yeni gelen öğrenciler öğretmenin ismini güçleştirir.
65. Öğrenciler öğretmenlerini diğer yetişkinlerden daha fazla saymak zorunda değildirler.
66. Öğretmen asla sınıfı kendi haline bırakmamalıdır.
67. Öğretmen öğrencilerini nadiren gerçekten sevimli bulur.
68. Öğrenciler kendi kararlarını kendileri verecek kadar olgun değildirler.

CEVAP KAĞIDI

	KK	K	KS	KM	AK		KK	K	KS	KM	AK
1						35					
2						36					
3						37					
4						38					
5						39					
6						40					
7						41					
8						42					
9						43					
10						44					
11						45					
12						46					
13						47					
14						48					
15						49					
16						50					
17						51					
18						52					
19						53					
20						54					
21						55					
22						56					
23						57					
24						58					
25						59					
26						60					
27						61					
28						62					
29						63					
30						64					
31						65					
32						66					
33						67					
34						68					

7.3. Sınıf yönetimi davranışları ölçeği

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİ SINIF YÖNETİMİ DAVRANIŞLARI ÖLÇEĞİ					
Değerli öğretmenim, bu anket sizlerin sınıf yönetimi davranışlarınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Verilen tümcelerin hiçbirisi doğru ya da yanlış değildir. Lütfen her tümceyi dikkatle okuyarak sizin için uygun olan seçeneği "hiç katılmıyorum, katılmıyorum, kısmen katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum" seçenekleri arasından uygun olanı işaretleyiniz.	1- Hiç Katılmıyorum	2- Katılmıyorum	3- Kısmen Katılıyorum	4- Katılıyorum	5- Kesinlikle Katılıyorum
1. Öğrencimi azarlamak istemem çünkü bu onun duygularını incitebilir.					
2. Eğer bir öğrenci benimle birlikte yürümek isterse bu istekten daima onur duyarım.					
3. Sınıf düzenine ilişkin kuralları öğrencilerle birlikte belirlerim.					
4. Sınıf içerisinde öğrencilerle görev paylaşımına giderim ve öğretmene yardım etmeleri için çeşitli fırsatlar sağlarım.					
5. Ders alanın düzenlenmesini öğrencilerle birlikte yaparım.					
6. Derste kullanılacak materyalleri ders öncesinde hazırlanması ve ders sonunda toplanması için öğrencileri görevlendiririm.					
7. Ders öncesinde ve ders sonrasında öğrencilerin hazırlanmaları ve giyinmeleri için gerekli zamanı veririm.					
8. Ders öncesi ve ders sırasında gerekli güvenlik tedbirlerini sağlarım.					
9. Derse öğrencileri selamlayarak başlar ve dersti öğrencileri selamlayarak bitiririm.					
10. Derste izin alarak konuşmak isteyen öğrencilere söz veririm.					
11. Uygulamalar esnasında öğrencilere dönütler veririm.					
12. Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerle özel olarak ilgilenirim ve onların öğrenmelerini sağlayabilecek farklı yollar ararım.					
13. Ders esnasında öğrencilerde yorgunluk oluştuğunda, disiplin sorunları meydana geldiğinde ve kopmalar başladığında mola veririm, gerekli ise konuyu tekrar ederim.					
14. Öğrencilerin kendilerinde güvenlerini sağlayabilmeleri ve aktif katılımlarını sağlamak amacıyla pekiştiriciler kullanırım.					
15. Her derste öğrencileri izleyerek objectif bir şekilde değerlendiririm.					
16. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını doğru davranışı göstererek düzeltilirim.					

17. Çocuklardan birisinin sessiz olması, dinlemesi, düşünmesi ve izlemesi gerektiğinde istenen davranışı yerine getirmesi için ismi ile çağırım.				
18. Çocukların birinin sessiz olması, dinlemesi, düşünmesi ve izlemesi gerektiğinde istenen davranışı yerine getirmede bedeni eğitimi dersi araç ve gereçlerinin kontrolü ile görevlendiririm (dağıtılması ve ders sonunda toplanıp kaldırması).				
19. İstenmeyen bir davranış meydana geldiğinde görmezden gelirim.				
20. Çocukların istenmeyen davranışları çoğaldığı zaman sınıfı yeniden organize ederim.				
21. İstenmeyen davranış sergileyen bir öğrencinin pozisyonunu değiştiririm, istenen vücut pozisyonuna geçmesini sağlarım.				
22. İstenmeyen davranış gösteren çocuğun gerekirse ailesi, rehberlik servisi veya okul müdürü gibi başka bir otorite ile iletişime geçerim ya da sevk ederim.				
23. Derste kurallara uyarak öğrencilere model olurum.				
24. Öğrencilerden model belilerim veya öğretmen olarak görevlendiririm.				
25. Olumsuz bir durum ortaya çıktığında aktiviteyi keser öğrencilerin dikkatini çeker ve bilgilendiririm.				
26. İstenmeyen davranışı gerçekleştiren öğrenciye doğru yönelir ve yanlış davranışını açıklarım.				
27. Öğrenciyi yanlış-olumsuz davranışlarına devam ettiği takdirde, olumlu bir dille uyarırım.				
28. Beden eğitimi derslerinde öğrencilerimi çok yönlü tanımaya çalışırım.				
29. Derste öğrencilerime sözel olarak övücü ifadeler kullanırım.				
30. Öğrencilerimi dinler ve isteklerini dikkate alırım.				
31. Beden eğitimi dersinde öğrencilerin yaptıkları her davranıştan haberdarımdır.				
32. Derste beklenmedik bir durum çıktığında ne yapacağımı bilirim.				
33. Öğrencinin ders içi ve ders dışından kaynaklanan problemleri ile ilgilenirim.				
34. Öğrencilere verdiğim sözleri tutarım, öğrencilerinde sözünde durmasını isterim.				
35. Beden eğitimi dersinde sınıfın organizasyonu ve dersin sağlıklı yürütülmesi için plan yaparım.				
36. Öğrencilerime koşulsuz saygı ve kabul gösteririm.				
37. Derste öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları dikkate alırım.				
38. Beden eğitimi dersinde ortaya çıkabilecek olumsuz bir duruma karşı hazırlıklıyım.				

7.4. Sportif tutum ölçeği

Değerli katılımcı,

Sportif tutum ölçeği bireyin, spor ile olan ilişkisini, spora ne kadar önem verdiğini ve sporun hayatındaki yerini öğrenebilmek amacı için hazırlanmıştır. Ankette kullanılan ifadeler hakkındaki tutumlarınızı, her ifadenin karşısında yer alan ve en üst sütunda belirtilen uygunluk durumunuzu bildiren kutucuğa işaretleyiniz. Verdiğiniz cevaplar saklı tutularak akademik çalışmalar dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Anketimize zaman ayırarak, verdiğiniz samimi cevaplar için şimdiden teşekkür ederim. Sporla kalın...

Halil Evren ŞENTÜRK
Muğla Üniveristesi / BESYO

	Asla katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Evim okula çok uzak değil ise yürüyüş ya da bisikleti tercih ederim.					
2.Spor kulübü bünyesinde aktif olarak spor yaparım.					
3.Spor yapmadığım günler kendimi ruhen eksik hissederim.					
4.Sporun fiziksel, fizyolojik ve psikolojik faydaları olduğuna inanmam.					
5.Spor faaaliyetlerine zorlama olmadan gönülden katılırım.					
6.Okul takımlarında her zaman yer almak isterim.					
7.Sporadaki başarımın en az derslerdeki başarım kadar olmasını isterim.					
8.Spor ağırlıklı yayın yapan televizyon kanallarını tercih ederim.					
9. Birden çok spor branşa değil sadece tek bir branşa ilgi duyarım.					
10.Haftada en az bir gün fiziksel aktivite (spor) yaparım.					
11.Yaz aylarında günlerimi spor yaparak geçiririm.					
12.Diğer arkadaşlarımı da spor yapmaya teşvik ederim.					
13.Sportif başarımın getirdiği sosyal statü beni gururlandırır.					
14.Büyük spor organizasyonlarını (olimpiyat, vb.) keyifle takip ederim.					
15.Spor yapmak için ille de yanımda birinin olması gerekmez.					
16.Yaptığım sporu elit (milli) sporcu olarak yapmayı hiç düşünmedim.					
17.Spor faaliyetlerine, uzman kişiler yönetmese de katılımcı olurum.					
18.Sporu hayattan zevk alma amacı olarak görürüm.					
19.Sporun zararlı alışkanlıklardan uzak durmamda etkisi yoktur.					
20.Branşımın en iyi sporcularını kendime rol model alırım.					
21.Evden dışarı çıkamadığım zamanlarda ev şartlarında aktivite yaparım.					
22.Boş zamanlarımı spor ile değerlendirmem.					
23.Katılımcı olamadığım spor dallarını izlemekten keyif almam.					
24.Spor ortamında kişiliğimi kaybettiğimi düşünüyorum.					
25.En sağlam dostlukların spor ortamında doğduğuna inanmam.					

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Halil Evren ŞENTÜRK

Doğum Yeri : ANKARA

Doğum Yılı : 1983

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1996-1999 : Ankara Mamak Tuzluçayır Lisesi

Lisans 2004-2008 : Muğla Üniversitesi / Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2009 - 2012 : Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma Görevlisi

İLETİŞİM

halilevrensenturk@hotmail.com